

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE
İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞI ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA: KONYA İLİ ÖRNEĞİ**

DÖNE TÜTÜNCÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAĞLIK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ

KONYA 2019

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE
İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞI ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA: KONYA İLİ ÖRNEĞİ**

DÖNE TÜTÜNCÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAĞLIK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ

KONYA 2019

TEZ ONAY SAYFASI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Döne TÜTÜNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma: Konya İli Örneği " başlıklı tezi tarafımızdan incelenmiş; amaç, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Konya/18./06/2019

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi

.....

Jüri Üyesi

Prof Dr. Rifat İRAZ

Selçuk Üniversitesi

.....

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Aydan YÜCELER

Necmettin Erbakan Üniversitesi

.....

Yukarıdaki tez, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 20/06/2019 tarih ve 12./36.. Sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Kısmet Esra

NURULLAHOĞLU ATALIK

Enstitü Müdürü

.....

APPROVAL

We certify that we have read this dissertation entitled “A Research on The View of Information and Communication Technologies of The Students in The Faculty of Health Sciences: Konya Province Example” by “Döne TÖTÖNCÖ” that in our opinion it is fully adequate, in scope and quality, as dissertation for the degree of Master of Science in the Department of “Healthcare Management”, Institute of Health Sciences, University of Necmettin Erbakan
Konya, Turkey /18.06/2019

Principal Advisor

Assoc. Prof. Yusuf Yalçın İLERİ
Necmettin Erbakan University

.....

Examination Committee Member
Prof Dr. Rifat İRAZ
Selçuk University

.....

Examination Committee Member
Dr. Öğr. Üyesi Aydan YÜCELER
Necmettin Erbakan University

.....

This thesis has approved for the University of Necmettin Erbakan Institute of Health Sciences.

Prof. Dr. Kısmet Esra NURULLAHOĞLU ATALIK
Director of Institute of Health Sciences

.....

TEZ BEYAN SAYFASI

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Tarih: 18./06/2019

Döne TÖTÖNCÖ

BENZERLİK RAPORU

[Ödevler](#) [Öğrenciler](#) [Not Defteri](#) [Kütüphaneler](#) [Takvim](#) [Tarihçesi](#) [Tercihler](#)

GÖRÜNTÜLENİYOR

ANABAYFA > SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA KONYA İLİ ÖRNEĞİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA KONYA İLİ ÖRNEĞİ > SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE BAKIŞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA KONYA İLİ ÖRNEĞİ

Bu sayfa hakkında

Bu sizin ödev kutunuzdur. Bir yazılı ödevi görüntülemek için yazılı ödevi başlığını seçin. Bir Benzerlik Raporunu görüntülemek için yazılı ödevin benzerlik sütunundaki Benzerlik Raporu ikonunu seçin. T. Kapatılır durumda olmayan bir ikon Benzerlik Raporunun henüz oluşturulmadığını gösterir.

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ VE...

GELEN KUTUSU GÖRÜNTÜLENİYOR; YENİ ÖDEVLER ↑

Dosyası Gönder		Çevrimiçi Derecelendirme Raporu Ödev ayarlarını düzenle E-posta bildirimlerini						
YAZAR	BAŞLIK	BENZERLİK	PUANLA	CEVAP	DOSYA	ÖDEV NUMARASI	TARİHİ	
☐	Döne Tüüncü	SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN...	%17	--	--	☐	1145488920	20-Haz-2019

Doç. Dr. Yusuf Yalın İler

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında bana rehberlik eden, beni her konuda yüreklendiren, benimle her türlü bilgi ve tecrübesini paylaşan, her zaman yanımda olup bana zaman ayıran değerli danışmanım Doç. Dr. Yusuf Yalçın İleri'ye, yüksek lisans eğitimimin her aşamasında bilgi ve desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr.Şerife Didem KAYA, Doç Dr. Ayhan Uludağ ve Dr. Öğr. Üyesi Aydan Yüceler'e, tezimin her aşamasında benden desteğini ve bilgisini esirgemeyen değerli arkadaşım Lütfiye Tekpınar'a ve araştırmaya katılan öğrencilere teşekkür ederim.

Hayatımda ve tüm eğitim süreçlerimde büyük emeği olan, hoşgörüsüne hayran olduğum, sonsuz sevgi ve desteklerini daima hissettiğim canım aileme minnettarım...

Döne TÛTÛNCÛ

Konya, 2019

İÇİNDEKİLER

<i>İç Kapak</i>	<i>i</i>
<i>Tez Onay Sayfası</i>	<i>ii</i>
<i>Approval</i>	<i>iii</i>
<i>Tez Beyan Sayfası</i>	<i>iv</i>
<i>Benzerlik Raporu</i>	<i>v</i>
<i>Teşekkür</i>	<i>vi</i>
<i>İçindekiler</i>	<i>vii</i>
<i>Kısaltmalar ve Simgeler</i>	<i>x</i>
<i>Tablolar Listesi</i>	<i>xi</i>
<i>Özet</i>	<i>xiii</i>
<i>Abstract</i>	<i>xiv</i>
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
<i>2.1. Bilgi ve Bilgi İle İlgili Temel Kavramlar</i>	<i>4</i>
<i>2.1.1. Bilginin Özellikleri</i>	<i>5</i>
<i>2.1.2. Bilginin Günümüz Toplumundaki Yeri ve Önemi</i>	<i>6</i>
<i>2.1.3. Toplumsal Değişimin Kaynağı Olarak Bilgi</i>	<i>6</i>
<i>2.1.4. Bilgi Toplumunun Tarihsel Gelişim Süreci</i>	<i>7</i>
<i>2.1.5. Bilgi Toplumunun Genel Özellikleri</i>	<i>8</i>
<i>2.2. İletişim ve İletişim Teknolojisi Kavramı</i>	<i>10</i>
<i>2.3. Teknoloji Kavramı</i>	<i>11</i>
<i>2.4. Bilgi Teknolojileri Kavramı</i>	<i>11</i>
<i>2.4.1. Bilgi Teknolojisinin Tanımı</i>	<i>12</i>

2.4.2. Bilgi Teknolojilerinin Temel Bileşenleri.....	14
2.4.3. Bilgi Teknolojilerinin Gelişimi	15
2.4.4. Günümüzde Bilgi Teknolojilerinin Önemi	17
2.4.5. Eğitimde Bilgi İletişim Teknolojileri.....	19
2.4.6. Türkiye’de Bilgi Teknolojilerini Destekleme Çalışmaları	21
2.5. Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar.....	29
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırma Modeli.....	41
3.2. Araştırma Evren ve Örnekleme	41
3.3. Veri Toplama Araçları.....	42
3.3.1. Katılımcılar İçin Kişisel Bilgi Formu	43
3.3.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği	43
3.4. Verilerin Toplanması	44
3.5. Verilerin Analizi.....	44
3.6. Araştırmanın Etik Boyutu	45
3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	45
3.8. Araştırma Soruları.....	45
4. BULGULAR.....	47
4.1. Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	47
4.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Bulgular	48
4.3. Katılımcıların Üniversitelerine Göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlik Durumları	50
4.4. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Bulgular	52
4.5. Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değişkenlerle İlişkisine Yönelik Bulgular.....	58

<i>4.6. Bağımsız Değişkenlere Göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarındaki Farka İlişkin Bulgular.....</i>	<i>63</i>
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	68
6. KAYNAKLAR	77
7.EKLER.....	83
<i>Ek- A Anket Formu</i>	<i>83</i>
<i>Ek- B Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Etik Kurulu Kararı.....</i>	<i>87</i>
<i>Ek-C Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kurum İzni.....</i>	<i>90</i>
<i>Ek- D Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kurum İzni</i>	<i>91</i>
8. ÖZGEÇMİŞ	96

KISALTMALAR VE SİMGELER

AHBS: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi

BT: Bilgi Teknolojileri

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

ÇKYS: Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi

ECAE: Eğitim Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı

FATİH PROJESİ: Fırsatlar Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MHRS: Merkezi Hekim Randevu Sistemi

ÖFM: Öğrenci Filmler Merkezi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TDK: Türk Dil Kurumu

YEGİTEK: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.5.1. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar</i>	38
Tablo 3.3.2.1. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları</i>	44
Tablo 4.1.1. <i>Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı</i>	47
Tablo 4.2.1. <i>Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma Durumu</i>	48
Tablo 4.2.2. <i>Katılımcıların İnterneti Günde Ortalama Kullanım Durumu</i>	48
Tablo 4.2.3. <i>Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçlarının Durumu</i>	49
Tablo 4.2.4. <i>Katılımcıların İnternete Bağlandıkları Yere Göre Dağılımı</i>	49
Tablo 4.2.5. <i>Katılımcıların Üniversitede Verilen Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Yeterli Bulma Durumu</i>	50
Tablo 4.2.6. <i>Katılımcıların Mevcut Bilgi ve İletişim Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Durumu</i>	50
Tablo 4.3.1. <i>Katılımcıların Üniversitelerine Göre Aldıkları Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Yeterli Bulma Durumu</i>	51
Tablo 4.3.2. <i>Katılımcıların Üniversitelerine Göre Mevcut Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bilgilerinin İş Hayatlarında Yeterli Bulma Durumu</i>	51
Tablo 4.4.1. <i>Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Katılım Durumları ve Puan Ortalamalarının Dağılımı</i>	52
Tablo 4.5.1. <i>Katılımcıların Bölümleri İle Üniversitedeki Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Arasındaki İlişkinin Durumu</i>	58
Tablo 4.5.2. <i>Katılımcıların Bölümleri İle İnternetin Günlük Kullanımı Arasındaki İlişkinin Durumu</i>	59
Tablo 4.5.3. <i>Katılımcıların Yaşadıkları Yer ile İnternete Bağlandıkları Yer Arasındaki İlişkinin Durumu</i>	60
Tablo 4.5.4. <i>Katılımcıların Ekonomik Düzeyi ile İnternetin Günlük Kullanımı Arasındaki İlişkinin Durumu</i>	61
Tablo 4.5.5. <i>Katılımcıların Mevcut Bilgi ve İletişim Bilgileri İle Eğitim Yeterliliği Arasındaki İlişkinin Durumu</i>	62

Tablo 4.6.1. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu</i>	63
Tablo 4.6.2. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Bölümlerine Göre Farklılaşma Durumu</i>	63
Tablo 4.6.3. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Üniversitelerine Göre Farklılaşma Durumu</i>	64
Tablo 4.6.4. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Mevcut BİT Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu</i>	64
Tablo 4.6.5. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu</i>	65
Tablo 4.6.6. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Bölümlerine Göre Farklılaşma Durumu</i>	65
Tablo 4.6.7. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Üniversitelerine Göre Farklılaşma Durumu</i>	66
Tablo 4.6.8. <i>Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Mevcut BİT Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu</i>	67

ÖZET

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine

Bakışı Üzerine Bir Araştırma: Konya İli Örneği

Döne TÛTÛNCÛ

Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı

YÛKSEKLİSANS TEZİ / KONYA-2019

Değişip, gelişen koşullara ayak uydurmak isteyen ülkeler nitelikli insan gücü yetiştirebilmek adına öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimi almasına imkân tanımaktadır. Bu nedenle öğrencilerin bilgi teknolojilerine dair eğitimi asıl almaya başladıkları yer olan üniversitelerde BİT'e (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) yönelik eğitimin niteliği oldukça önem arz etmektedir. Öğrencilerin de ilerleyen hayatlarında daha donanımlı ve etkin olabilmek için BİT'e yöneldiği görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı Konya Selçuk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde lisans öğrenimi gören 3. sınıf öğrencilerinin BİT'e yönelik tutumlarını ölçmek, hangi bilişim teknolojilerini kullandıklarını belirlemek, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım amaçlarının neler olduğunu araştırmak, öğrencilerin bölümlerine ve üniversitelerine göre aldıkları eğitimi ne derece yeterli bulduklarını ortaya koymaktır. Araştırmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hem ülkemizdeki hem de yurt dışındaki çalışmalarla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Konya Selçuk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde lisans öğrenimi gören 353 öğrenci oluşturmaktadır. Verileri toplamada araştırmacının hazırladığı kişisel bilgi formu ve Günbatır (2014) tarafından geliştirilen Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin analizinde birbirinden bağımsız iki örneklem arasındaki ilişkiyi bulmak için t- testi (independent samples t test), tanımlayıcı istatistikler ve iki kategorik veri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için ki-kare testi, tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Değişkenlerin ilişki düzeylerini tespit etmek için ise Contingency Coefficient, Cramer's V değerleri incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin ve Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin BİT'e karşı benzer tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. BİT tutum ölçeği toplam puanlarının cinsiyete, bölüme, mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterlik düzeyi gibi değişkenlere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı ($p < 0,05$); yaş, medeni durum, yaşanılan yer, ekonomik düzey gibi değişkenlere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı ($p > 0,05$) saptanmıştır. Katılımcıların bilgi teknolojilerinden en fazla cep telefonunu, en az dijital oyuncuları kullandığı görülmüştür. Katılımcıların interneti en fazla eğlenmek, en az para kazanmak için kullandığı belirlenmiştir. Sağlık yönetimi ve hemşirelik bölümü öğrencileri üniversitede verilen BİT eğitimini kötü olarak değerlendirirken; beslenme ve diyetetik bölümü, çocuk gelişimi, fizyoterapi ve rehabilitasyon ve sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitimi iyi olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri aldıkları BİT eğitimini çok iyi olarak değerlendirirken, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin aldıkları BİT eğitimini kötü olarak değerlendirdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi; Bilgi Teknolojileri; E-İletişim

ABSTRACT

REPUBLIC OF TURKEY

NECMETTIN ERBAKAN UNIVERSITY

INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

**A Research on the Perspectives of the Students of Faculty of Health Sciences
on Information and Communication Technologies: The Case of Konya Province**

Döne Tütüncü

Department of Health Management

MASTER'S THESIS / KONYA-2019

Countries that want to keep up with the changing conditions, enable the students to receive the training of information and communication technologies in order to educate qualified manpower. Therefore, the quality of education for ICT (Information and Communication Technologies) in universities, where students are beginning to receive education on information Technologies, is of great importance. It is seen that the students turn towards ICT in order to be more equipped and effective in their future lives.

The aim of this study is to measure the attitudes of 3rd grade students in the Faculty of Health Sciences of Konya Selcuk University and Necmettin Erbakan University to ICT, to determine which information Technologies they use, to investigate the purposes of using information and communication technologies and suggest the degree to which they find the education they receive according to their departments and universities. In the research, a literature search has been made on information and communication technologies both in our country and abroad. The sample of the study consists of 353 students studying in the Faculties of Health Sciences of Konya Selcuk University and Necmettin Erbakan University. The personal information form prepared by the researcher and the Attitude Scale of Information and Communication Technologies developed by Gunbatar (2014) were used to collect the data.

In the analysis of the data, t-test was used to find the relationship between two independent samples (independent samples t test), descriptive statistics and chi-square test were used and one-way analysis of variance (One Way ANOVA) was made to determine the relationship between two categorical data. In order to determine the relationship levels of the variables, Contingency Coefficients and Cramer's V values were investigated.

According to the results of the research, it was determined that students of Necmettin Erbakan University and of Selcuk University had similar attitudes towards ICT. It was also determined that the total scores of the ICT attitude scale differed significantly ($p < 0,05$) according to the variables such as gender, department and the level of competence of the existing ICT knowledge in terms of statistics and that there were no statistically significant differences ($p > 0,05$) according to the variables such as age, marital status, place of residence and economic level. It was seen that the participants mostly use mobile phones and at least digital players. It was determined that they use the Internet to have fun mostly and to make money at least. It was also determined that students of the departments of nutrition and dietetics, child development, physiotherapy and rehabilitation and social service find their training as good but students of the departments of health management and nursing find the training of ICT at the university as poor. In addition, it was found that the students of Selcuk University consider their training of ICT as bad, when the students of Necmettin Erbakan University consider their training of ICT as very good.

Key Words: Information; Information Technologies; E-Communication

1.GİRİŞ VE AMAÇ

İnsanoğlu var olduğu günden itibaren sürekli değişen koşullara uyum sağlama çabası içindedir. Bu durum da kişileri sürekli bilmeye itmiştir. Çünkü bireyler ne kadar çok bilgiye sahip olurlarsa o denli küreselleşen dünyaya hâkim olacaklarına inanmıştır. Yani insanoğlu ilk günden itibaren bilmek ve bilgiye kolaylıkla erişmek istemiştir.

Geçmişten itibaren bireyler için önem arz eden bilgi kavramı, ses, görüntü ve yazının üzerinde kesin bir yargıya ulaşılması ve anlam ifade etmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Yenipazar 2017). İnsanoğlu gerek kendi deneyimlerini kullanarak gerek güvenilir kaynaklardan faydalanarak bilme ihtiyacını karşılamak istemiştir. Bu istek bireyleri yeni arayışlara yöneltmiş ve teknoloji ile tanışmasına vesile olmuştur. Teknoloji sayesinde insanlar her türlü bilgiye kolay bir şekilde ulaşma imkânı bulmuştur. Teknolojik gelişmelerin temelinde ilk günden itibaren insanların bilgiye olan açılığının yattığı görülmektedir.

Teknolojinin insan hayatında önem arz ettiği alanlardan biri eğitim kurumlarıdır. Toplumsal değişmeleri, gelişmeleri yönlendiren hatta başlatan eğitim kurumları teknolojiyi yakından takip etmeli, kullanmalı ve nasıl kullanıldığını öğretmek zorundadır. Günümüz bilgi çağı veya bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır. Bilgi çağı veya bilgi toplumu kavramı, insan unsuru, bilgi ve bilgi teknolojileri gibi oluşumlar sayesinde toplumu ekonomik, sosyal ve siyasal yönden sanayi toplumunun bir adım daha ilerisine götüren gelişme aşaması şeklinde tanımlanabilir (Berberler 2010). Bu çağa uygun bireylerin yetiştirilmesi ise asıl teknolojik eğitimin verilmeye başlandığı yer olan üniversitelerdeki eğitimin niteliğine bağlıdır. Bu nedenle üniversiteler bireylerin bilgi ve teknolojilerine karşı oluşacak olan tutum ve ön yargılarını önemli ölçüde etkilemektedir.

Ülkelerin gelişimi sahip olduğu nitelikli insan gücü ile ölçülmektedir. Bu nedenle ülkelerin nitelikli insan gücüne sahip olmak adına bireylerin gelişimine oldukça önem verdiği görülmektedir. Bu durumda bireylerin almış olduğu bilgi teknolojileri eğitime bağlıdır. Ülkeler, kurumlar ve bireyler için bu denli önem arz eden bilgi teknolojileri kavramı sanayi devriminden itibaren gündemde olmuştur. Bilgi teknolojileri kavramı, bilginin elde edilerek işlenmesi, saklanması ve dağıtılması

süreçlerinin teknoloji ile gerçekleştirilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Yavuz 2016). Ayrıca ülkemizde bu kavramın kısaca “BT” şeklinde ifade edildiği görülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında 1930’lu yıllardan itibaren kullanılmaya başlandığı ve MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) tarafından bilgi teknolojilerini geliştirmek, daha iyi bir eğitim ortamı sunabilmek adına çeşitli uygulamalar yapıldığı görülmektedir (Polat 2015). Öğrencilerin BİT’e (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) yönelik almış olduğu eğitim hem şimdiki hayatlarında hem ilerleyen dönemde iş hayatlarında oldukça önem arz edecektir. Bu konuda literatürde öğrenciler ve öğretmenler üzerine birçok çalışma yapılmış olması eğitim alanında bilgi ve iletişim teknolojilerinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bireylerin BİT’e yönelik olumlu veya olumsuz bir tutuma sahip olmaları almış oldukları eğitimle şekillenecektir.

Bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişimlere kayıtsız kalamayan bir diğer sektör ise sağlıktır. Geçmişten günümüze sağlık hizmetlerindeki değişim ve gelişimin en büyük etkeni bilgi teknolojilerinin sağlık alanında kullanımı olmuştur. E-sağlık uygulamaları olan tele-tıp, mhırs, e-nabız, e-reçete, AHBS (Aile Hekimliği Bilgi Sistemi) ve ÇKYS (Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi) gibi sistemlerin sağlık sektöründe kullanılmaya başlanmasıyla zaman ve mekân unsuru ortadan kalkmış ve verilen hizmetin niteliğinde önemli gelişmeler olmuştur. Bu uygulamalar sayesinde sağlık hizmeti almak isteyen bireylerin bu hizmete erişimi kolaylaştırılmış, hastaya dair yapılan her türlü işlemin kayıt altına alınması ile hastanın tekrar aynı işlemlere maruz kalması önlenmiş ve hastaların aldıkları hizmetten daha fazla memnun kalması sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan literatür incelemesinde de sağlık alanında bilgi teknolojileri kullanımının arttığı ve bu alana yeterli yatırımın yapılmaya çalışıldığı görülmüştür.

BİT’in hayatımızın hemen hemen her alanına nüfuz ettiği görülmektedir. Yapılan literatür taramasında da bu konuyla ilgili her alana dair en az bir araştırmanın olması da bu durumu kanıtlar niteliktedir. BİT’in hayatımızı kolaylaştırdığı ise yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışma da hayatımızı büyük ölçüde değiştiren, geliştiren ve kolaylaştıran BİT’in genç nüfus için ne denli önemli olduğunu ve teknolojiye olan bağlılığının ne boyutta olduğunu merak edilmesi sonucu ele alınmıştır.

Bu çalışma hem hayatımızda hem de literatürde sıkça karşılaştığımız bilgi ve iletişim teknolojilerine karşı öğrencilerin tutumunu ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde konu genel hatlarıyla özetlenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde; geçmişten itibaren insanoğlu için büyük bir öneme sahip olan bilgi kavramına, tarihsel gelişimine, iletişim, teknoloji ve bilgi teknolojileri gibi temel kavramlara değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde eğitim ve sağlık alanlarında kullanılan bilgi teknolojilerinin neler olduğu, bu alanlarda ne gibi uygulamalar yapıldığı ve kullanılan bilgi teknolojilerinin sağladığı avantajlar da ifade edilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; örneklemin nasıl belirlendiği, verilerin nasıl toplandığı, hangi analizlerin yapıldığı, sınırlılıklar, çalışmanın etik boyutu ve çalışma soruları ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuştur. Çalışmanın dördüncü bölümünde; katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine dair bulgular, BİT'e dair bulgular, katılımcıların üniversitelerine göre BİT yeterlik durumları, BİT'in günlük hayatta kullanımına yönelik bulgular, katılımcıların BİT'e karşı bilgi ve tutumlarının değişkenlerle ilişkisine yönelik bulgular, bağımsız değişkenlere göre bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeği toplam puan ortalamalarındaki farka ilişkin bulgular tablolar halinde ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Çalışmanın son bölümü olan beşinci bölümde ise daha önceden belirlenen araştırma soruları ve elde edilen bulgular ışığında sonuçlar ortaya konulmaya çalışıldı. Yapılan literatür taraması ve sonuçlar doğrultusunda ise bazı önerilerde bulunulmuştur.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Bilgi ve Bilgi İle İlgili Temel Kavramlar

Günümüzde değişim ve gelişim oldukça hızlı olduğu için hem işletmeler hem de bireyler bilgiye geçmişe nazaran daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bilgiyi hem kendi deneyimleri hem de güvenilir kaynaklardan temin ederek faydalanmak amacıyla kullanmaktadır (Liew 2007). Bu konuyu ayrıntılı ele almadan önce bilgi kavramına değinmemiz doğru olacaktır.

Bilgi kavramı geçmişten günümüze oldukça sık karşılaştığımız ve çeşitli alanlarda çeşitli şekillerde tanımlanan karmaşık bir kavramdır. Bu kavramın kelime anlamı TDK (2015) sözlüğünde şöyle yer almaktadır: “Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malumat; insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü, kurallardan yararlanarak kişinin veriye yönelttiği anlamdır.” (Türk Dil Kurumu 2015). Başka bir tanıma göre bilgi kavramı, özne ve nesne arasında ilişki kurma ve bu ilişkinin sonucunda meydana gelen ürün şeklinde ifade edilebilir (Sönmez 2008).

Çepni bilgiyi, “En yaygın olarak ilgi duyulan bir konuda inceleme veya gözlemler yolu ile varılan gerçekler veya bireylerin varlığı tanıma, anlama ve bilme çabası sonucu ortaya çıkan ürün olarak” tanımlamıştır (Çepni 2009; Aktaran Açıkgül 2011).

Bu tanımlar kapsamında genel olarak bilgiyi hem geleneksel hem de elektronik ortamlarda muhafaza edilen, güncel, anlamlı, başka kişilerle paylaşılabilen, doğru ve denetlenebilen veriler topluluğu şeklinde tanımlayabiliriz. Bilgi veri ve enformasyonla sık kullanılan ve karıştırılan bir kavramdır. Veri, amaçlanan hedefleri gerçekleştirmede kullanılan işlemlerin herhangi bir anlam veya içerik temsil etmeyen ham şeklidir (Yavuz 2016). Veri yığını tek başına bir şey ifade etmez. Bu nedenle, uygun verilerin elde edilmesi ve saklanması bilgiye sahip bir kuruluşun temelini oluşturur (Stafford 2009). Bilgi ancak veri olduğu zaman vardır. Çünkü veri enformasyon sürecini oluşturan önemli yapı taşıdır. Enformasyon ise verilerin işleme sürecidir (Yavuz 2016). Diğer bir deyişle enformasyon, verinin daha faydalı biçimidir. Veri gruplarının düzenlenmesi ve daha anlamlı raporlara ulaşmış halidir (İleri 2018). Kısaca enformasyon bir konuyla ilgili olan verilerin toplamıdır.

Veri, enformasyon ve bilgi bir zincirin halkaları olarak düşünülebilir ve bu halkalardan birinin eksik olması bütünlüğü bozar. Veri, basit gözlemler sonucu ulaşılan ham madde şeklinde yorumlanabilir. Bu ham maddenin işlenme sürecine ise enformasyon denir. Enformasyonun kişiler tarafından yorumlanarak bir anlam kazanması durumuna ise bilgi denir (Yavuz 2016)

Bu kavramların birbiriyle iç içe ve birbirlerini tamamlayarak kullanıldıkları için birbirlerinin yerine sıkça kullanılmaktadır. Fakat tanımlardan da anlaşılacağı üzere birbirlerinden farklı ama birbirlerini tamamlayan zincirin kopmaz halkalarını oluşturmaktadır.

2.1.1. Bilginin Özellikleri

Bilginin sahip olduğu değer ve kalite karara bağlanacak olan soruna göre değişecektir ve kimi konu için değerli olan bilgi diğer konu için değersiz olabilecektir. Bu nedenle değerlemelere ölçüt olabilecek, bilginin kalitesini ortaya koyabilecek doğruluk, zamanlılık, tamlık, kısalık, yerindelik, maliyet, güncellik gibi birtakım özellikler vardır (Yavuz 2016).

Bilgi toplumunda şimdilerde bilgi için aranan en önemli özellikler bilginin yarar ve değer özelliğidir. Ayrıca kullanıcılara pek çok avantaj sunması bilginin diğer önemli özelliğidir. Çünkü günümüzde, geçmişin hatırlanarak bugünün yönetilmesi, geleceğin planlanması sahip olunan bilgiler ile mümkündür. Bu bilgiye sahip olanlar rekabette bulunduğu kişilere karşı büyük bir avantaj elde ederek, üstünlük sağlamaktadır (Mercin 2014). Ayrıca bilgi dinamik bir özelliğe sahiptir. Bilgi paylaşıldıkça büyüyüp, gelişir ve etkinliği artar. Bu nedenle işletmelerin bilgiyi etkili şekilde kullanabilmek amacıyla hem bilgiye hem de insana büyük yatırımlar yaptığı görülmektedir. Klasik dönemden bilgi toplumu dönemine geçişte de görüldüğü gibi belli bir girdi ile belli bir çıktı alırken insan bu belirli girdiyle en fazla çıktı üreten tek ve en önemli unsurdur (Uysal 2009).

2.1.2. Bilginin Günümüz Toplumundaki Yeri ve Önemi

Günümüzde yeni bilgi ve teknolojilerin kullanılması, yeni yöntemlerin tercih edilmesi ve bilgi aktarımının gün geçtikçe daha da kolaylaşması ve en önemlisi de bilginin tüm kademelere ulaşabilmesi nedeniyle toplulumumuz bugün bilgi toplumu olarak nitelendirilmektedir (Çakır 2011). Bilgiye verilen önemin artmasıyla birlikte bilgi toplumu kavramı gündeme gelmektedir. Bilgi toplumu kavramı ise, yeni iletişim teknolojileri sayesinde tüm bireylerin bu teknolojilere, bilgilere ulaşabilmesi ve ayrıca bu teknolojileri kullanabilme imkanının sağlandığı topluma denilmektedir. Böylelikle bilgi kullanımı ve bilgi toplumunda görülen ilerlemeler bireyler ve işletmeler için yeni uygulamalar, oluşumlar, fikirler sunmaktadır (Alaca ve Yıldız 2016).

Ünlü yönetim bilimci Peter Drucker, “bilgi toplumu” şeklinde adlandırılan sürecin 20. yüzyılda ortaya çıktığını ve yine bu yüzyılda geliştiğini dile getirmektedir. Drucker “insanlık tarihinde yirminci yüzyıl kadar çok ve radikal sosyal dönüşüm yaşamış bir başka yüzyıl yoktur.” demiştir (Drucker 1988).

Bilgi toplumunda önemli girdi olan insan faktöründe ve bilginin niteliğinde bir değişim meydana gelmektedir. Bilgi günümüzdeki bilgi toplumunda oldukça önemli üretim kaynağından biri olarak görülmektedir. Fakat geleneksel üretim faktörleri (doğal kaynaklar, emek ve sermaye vb.) ortadan kalkmak yerine sadece ikinci plana gerilemektedir (Aktan ve Vural 2016). Bilgi toplumu bilgi üretimine, iyi donanıma sahip insan unsurunun önem kazandığı bir yapıya dönüşmektedir. Ayrıca bilgi toplumu eğitim sürekliliğine dayanan sürekli öğrenen, dış dünyayı değiştirme yeteneği ve donanımına sahip, gerçekleştirdiği faaliyetlerle küresel dünyanın önemli parçası olmaktadır.

2.1.3. Toplumsal Değişimin Kaynağı Olarak Bilgi

Bilginin meydana getirdiği toplumsal değişim “ekonomik yapıdaki dönüşüm, yeni toplumsal sınıfların oluşumu, bilginin artan rolü ve bilgi teknolojileri” gibi temel dört başlık adı altında toplanmaktadır (Bozkurt 2000).

Ekonomik yapıdaki dönüşüm; günümüz bilgi toplumunun en büyük özelliği mal üretiminden hizmet üretimine geçmesidir. Esasında hizmet üretimi geçmişten günümüze toplumun hemen hemen her döneminde vardı. Fakat sadece ürün üretimine yardımcı

olma konumundaydı. Şimdi ise toplumda mesleki hizmetlerin önem kazandığı görülmektedir.

Yükselen yeni sınıflar; bilgi teknolojileriyle beraber insanların çalıştıkları yerler ve yaptıkları işlerde değişim yaşanmıştır. Sanayi toplumunda çoğunluğun üretim sektöründe faaliyet gösterdiği çalışanlar mevcut iken, bilgi toplumunda mühendislerin, öğretmenlerin vb. sayısı oldukça artarken aynı zamanda işgücünde önemli rol üstlenmişlerdir.

Bilginin artan rolü; sanayi toplumunda malların üretiminde makine ve insan gücünden yararlanılırken, bilgi toplumunda bilgiden yararlanılmaktadır. Bilgi Teknolojileri ise; toplumsal değişim ve gelişmelere teknolojik gelişmeler neden olmaktadır. Örneğin tarım toplumuna geçiş sürecinde sabanın, sanayi toplumuna geçişte buhar makinesinin kullanılmasıdır. Bilgi toplumuna geçiş sürecinde ise bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler etkili olmaktadır.

Açıklamalardan da anlaşılacağı gibi bilginin toplumda meydana getirdiği değişim belirli aşamalardan sonra gerçekleşmiştir. Özellikle bilgi toplumuna geçişte etkili olan bilgi teknolojileri konusuna ilerde ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

2.1.4. Bilgi Toplumunun Tarihsel Gelişim Süreci

Geçmişten günümüze kadar insanlığın gelişiminde hem toplumsal hemde ekonomik süreçlerden geçilmiştir. Bu süreçlerin her aşamasında ise o dönemdeki mevcut yönetim anlayışı, o çağın içinde bulunduğu teknolojik cihazlar gibi etkenler toplumların gerek ekonomik gerekse sosyal hayatlarında etkili olmuştur. Bu gelişim aşamaları sırasıyla, doğa, avlanma temelli ilkel toplum, yerleşik hayata adım atılmasıyla ile oluşan tarım toplumu, buhar gücünün ortaya çıkması ile sanayi toplumu ve son gelişme bilginin öneminin artması ve buna bağlı olarak bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerle beraber meydana gelen “bilgi toplumu” dur (Uçkun ve ark. 2005)

İlkel toplumdan tarım toplumuna geçiş süreci M.Ö 7000 li yıllarda başlamıştır. Önceleri avcılık, toplayıcılık ile geçimini sağlayan ilkel toplumlar küçük topluluklar şeklinde topraktan faydalanmaya başlamışlardır. Bu durum kişilerin tarımla ihtiyaçtan daha fazlasını üretebilmesine, ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkmasına, kısacası paranın

alışverişlerde kullanılmasına neden olmuştur. Bilgi akışı ise, aileden alınan bilginin daha önceki kuşaktan diğer kuşağa aktarımı ile olmuştur (Aktan ve Vural 2005).

Sanayi toplumu ise tarıma dayalı ürünlerin üretiminin artması ve bu ürünlerin taşınma sorununu çözmek amacıyla üretilen teknolojik süreçle başlamıştır. Buharlı makineler gerek tarım ürünlerini taşımada gerek sanayi üretiminde kullanımının artmasıyla sanayi toplumuna ilk adım atılmıştır. Eskiden kırsal kesime yığılmış olan insanlar, sanayi devrimiyle beraber şehirlere yerleşmeye başlamıştır. Geniş aile yapısından, çekirdek aile yapısına geçilmiştir (Aktan ve Vural 2005).

Endüstrileşme sonrası döneme bakıldığında kentsel yaşamda önemli ölçüde değişiklik olduğu ve sürekli olarak evrim geçirdiği görülmektedir. Bu evrimde kentleşme ve bilgi iletişim teknolojisinin hızlı büyümesi etkili olmuştur. 1980 ve 1990'larda teknolojik gelişmelere ekonomik büyüme eşlik etti. Bunun sonucunda ise kentleşmeye doğru olan eğilim arttı. Kentsel büyüme ise beraberinde akıllı şehir, e-şehir, bilgi kenti gibi kavramları getirmiştir (Dadashpoor ve ark. 2017). Şu an günümüzü şekillendiren en etkili güçlerden biri bilgi ve iletişim teknolojileridir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde görülen hızlı büyüme yalnızca gündelik hayatımızı geliştirmekle kalmadı aynı zamanda şehirlerinde değişimine katkı sağlamıştır (Wang ve ark. 2015).

2.1.5. Bilgi Toplumunun Genel Özellikleri

Sürekli gelişen yeni iletişim teknolojileriyle sürekli paylaşım, bilgi aktarımı kolaylaşmakta, insanlararası etkileşim artmaktadır. Günümüz toplumu bilgi ve bilgi teknolojileri üzerine yapılandıkları için bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır (Büyükbaykal 2015). Kısaca bilgi toplumu kavramı, yeni temel teknolojilerin gelişmesine bağlı olarak bilginin ve nitelikli insan unsurunun öneminin arttığı, eğitim sürekliliğinin ön planda olduğu, toplumu her türlü ekonomik, sosyal ve kültürel yönden sanayi toplumunun ilerisine götüren bir gelişme evresi olarak tanımlanabilir (Aktan ve Vural 2005).

Başka bir tanıma göre bilgi toplumu, yeni teknolojilerin gelişmesine bağlı olarak nitelikli insan unsurunun, bilgi sektörünün, üretiminin ve sermayesinin giderek önemli olduğu, bilgi teknolojileri, elektronik ticaret gibi yeni oluşumlar sayesinde

toplumu hem ekonomik hem sosyal hem de siyasal yönden sanayi toplumunun bir adım daha ilerisine götüren gelişme aşamasına denilmektedir (Berberler 2010).

Bilginin önem kazanması, küreselleşme, bilgi sektörünün oluşması, bilgisayarlaşma, bireyin merkezi konuma gelmesi ve örgütlü toplumun güçlenmesi gibi faktörler bilgi toplumunun sanayi toplumundan ayrılmasında etkili olan önemli faktörlerdir (Sezikli 2011).

Günümüz bilgi toplumunun ve sanayi toplumunun özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Kala 2013):

- Sanayi toplumunda mal ve hizmet üretme de etkili olan buhar makinesinin yerini bilgi toplumunda bilgisayar almaktadır.
- Sanayi toplumundaki maddi sermayenin yerine bilgi toplumunda bilgi-insan sermayesi gelmektedir.
- Bilgi toplumunda çalışandan tasarruf edilmektedir. Bu durum ise kısa zamanda işsizliği, uzun dönemde de yeni teknolojik cihazların küresel etkilerini ortaya çıkarmaktadır.
- Bilgi toplumunda üniversite düzeyinde eğitim almış nitelikli insanlar üretime katılmaktadır.
- Sanayi toplumundaki kol gücü bilgi toplumunda yerini beyin gücüne bırakmaktadır.
- Sanayi toplumunda sanayiye dair mal ve hizmetlerin üretimi yapılmaktayken, bilgi toplumunda bilgi ve teknolojinin üretimine bağlı olarak bilgisayar, elektronik haberleşme, iletişim ve elektronik araçlar ve robotların üretimi yapılmaktadır.

Yukarıda karşılaştırma yapılan özelliklere göre; bilgi toplumunun yenilik ve gelişmelere açık olduğu ve üretilen her türlü ürünün hızlı bir şekilde yayıldığı söylenebilir. Olumsuz bir özellik olarak ise eskiden daha fazla zaman alan ve emek isteyen işlerin şu an daha kısa sürede ve daha az işçiyle yapılması nedeniyle işsizlik gibi bir sorunla karşı karşıya kalınacağından söz edebiliriz. Bu durumda da yeni gelişen teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Eskiden her türlü bilgiyi pasif bir şekilde alırken günümüzde ihtiyaçlarımıza göre bilgiyi kişiselleştirebilmekteyiz. Ayrıca bu akıllı teknolojiler yararlı olmasına

rağmen insan yorumunun ve yönetiminin olması gerekmektedir. Bilginin nereden araştırılacağı, hangi kaynaklara güvenileceği de bugün için oldukça önemli bir konudur. Son zamanlarda haber başlıklarında da görüldüğü gibi dikkatle kontrol edilmeyen, yanlış yorumlanan bilgilerin ciddi sonuçları olabilir. Bu nedenle iyi bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlığa hizmet eden bilginin dikkatli bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Laybats ve Tredinnick 2017).

2.2. İletişim ve İletişim Teknolojisi Kavramı

Bu çalışmada değinilecek diğer bir kavram iletişimdir. TDK (2015) sözlüğünde iletişimin kelime anlamı duyguların, düşüncelerin veya bilgilerin her türlü yolla karşı taraftaki kişilere aktarılması, telefon, televizyon, radyo, telgraf gibi araçlar kullanılarak yürütülen bilgi alışverişi ve haberleşme şekli olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2015).

İletişim anlam çıkarma ya da belli bir anlam oluşturma çabasıdır. İletişime katılan kişilerin bilgi oluşturup çift taraflı anlamayı sağlamak için oluşturulan bu bilgiyi birbirleriyle karşılıklı olarak paylaştıkları bir süreçtir. İletişim kavramı birçok şekilde tanımlanabilmektedir. Kısaca iletişim, insanların hayatlarını devam ettirmek için ihtiyaç duydukları su ve hava kadar iletişime bu denli ihtiyaçları vardır (Başol 2015).

Aynı zamanda iletişim, bir kişiden diğer kişiye bilginin aktarılma süreci şeklinde de ele alınabilir. Buradaki iletişim süreci ise; gönderen, mesaj, kanal ve alıcı gibi dört temel öğeden oluşmaktadır. Sağlıklı ve iyi bir iletişim kurulabilmesi için bu dört öğenin uyumlu olması gerekmektedir (Özmuşul 2011).

İletişim türleri ise üçe ayrılmaktadır: Sözlü, sözsüz ve teknolojik araçlar ile gerçekleştirilen iletişimdir. Sözlü iletişim de esas olan dildir. Bu nedenle paylaşılacak ileti için uygun sözcük veya sözlü sembollerin kullanımı tercih edilir. Sözsüz iletişimde temel görevi gören beden dilidir. Bu iletişim türünde ise fiziksel yakınlık, her türlü fiziksel temas, jest ve mimikler gibi bazı bedensel hareketler aracılığıyla mesajların aktarımı söz konusudur. Teknolojik araç yoluyla gerçekleştirilen iletişimde ise mesajın iletilminde görsel ve işitsel her türlü teknolojik cihazlar kullanılmaktadır. Bunların en yaygın tercih edilenleri projeksiyon, internet, akıllı tahta, bilgisayar ve CD çalarlar gelmektedir (Arat 2015). Şu ana kadar iletişimin tanımından bahsedildi ve önemli olan diğer bir kavram ise iletişim teknolojisidir.

İletişim teknolojisi ise kısaca iletişim kurmak amacıyla üretilen, kullanılan teknolojilere denilmektedir. İletişim teknolojileri, kullanıcılar arasında ve kullanıcılarla bilgi arasındaki iletişimi gerçekleştirmek için iletişim araçları ile gerçekleştirilen iletişimdir (Arat 2015). Bilgi toplumunda, günümüz koşullarında bireyleri bir şekilde etkileyen bilişim teknolojileriyle karşılaşmaktayız.

2.3. Teknoloji Kavramı

Teknolojik gelişmeler sayesinde hem bireyler hem de işletmeler gereksinim duydukları bilgiye en kısa sürede ulaşabilme imkanı bulmuştur. Birbirleriyle rahat bir ilişki kurabilen bireyler ve şirketler ekonomik, politik, sosyo-kültürel alanlarda yeni işbirliği olanakları elde etmektedir (Bayraç 2008). Bu ilişkiler neticesinde hem teknoloji hem de bilgede ki gelişim süreçleri hız kazanmakta ve kolaylaşmaktadır. Neticede bilgi ve iletişim kavramları birleştirilmek istediğinde karşımıza çıkan kavram teknoloji olmaktadır. Teknoloji kavramı ise, insanın çevresini denetlemek ve değiştirmek için ortaya koyduğu araç gereçlerle bunlara dair bilgilerin tamamıdır (Arat 2015).

TDK (2015) sözlüğünde ise teknoloji, insanın çevresine hakim olabilmek ve değiştirmek amacıyla çeşitli araç gereçler geliştirerek bunlara ilişkin elde edilen bilgilerin tamamı şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2015). Diğer bir tanıma göre teknoloji, bilimsel ilkelerin, yeniliklerin ve sorunların çözümü sayesinde yaşamın kolaylaştırılmasıdır (Erdemir ve ark. 2009).

Diğer bir deyişle teknoloji, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için ürünlere aynı zamanda süreçlere bilginin uygulanmasına denilmektedir (Semiz ve ark. 2008). Kısaca bilimsel bilgi ile teknoloji birbirlerinin gelişimine karşılıklı bir şekilde katkı sağladığı görülmektedir. Bu katkıda da uyumu sağlayan unsur teknoloji olmaktadır. Kısaca yaşamın kolaylaşmasında ve gelişmesinde teknoloji oldukça önemli bir role sahiptir. Teknoloji ve iletişim ağının hızla yayılması ile mesafe kavramı ortadan kalkmakta ve insan ilişkileri farklı boyutlara taşınmaktadır.

2.4. Bilgi Teknolojileri Kavramı

Günümüzde teknolojide önemli gelişmeler meydana gelmektedir. Bu nedenle teknolojiyi günümüzde kaliteli bilgiye ulaşmada kullanılan teknik malzemelerin bütünü şeklinde tanımlayabiliriz. Geçmişten günümüze bakıldığında zaman toplumların gelişmesinde teknolojik ilerlemenin katkısının önemli olduğu görülmektedir. Bu katkıyı

özellikle sanayi devriminin ardından teknolojide görülen hızlı değişim süreci ile ekonomik kalkınmanın ancak teknolojik gelişme sayesinde olacağı algısı güçlendirmektedir (Yavuz 2016).

Teknolojinin artan önemi ve bu alanda meydana gelen değişim ve yenilikler aynı zamanda bilgiye verilen önemi de arttırmaktadır. Yenilik ve değişimin gün geçtikçe artan önemi günümüzde bilgi üretimine olan ihtiyacı arttırmaktadır. Kısaca üretilen bilgiler neticesinde meydana gelen araç-gereçler ve yeni bilgiler insanoğlunun çevresini anlamasına yardımcı olmaktadır. Çünkü bireyler bilinmeyen üzerine giderek onu anlamlandırmaya çalışmak, her zaman daha iyi olana ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun içinde sürekli yeni teknikler geliştirmeye çalışarak aynı zamanda yeni bilgilere de ulaşmaktadır (Uysal 2009).

Toplumların gelişmesine katkı sağlayan önemli etkenlerden biri olan bilimin ilerleme göstermesi, bilginin sistematik şekilde birikmesi ve bilginin doğru kaynaklardan, doğru şekillerde elde edilmesi ile sağlanabilecektir (Odabaşı ve ark. 2007). Günümüzde de bu amacı gerçekleştirmek için bilgi ve iletişim araçları kullanılmaktadır. Bu sayede bilgi teknolojilerinden faydalanan toplumların bilgi toplumuna dönüştüğü görülmektedir. Çünkü bilginin toplanması, korunması ve yayılması için kullanılan bilgi teknolojileri günümüzde toplumların en güçlü araçları olmakla beraber aynı zamanda birçok alanda da kullanılmaktadır (Açıkgül 2011).

Bilim ve teknolojide meydana gelen gelişmeler toplumları önemli derecede etkileyerek bilgi toplumu sürecine girmelerine sebep olmaktadır. Bilgiyi üretilen, kullanan, daha sonra bilgiyi yayarak, geliştiren ve elde ettiği bu bilgiyi yaşamın temeline yerleştiren toplumu daha önceki bölümde bilgi toplumu olarak ifade edilmişti. Kısaca bilgi toplumunun oluşmasında etkili olan en önemli faktörün bilgi teknolojileri olduğu görülmektedir.

2.4.1. Bilgi Teknolojisinin Tanımı

Bilim ve teknolojide meydana gelen gelişmeler toplumları etkileyerek bilgi toplumu sürecine girilmesine neden olmuştur. Sanayi öncesinde toplumların temel ekonomik kaynağı toprak iken daha sonrasında bunun yerini bilgi almıştır. Kısaca sanayi toplumu yerine bilgi toplumu oluşmuştur (Çubukçu 2011).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle, bilgi teknolojilerinde meydana gelen önemli gelişmeler insanları ve toplumları birbirine yaklaştırmıştır. Bununla beraber sanayi toplumunda önemli olan maddi sermaye yerini bilgi sermayesine, mal ve hizmet üreten makineler yerini bilgisayarlara, kol gücü ise yerini beyin gücüne bırakmıştır (Odabaşı 2010).

BİT'ten en fazla faydalanan toplumlar, dünyanın gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerine dönüşmüştür (Çubukçu 2011). Son zamanlarda varlıklı olmanın temel unsuru olarak bilgiye ulaşmak görülmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini yeterli ölçüde elinde bulunduran ülkeler ve kurumlar bundan dolayı varlıklı görülmektedir (Şişman ve ark. 2011).

Teknolojik gelişmelerin temelinde de bilgi kavramının yattığı görülmektedir. Bu alanda meydana gelen gelişmeler sayesinde bilgiye olan ihtiyaçta artmıştır. Ayrıca bilginin etkin olarak kullanılmasında bilgi teknolojileri kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle hem fonksiyonel hem de başarılı bir yönetim için bilgi teknolojileri aktif bir şekilde kullanılması gerektiğinden dolayı bilgi teknolojilerini kullanmak birer zorunluğa dönüşmüştür (Kala 2013).

Bilginin elde edilerek işlenmesi, saklanması ve dağıtılması süreçlerinin teknoloji ile gerçekleştirilmesine “Bilgi Teknolojileri” denilmektedir (Yavuz 2016). Ülkemizde bilgi teknolojilerinin hepsini ifade edebilmek amacıyla “BT” kavramının kullanıldığı görülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri; bilgiye hem daha kolay hem de daha hızlı erişimi sağlayan ve ulaşılan bu bilgiyi de işlemek, depolamak, aktarmak ve değerlendirmek için kullanılan teknolojik araçların tamamına denilmektedir (Polat 2015).

Başka bir ifadeyle BT (Bilgi Teknolojileri) kavramı, kurumların yaşamlarını devam ettirebilmesi, kar elde edebilmesi ve amaçlarını gerçekleştirebilmesi için ihtiyacı olan verileri depoladığı, bu verileri belirli aşamalardan geçirerek bilgiye dönüştürdüğü, gerektiğinde bu bilgileri ilgili kurum ve kişileredağıttığı ve karar alma aşamasında kullanılan bilgisayar destekli bilişim hizmetlerine denilmektedir (Mutlu 2016).

Genel anlamda bilgi teknolojileri, işletmelerde bilgi akışını sağlayabilmek için bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması ve gereksinim duyulduğu anda başka bir yere

iletmesine olanak sağlayan veya başka bir yerden bilgiye erişilmesine imkan tanıyan ve bunu elektronik sistemlerle sağlayan teknolojilerin bütününe denilmektedir (Mercan 2008). Kısaca bilgi ve iletişim teknolojileri donanım, yazılım ve iletişim olanaklarının birleşimidir (Berce ve ark. 2008).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi bilgi teknolojisinin bilgisayarlar, yazılımlar, iletişim teknolojisi ile beraber çalışması ile birçok olanak sunulmaktadır. Örneğin anlık mesajlaşma; e-posta aracılığıyla iletişime geçmeyi ifade eder. Bu durumda hem kişiler hem de kurumlar arasında kurulan bu iletişim sayesinde bilginin paylaşılması ve elde edilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu sayede klasik yöntemlerle elde edilen ve işlenen bilginin bilgi teknolojileri ile daha etkili bir şekilde işlendiği görülmektedir (Mercin 2014).

Bilgi ve iletişim teknolojileri; radyo, telefon, televizyon, uydu sistemleri, bilgisayar ve bu teknolojilerle sağlanan donanım ve hizmetlerden (elektronik posta gibi) oluşmaktadır. Böylece BİT kavramının, bilişim teknolojileri ve iletişim teknolojilerinin birleşimi olduğunu söylemek yanlış olmaz (Açıkğül 2011).

Bilgi teknolojileri, bilgisayar ve iletişim teknolojilerini (donanım), verileri yönetim açısından yararlı üst bilgi ve üst bilgilere dönüştürme yöntemlerini (yazılım) kapsayan bağlantılı ve etkileşimli teknolojilerdir (Mercin 2014).

2.4.2. Bilgi Teknolojilerinin Temel Bileşenleri

Bilgi teknolojilerinin alt yapısından faydalanan bilişim sistemleri hem organizasyonel hem de yönetsel çözümler oluşurmaktadır. Bilişim sistemleri yalnızca bilgisayar teknolojisi ile sınırlı değildir. Aynı zamanda doğa bilimleri ve sosyal bilimleri de kapsamına almaktadır. Bilişim sistemlerinin etkili ve verimli şekilde kullanılması için teknoloji, organizasyon, deneyim ve tecrübeye hakim olunması gerekmektedir. Bu durumda bilişim sistemlerinin bütün bu kaynaklardan beslendiğini açıkça göstermektedir (Tunçay 2016). Bilgi teknolojileri organizasyon, teknoloji ve yönetim olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır.

Organizasyon; günümüz bilgi çağında organizasyonlar rekabet edebilmek ve dünyadaki anlık değişimleri tahminler edebilmek, gerçekte kararlar alabilmek, kurum içinde ve kurumlar arası iletişim de etkili olabilmek amacıyla bilgi teknolojisi

sistemlerinden faydalanabilmektedir. Açıkça ifade etmek gerekirse bilgi teknoloji sistemleri organizasyonlar için tercihten ziyade zorunlu bir örgütsel ihtiyaç olmaktadır (Mercin 2014).

Teknoloji; teknolojik sistemde meydana gelen herhangi bir değişim organizasyondaki diğer öğeleri de etkilemektedir. Teknoloji organizasyonların amaç, yapı ve yönetim sistemi üzerinde önemli etkileri olan bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle teknoloji organizasyonlarda etkin bir şekilde yönetilmesi gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca organizasyonlarda bilişim sistemi alanında meydana gelecek olan değişim ve gelişimler yöneticinin organizasyona dair algılarını yükseltmektedir (Cantürk 2016).

Yönetim; organizasyonun belirlediği amaçlara ulaşmasını sağlamak, karlılığı en yüksek seviyeye çıkarmak, kullanılacak teknolojilere ve izlenilecek politikalara yön vermek, iş görenler ile organizasyonun amaçlarını birleştirerek motivasyonu en yüksek seviyeye çıkarmak ve organizasyona dış çevrede olumlu bir imaj yaratmak için planlanma, organize etme, yönetme ve denetleme gibi faaliyetlere karar veren organdır (Şener 2010).

Örgütlerde karar almak yönetimin en önemli görevidir ve işletmelerin her seviyesinde karar almada etkili olan bir yönetici bulunmaktadır. Bu nedenle örgütün temel yapıtaşı olan yöneticilerin karar alırken yaratıcı, bilgi teknolojilerine hakim ve hızlı çözüm üretebilme yeteneğine sahip bireyler olmaları gerekmektedir.

Bir yönetici piyasaya bir ürünün sürülmesinde başrol olmalıdır. Tüm yenilikleri, rakipleri takip edebilmenin yolu ise teknolojiyi yakından takip etmekten geçmektedir ve bu evrede de bilişim teknolojilerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Kısaca bilişim teknolojileri organizasyonların etkili, verimli yönetilmesinde ve iyi bir şekilde tasarlanmasında en güçlü unsurlardan biridir (Tunçay 2016).

2.4.3. Bilgi Teknolojilerinin Gelişimi

Tarihsel süreç çağların kendine özgü özelliklerine göre ilkel, tarım, sanayi ve bilgi çağı şeklinde çağlara bölünmüştür. İlkel çağda insanlar avcılık ve toplayıcılıkla, göçebe olarak yaşamlarını sürdürmekteydi. İlk başlarda avcılık ve toplayıcılıkta kullanmak için alet yapmaya başlamışlar daha sonraları ise artan nüfus, yaşam

standartlarında meydana gelen düşme nedeniyle yeni arayışlar arayarak tarıma yönelmişlerdir (Kala 2013).

Daha sonraki aşamada sanayi devrimine geçilerek insan gücünün yerini makine gücü almıştır. Bunun sonucu olarak köyden kente doğru göçler başlamış, kentleşme oranında artış meydana gelmiş ve sanayileşme böylelikle başlamıştır. Ayrıca sanayi devrimiyle beraber teknolojik gelişmelerde hız kazanmıştır. Bu aşamalardan da anlaşılacağı üzere geçmişten günümüze kadar insanların yaşam standartlarını en iyi hale getirmek, ihtiyaçlarını en kısa sürede ve kolay bir şekilde karşılamak amacıyla teknolojik gelişmelere önem verdiğini görmekteyiz. İnsanların bilgiye olan açlığı hem de teknolojiyi hem de bilgiyi bir arada kullanma istediği doğrumuş ve bunun sonucunda bilgi teknolojileri gündeme gelmiştir (Yüksel 2015).

Bilgi teknolojilerinde ilk akla gelen araç bilgisayardır. Günümüzde bilgisayarın hayatımızın her alanına nüfuz etmesi ise uzun zaman almıştır. İlk bilgisayar Fransız matematikçi olan Blaise Pascal tarafından 1642 yılında sadece toplama-çıkarma işleminin yapılabildiği hesap makinesi görevi görmekteydi. 1931 yılında ise ilk “analog bilgisayar” üretilmiştir. Fakat bu bilgisayarın hem çok büyük olması hem işlem hacminin düşük olması nedeniyle bu bilgisayarın geliştirmesi gerektiği düşüncesine yönlendirmiştir (tdk.gov.tr).

II. Dünya Savaşı ile beraber bilgisayarlar genellikle askeri alanlar ve bu Alana dair amaçlar için geliştirilmiştir. 1946 yılında ise ENIAC adıyla ilk elektronik veri işleme özelliğine sahip bilgisayar yapılmıştır. 1949’da ise Maurice Wilkes program depolama özelliğine sahip ismi EDSAC olan bilgisayarı icat etti. İlk programlama özelliği barındıran, dijital bilgisayar olan ACE ise 1950 yılında Turing tarafından icat edildi. 1950’li yılları takiben bilgisayar alanındaki gelişmeler hız kazanmış ve 1962’de ilk kişisel bilgisayarlar üretilmeye başlanmış ve 1965 yılında üretimi tamamlanmıştır. 1972 yılından itibaren ise bireysel bilgisayarların kullanımı başlamış ve 1980 yılında IBM bireysel bilgisayarları üretip pazarlamaya sunmaya başlamıştır (bilgitoplumu.gov.tr).

İnsanların daha iyi koşullarda yaşamak istemesi ve bilgiye olan açlığı onları teknolojiyi kullanmaya yöneltmiştir. Ayrıca örgütlerde rekabet koşullarına ayak uydurabilmek, varlıklarını devam ettirebilmek amacıyla teknolojiye yönelmişlerdir.

Gelişen ve değişen teknolojiye ayak uyduramadıkları takdirde yok olacaklarının bilincinde oldukları için son bilgi ve iletişim teknolojilerini yakından takip etmektedirler.

2.4.4. Günümüzde Bilgi Teknolojilerinin Önemi

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişim hem bireyleri hem de iş hayatındaki hemen hemen her sektörü etkilemektedir. Bilginin hızlı bir şekilde yayılmasını sağlayan internet, dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilme olanağı sunmaktadır. Yani hem bilgi teknolojileri hem de internet coğrafi sınırların ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır. Ayrıca iş hayatında hızın ve verimliliğin artmasında da büyük öneme sahiptir. Örneğin hizmet sektöründe kullanılan bilgi teknolojileri sayesinde verilen hizmetin süresi kısalmakta, müşteri memnuniyeti artmakta, mevcut bilgilerin daha kısa sürede ve daha hızlı bir şekilde toplanmasıyla sunulan hizmetin daha kaliteli olması sağlanmaktadır (Uysal 2009).

Bilgi teknolojilerin de meydana gelen gelişim bireylerin yaşam alanlarını da etkilemektedir. Bireyler işlemleri yaparken hem uzun zaman harcamakta hem de istedikleri bilgileri istedikleri anda ve hızda elde edemedikleri için en doğru bilgiye ulaşma noktasında oldukça sıkıntı yaşamaktaydı. Kurum ve kuruluşların sergilemiş oldukları BT'deki gelişmeler sayesinde müşterilere özel hizmet, yüksek kalite ve ayrıca müşteri memnuniyeti sağlayarak büyüme ve itibar elde etmektedir (Orhan 2017). Bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde bireyler ve örgütler elde ettikleri bilgiler sayesinde hem günlük hem de geleceğe dair planlar yapabilmekte ve uygulayabilmektedir.

Ayrıca günümüzde işletmeler rekabette etkin olabilmek ve işlerinde verimliliği arttırmak amacıyla bilgi teknolojilerini yani en son teknolojiyi yakından takip etmek zorunda kalmaktadır. Bunun sonucunda ise işletmelerin, farklı teknolojilerini bünyelerinde barındıran büyük ve çok karmaşık yapılara dönüştüğü görülmektedir. Bu nedenle işletmeler kendilerini sürekli zinde tutmak ve sorunsuz çalışabilmek için sahip oldukları teknolojileri sürekli güncellemeleri gerekmektedir. Aksi takdirde rekabet edemeyecek ve hatta varlığını sürdüremeyecek hale gelecektir (Ünalı 2013).

İletişim alanında meydana gelen değişimler de coğrafi sınırlılıkları ortadan kaldırmıştır. Bu sayede farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin ürettikleri mal ve hizmetler bilgi ve iletişim teknolojileriyle dünyanın hemen hemen her yerine

ulaştırılabilir hale gelmiştir. Böylece işletmelere ürünlerini farklı pazarlara kolaylıkla pazarlama imkanı sunmaktadır. Ayrıca internet satıcı ve alıcıyı buluşturan sanal bir pazar konumuna gelmiştir (Sarıfakıoğlu 2007).

İnsan yaşamını kolaylaştıran bilgi teknolojilerinin etkilerini hemen hemen tüm alanlarda görmekteyiz. Birkaç örnek verirsek, haberleşme konusunda internet aracılığıyla birçok bilgiye hızlı ve kolay bir şekilde erişebilmekteyiz. Ayrıca hem bireysel hem de kurumsal şekilde yazılı, sözlü hatta görüntülü iletişimi internet yardımıyla kurmaktayız. Karayollarında güvenliği arttırmak amacıyla bilgi teknolojisi ürünü olan kamera ve izleme sistemleri kullanılmaktadır. Ayrıca karayollarında yayın yapmayı sağlayan elektronik panolar sayesinde yolun durumu ile ilgili bilgi edinilmektedir. Bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişimlerden faydalanan diğer bir sektör ise sağlık sektörüdür. Bu teknolojiler sayesinde sunulan sağlık hizmetinin kalitesi, hızı, güvenliği ve verimliliği artmaktadır. Sağlıkla ilgili merak edilen bilgilerin çoğunluğuna sağlık veri tabanlarından kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Ayrıca kişilere ait geçmiş ve güncel bilgileride veri tabanına kaydedilerek istenilen yer ve zaman da bu bilgilere kolaylıkla erişim sağlanmaktadır (Uysal 2009).

BİT'e çeşitli sektörler tarafından farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Ekonomik sektör de üretilen malı temsil eder. İşletme sektöründe bireyler ve örgütler tarafından bilgiye ulaşma ve iletişimi sağlamak amacıyla bilgi teknolojilerinin kullanıldığı görülmektedir. Eğitim alanında ise yalnızca donanım veya teçhizat olarak görülmekten ziyade hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin belirli bir seviyede gerekli yeterliliğe ve beceriye sahip olmalarını kapsamaktadır (Zuppo 2012). Bu durum BİT'in hayatımızın her alanına nüfuz ettiğini göstermektedir. Kentsel mekanların değişmesi, ülkelerin ve kurumların gelişmesinde BİT önemli bir rol oynamaktadır (Maeng ve Nedovic-Budic 2010). Günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan bilgi teknolojilerinden bazıları ise wi-fi, internet bankacılığı, internet alışverişleri veya e-ticarettir.

Wi-fi (Wireless Fidelity); günümüzde en önemli teknolojik gelişme denildiğinde akla ilk gelen şüphesiz kablosuz internet bağlantısı olacaktır. İnternet bağlantısının bulunduğu yerlerde kablosuz internet bağlantısı aracılığıyla istenilen bilgilere büyük bir kolaylıkla erişim sağlanabilmektedir. Ayrıca mobil veri sayesinde de istenilen yer ve zamanda bilgiye erişme, işlem yapma olanağı sunulmaktadır (Orhan 2017).

İnternet bankacılığı; teknolojide meydana gelen değişikliklerin sağladığı önemli bir avantaj internet bankacılığı sistemidir. Bu sistem birçok bankacılık hizmetinin internet üzerinden yani uzaktan dağıtım kanalı şeklinde sunulmasıdır. Bu sistem gerek çalışanlara gerek müşterilere büyük kolaylıklar sunmaktadır. Müşteriler bankada yapabilecekleri işlemleri mobil bankacılık sayesinde buldukları yerden daha hızlı ve daha kolay bir şekilde ayrıca herhangi bir ücret bedeli ödmeden gerçekleştirebilmektedir. Banka görevlileri açısından ise müşteri yoğunluğu hafiflemiştir (Şıker 2011).

İnternet alışverişleri/e-ticaret; internetten yapılan alışverişlerin bireylere ve işletmelere çok büyük rahatlık sağladığı görülmektedir. Hem bireyler hem de işletmeler bir yere gitme zorunluluğu olmadan tüm ürünlere kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Ayrıca birçok indirim fırsatını yakalamakta, ürünleri ya da firmaları karşılaştırarak aradıkları ürünleri daha ucuza alma olanağını elde etmektedir (Orhan 2017).

2.4.5. Eğitimde Bilgi İletişim Teknolojileri

Bilim ve teknolojide meydana gelen gelişim ve yeniliklerle beraber ülkeler vatandaşlarını ileri teknoloji hakkında bilgi sahibi olan ve bu teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilen bilgi toplumuna dönüştürmek için görünmez bir yarışın içinde yer almaktadır (Anıl 2009). Günümüzdeki eğitim anlayışının temelinde de öğrencilere yeni teknolojileri öğretmek ve bu teknolojileri aktif olarak toplumda kullanabilen bireylerin yetiştirilmesi yatmaktadır (Çakır ve Yıldırım 2009).

Eğitim toplumun şekillenmesinde ve kalkınma oranının yükselmesinde etkili bir araçtır. Bu kapsamda bilgi toplumu bilginin paylaşıldığı ve teknoloji ile genişlediği ortamdır. Bu nedenle bilgi toplumlarında bilgi edinme, kullanma, üretme yeteneğine sahip olan bireyler yetiştirmek giderek önem kazanmaktadır. Bu durumların sonucunda gelişmiş toplumların eğitim ve araştırma alanına daha fazla yatırım yaptığı görülmektedir (Büyükbaykal 2015).

Bir ülkenin gelişmesi, ilerleme gösterebilmesi nitelikli insan gücüne sahip olması ile gerçekleşmektedir. Bu durum da eğitimle sağlanmaktadır. Teknolojinin tüm alanlarda gelişme göstermesiyle bilgi iletişim teknolojileri, eğitim sektöründe hem amaç hem de araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında kullanılmasıyla birlikte eğitimde bilgi çağına uygun, bilgi toplumunun

özelliklerini dikkate alarak öğrenci yetiştirme mecburiyeti ortaya çıkmaktadır (Çubukçu 2011). Eğitim farklı yaşlarda toplumun her kesiminden insana açık olmalıdır. Çünkü teknoloji okuryazarlığı öğrencilerin, vatandaşların kısacası öğrenenlerin iş gücünü, sosyal gelişmeyi sağlamak ve ekonomik üretkenliği arttırmaktadır (Rochelle ve ark. 2017).

Bilgi ve teknoloji birbirini tamamlayan iki önemli unsurdur. Teknolojinin gelişimi bilginin yayılmasını hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle günümüzde teknoloji geliştikçe toplumlar bilgi çağına uygun yeteneğe sahip olan bireyler yetiştirmek için eğitim alanlarını gözden geçirmeli ve yeni biçimler vermelidir. Çünkü modern eğitim sistemleri teknolojik gelişmeler ile anlık şekillenebilmektedir (Büyükbaykal 2015).

Günümüz bilgi toplumunda öğrencilerin gelişen bilgi teknolojilerini üst düzeyde kullanmaları, verileri toplayarak analiz edebilmeleri ve uygun bilgi teknolojilerinden yararlanarak çalışma yapabilmeleri beklenmektedir. Eğitimde kullanılan teknolojileri ile sayesinde öğrencilerin hem görsel hafızalarında hem de sorunları çözme yeteneklerinde gelişmeler meydana gelmektedir. “Ele alınan araştırmalara göre zaman sabit tutulduğunda bireylerin okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem görüp hem işittiklerinin %50’sini, söylediklerinin %70’ini, yapıp söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadırlar” demiştir (Çilenti 1991; Aktaran Yılmaz 2007).

Günümüz bilgi toplumu için eğitim alanında bu denli önem arz eden bilgi ve iletişim teknolojileri eğitiminde öğretmenlere de önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle hem eğitim kurumları hem de öğretmenler cep telefonu, bilgisayar vb. teknolojik araçlarla daha fazla muhatap kesim olan öğrencilerle karşı karşıya kaldıklarından dolayı, teknolojik ürünleri kullanma konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Erdemir ve ark. 2009). Örneğin yeterli bilgisayar eğitimi almamış öğretmenin bilgisayarı kendisine rakip olarak görmesi neticesinde bilgisayarı kullanmaktan kaçınabilir. Bu gibi durumlar da öğretmen yetiştirme kurumları devreye girmektedir. Bu kurumların öğretmenlere yardımcı olması gerekmektedir. Aksi takdirde öğretmenler hızla gelişip değişen teknolojiye ayak uyduramayarak kaybolacaklardır.

Kısaca öğretmenlerin mesleki gelişime dair BİT'in nasıl kullanılacağını, bilgi iletişim teknolojileri uygulamalarının nasıl entegre edileceğini bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenler 21.yüzyılın öğrenme becerilerinin üstesinden gelebilmek için bilgilerini geliştirmelidir (Abuhmaid 2011). Aynı zamanda BİT gelişim programlarının öğretmenlerin günümüz şartlarındaki öğretme ve öğrenme talepleri ile uyumlu olması ve bu talebe yanıt vermesi gerekmektedir (Bradshaw ve ark. 2012).

Öğretmenler tarafından BİT'in üç nedenden dolayı uygun ölçüde kullanılmadığı ortaya konulmaktadır. Bunlar bilgisayarların sıradan sınıflarda değil bilgisayar laboratuvarlarında bulunma eğilimi, öğretmenlerin BİT kullanımına güvenmemesi ve öğretmenlerin değişime karşı olan direncidir (Juuti 2009).

Günümüzde ise öğretmenlerin bilgi teknolojilerine olan direncinin yıkıldığı görülmektedir. Şöyleki öğretmenler bilgi ve iletişim teknolojilerini okullarda; ders anlatırken yapacakları sunum esnasında, sunumun hazırlanması aşamasında, sunumun projeksiyon aracılığıyla duvara yansıtılmasında, sınavların hazırlanması ve öğrencilere sınav sonuçlarını duyurma gibi aşamalarda kullanmaktadır. Bu sayede işlemlerin hem daha hızlı hem de daha kısa sürede yapıldığı fark edilmiştir. Bu nedenle öğretmenler teknolojinin getireceği avantajlarla öğrencileri güçlendirmeye hazırlıklı olmalıdır. Çünkü öğretmenler teknolojiyi pasif bir şekilde kullandıklarında etkili bir öğrenme ortamının oluşmadığı görülmektedir (Tamim ve ark. 2011).

Sonuç olarak bilgi ve iletişim teknolojileri öğrencilerin gelecekte yer alacakları iş yaşantılarında ve diğer etkinliklerinde devamlı gelişme gösteren teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır. BİT kullanımı sayesinde öğrencilerin yaratıcı düşünme, üretkenlik becerileri ve kalıcı çözümler üretebilme kabiliyetleri gelişmektedir.

2.4.6. Türkiye’de Bilgi Teknolojilerini Destekleme Çalışmaları

Günümüzde internet ve teknolojiye meydana gelen hızlı değişim ve yeniliklerle beraber yaşamın büyük çoğunluğu sayısallaşmaya doğru hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Bunun sonucu olarak ürün ve hizmetlerin internet üzerinden tüketiciye daha kısa sürede ulaştırılması sağlanmıştır. Hayatı bu denli kolaylaştıran bilgi teknolojilerinin eğitim ve sağlık alanlarındaki kullanımları da ele alınmaya çalışılmıştır.

2.4.6.1. Eğitim Alanındaki Uygulamalar

Cumhuriyet sonrası eğitime bakıldığında 1930 ve sonrasında itibaren daha iyi bir eğitim imkanı sunabilmek adına yurt dışından deney araçları, harita ve tepegöz gibi araçların getirildiği gözlemlenmiştir. 1950'li yıllardan itibaren ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından alınan bir kararlarla eğitim araçlarına dair üretimin yurt içerisinde gerçekleştirileceği kararı alındı. Ayrıca 1951 tarihinde görsel-ışitsel eğitim araçlarını üretebilmek amacıyla “Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM)” kuruldu ve 1998 yılında ismi değiştirilerek “Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK)” yapıldı. 2011 yılına gelindiğinde ise bir kararname ile EĞİTEK “Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK)” olarak değiştirilmiştir (Polat 2015).

YEĞİTEK bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında etkili ve yaygın bir şekilde kullanılmasını ve tüm öğrencilerin bu teknolojiden yararlanmasını amaçlamaktadır. Ayrıca adından söz ettirmek ve rekabette başarılı olmak için çalışmalar yapmaktadır (yegitek.meb.gov.tr). YEĞİTEK günümüzde MEB internet erişim projesi, gelecek için eğitim projesi, MEBBİS, eğitim bilişim ağı, fatih projesi ve eTwinning projesini yürütmektedir.

MEB internet erişim projesi; MEB'e bağlı olan okul ve kurumlardaki bilgisayar laboratuvarlarına internet bağlantısını kesintisiz ve hızlı bir şekilde sağlamak için 2004-2005 yıllarında oluşturulmuş projedir (Polat 2015). Bu proje internet olanaklarını tüm okullara uygun bant genişliğinde (ADSL) sunma amacıyla e-öğrenme yöntemini sağlayarak öğrencilerin bilgiye kolay erişimi, bilgiyi kolaylıkla kullanma ve bu bilgiyi paylaşma becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Topuz ve Göktaş 2015).

Gelecek için eğitim projesi; bu projeye amaçlanan eğitimdeki mevcut kaliteyi arttırmak, öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak, ayrıca öğretmenlerin de bu teknolojileri sınıfta entegre edebilmelerine yardımcı olmak ve sınıflarda dersler işlenirken öğrencilerin bu bilgi ve iletişim teknolojilerini bir araç olarak kullanmalarını sağlamaktır (Polat 2015).

MEBBİS; Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemlerinin kısaltılmış şeklidir. MEB Genel Müdürlüklerinin tüm iş ve işlemlerinin güvenli bir şekilde, şeffaf bir ortamda ve çevrimiçi gerçekleştirilmesine olanak tanıyan bilişim alt yapı sistemine denilmektedir. Bu sistem ile MEB'e bağlı kurumların hem işlerini hem işlemlerini ilgili Genel

Müdürlüklerin isteğine uygun şekilde elektronik ortama aktarmak, sorgulanabilirliği sağlamak ve şeffaf bir sistem oluşturarak kurumların işlerini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır (Kuşçu 2016).

EBA (eğitim bilişim ağı) projesi; Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün tüm bireylerin ücretsiz ve çevrimiçi olarak kullanımına sunulan sosyal bir eğitim platformudur. EBA evde, okulda kısacası zaman ve mekân engeli olmadan istenilen yer ve zamanda erişim olanağı sunmaktadır. Bu projenin amacı; bilgi teknolojileri sayesinde etkili materyalleri kullanarak teknolojinin eğitimle bütünleşmesini sağlamaktır. Sınıf seviyelerine uygun ve güvenilir içerikler sunmakta, ayrıca teknoloji ve eğitim alanında ki yenilikleri takip ederek gelişmektedir (eba.gov.tr).

EBA başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere eğitim alanındaki her paydaşı kapsamaktadır. EBA 'nın en önemli amacı araştıran, merak eden, üreten ve elde ettiği tüm bilgileri yorumlayan bireyler yetiştirilmesini sağlayarak öğrencilerin içinde bulunduğu ezberci zihniyeti yıkmaktır. Bu sayede öğrenciler tek başına karar verebilen, kendi kendilerine öğrenebilen bireyler olarak yetişebilecek ve öğretmeni temel alan eğitimin yerine öğrenci temelli eğitim hayata geçirilmiş olacaktır (Polat 2015).

FATİH projesi; açılımı Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi olan FATİH projesi tüm öğrencilerin üst düzey eğitim alması, en kaliteli, verimli eğitim içeriklerini elde etmesi ve eğitim alanındaki fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla tasarlanmış olup eğitim sektöründe teknoloji kullanımına dair uygulamaya konulan en kapsamlı ve ayrıntılı eğitim hareketidir. Eğitim de fırsat eşitliğini sağlamak, okullarda kullanılan teknolojiyi iyileştirmek ve bilişim teknolojileri araçlarının eğitim sektöründe daha etkin kullanılmasının sağlamak bu projenin asıl amaçlarıdır (fatihprojesi.meb.gov.tr). FATİH projesi beş temel bileşenden meydana gelmektedir:

- 1- Donanım, yazılım alt yapısının oluşturulması
- 2- Eğitici e-içeriklerin sağlanması
- 3- Öğretim aşamasında bilgi teknolojilerinin etkin kullanılması
- 4- Öğretmenlere hizmet içi eğitim imkânı sunulması
- 5- Bilinçli ve güvenli bir şekilde bilgi teknolojileri kullanımının sağlanmasıdır (Polat 2015).

eTwinning projesi; Avrupa'daki okullar için geliştirilen bir topluluktur. Avrupa'daki en heyecanlı öğrenme topluluğunun bir parçası olmak amacıyla Avrupa'da katılımcı okullarda çalışan personele (öğretmen, müdür, kütüphane görevlisi vs.) yönelik oluşturulan bir platformdur (etwinning.net).

eTwinning projesi, “Avrupa Komisyonu Eğitim Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (ECAE)” tarafından Erasmus programının kapsamında yer almaktadır. Öğretmenlerin çevrim içi iletişim yoluyla bilgi ve deneyimlerini aktarabilmesi, çevrim içi veya yüz yüze eğitimler verebilmesi, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak eğitim-öğretim programları ile uyumlu projelere imza atabilmesi amacıyla oluşturulan bir topluluktur. 2005 yılında başlayan bu projeye ülkemiz 2009 yılında girdi. eTwinning portalına öğretmenlerin giriş rakamlarında 2017 yılında en fazla girişi Türkiye yaparken ardından İtalya, üçüncü olarakta İspanya takip etti. Ülkemiz Avrupa'da yapılan 217.000 eTwinning projesinden 20.542'sini yaparak ilk sırada yer almayı başardı (yegitek.meb.gov.tr).

Geçtiğimiz 20 yıl içerisinde sürekli gelişme gösteren bilgi ve iletişim teknolojileriyle hem eğitim alanının hem de öğretme ve öğrenmeye dair yaklaşımların önemli ölçüde değiştiği görülmektedir. Çünkü artık herkes herhangi bir zamanda herhangi birinden bir şeyler öğrenebilmekte ve bireyler yapabileceğinden daha fazlasını öğrenebilmek için aklar oluşturmaktadır (Klimova 2015).

2.4.6.2. Sağlık Alanındaki Uygulamalar

Bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişimlere sağlık sektöründe kayıtsız kalamamıştır. Diğer alanlarda ortaya çıkan e-kavramlara sağlıkta da rastlanmaktadır. Ülkemizde ve Dünya'da yaygın olan e-sağlık kavramı bunun en güzel örneğidir.

E-sağlık kavramı “sağlık hizmetlerinde bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanılarak hastalıkların önlenmesi, teşhis ve tedavi edilmesi, izlenmesi ve sağlığın yönetilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Kılıç 2017).

Sağlık hizmetlerinde iyileştirmenin sağlanabilmesi ve bu hizmetlere ulaşılabilmesi için kullanılmakta olan e-sağlık uygulamasının amacı; bireylerin sağlıklarıyla ilgili doğru kararlar almak, sağlığı geliştirmek, sağlık

maliyetlerinin minimum seviyeye getirerek gelecekte sağlıklı bireylerin/toplumların oluşmasını sağlamaktır (Nakas 2015).

Sunulan sağlık hizmetlerinde düşük maliyetin sağlanması ve coğrafi kısıtlamaların ortadan kaldırılması için e-sağlık hizmetleri kullanılmaya başlanmıştır. Böylece daha geniş kitlelere kablosuz hizmetler sunularak sağlık talebi karşılanmaya çalışılmaktadır (Ullah ve ark. 2012).

İnsan ihtiyaçlarını karşılama amacı güden diğer sektörler gibi sağlık sektöründe zaman ve mekân engelini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. E-sağlık uygulamaları, kablosuz teknolojiler ve bulut bilişim hizmetleri ile sağlık hizmetlerine erişimde karşılaşılan sorunlar giderilmeye çalışılmaktadır. Bu uygulamalar sayesinde sağlığın sadece hastane ortamında sunulacağına dair oluşturulan dar algı ortadan kaldırılarak sağlık hizmetlerinin hastane ortamı dışında daha uzak kesimlere ulaştırılması sağlanmaktadır.

Örneğin, kronik kalp şikâyeti olan ve her gün Elektro Kardiyo Grafiği (EKG) çektirmesine ihtiyaç duyulan bir birey geleneksel sağlık sistemi içerisinde her gün sağlık kurumuna giderek, cihaza bağlanarak hizmetten faydalanacaktır. Ancak E-sağlık sistemi sayesinde bu birey hastaneye gitmesine gerek kalmadan bu sağlık hizmetini ev ortamında akıllı telefonu ile uyumlu olan iki tane sensörlü elektrotu kalp üzerine yerleştirerek yapabilmektedir. Bu uygulamayla elde edilen veriler bluetooth yardımıyla telefona aktarılacak ve telefonda mevcut olan mobil sağlık uygulaması sayesinde ilgili hekime gönderilecektir (Kılıç 2017). E-sağlığın alt uygulamaları ise tele-tıp, mhrs, e-nabız, e-reçete, AHBS (Aile Hekimliği Bilgi Sistemi) ve ÇKYS (Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi) gibi uygulamalardır.

Tele-tıp (Telemedicine); ilk olarak 1960'lı yıllarda ortaya çıkmış olan tele-tıp, kişilerin sağlık durumunlarını geliştirmek amacıyla tıbbi bilgilerin uzak mesafeler arasında bilişim teknolojileri yardımıyla gönderilmesidir. Genellikle sağlık çalışanları arasındaki bilgi paylaşımının sağlanmasında (konsültasyon, eğitim vs.) ya da sağlık çalışanının hastayı uzaktan muayene etmesinde kullanılmaktadır (Kılıç 2017). Örneğin ülkemizde hastaya teşhis konulmadığı zaman yurt dışında o alanda uzman olan bir hekimle tele-konferans yardımıyla iletişim kurularak yabancı hekim tarafından hastanın muayene edilmesi sağlanabilmektedir. Ya da ülkemizde bir hekim hastanın filminde

gördüğü şeyin ne olduğuna karar veremediği takdirde başka bir uzmanın görüşünü bilişim hizmetleri sayesinde alabilmektedir.

Tele-tıp bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak hasta, hekim ve sağlık kuruluşunu birbirine bağlamaktadır. Ayrıca sağlık hizmetine erişmeyi bekleyen uzak mesafelerdeki bireylerin teşhis ve tedavi edilebilmesine imkân tanımaktadır. Birbirinden farklı cihazlar sayesinde elde edilen bilgiler toplanarak sağlık kuruluşuna ya da hekime rapor edilmektedir. Bu durum da tele-tıpın karar vermede büyük rol oynadığını göstermektedir (Ekici ve Gümüş 2016).

MHRS (Merkezi Hekim Randevu Sistemi); bireylerin Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneleri (ağız ve diş sağlığı hastaneleri/merkezleri, 2. ve 3. basamak kamu hastaneleriv.) “MHRS çağrı merkezini” yani Alo 182’yi arayarak talep ettikleri hastane ve doktordan randevu almalarına imkân sağlayan bir uygulamadır. Ayrıca hastalar internet veya mobil cihazlar aracılığıyla da ülkemizde bulunan kamu sağlık kuruluşlarına kolaylıkla randevu alabilmektedir (Kartal 2015).

MHRS sisteminde Sağlık Bakanlığı temel sağlık hizmetlerini sunabilmek için hastaneleri, hekimleri ve bireyleri bir arada görebilmektedir. Hekim, hasta ve bireyler ise birbirinden farklı ekranlarda kendilerine ait modüllerde randevuları görüntüleyebilmektedir (Tartan 2014).

Merkezi Sistemin amaçları; hastanede oluşan kuyrukların azaltılması, kaynak planlamasını iyi yaparak hasta memnuniyetinin artırılması, sunulan sağlık hizmeti kalitesinin artırılması, bu sistemden elde edilen verilerle geliştirilen sağlık politikalarına katkıda bulunmaktır (mhrrs.gov.tr).

E-nabız; Sağlık Bakanlığı tarafından kişilere ait tüm sağlık kayıtlarının tek çatı altında toplanmasına denilmektedir. Vatandaşlar bu sağlık verilerine bilişim uygulaması olan internet ve mobil cihazlardan erişebilmektedir. Bireyler muayene, tetkik, reçeteler, aşı takvimi gibi geçmiş bilgileri dâhil olmak üzere tüm bilgilere bu sistem sayesinde kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu sayede hasta aynı tetkiklere maruz kalmadan teşhis ve tedavisi sağlanmış olacaktır (enabiz.gov.tr).

E-nabız uygulaması sayesinde hastaya verilen hizmetin kalitesi ve hızı artmakta, hekim ve hasta arasındaki iletişim güçlenmekte, yer ve zaman engeli ortadan

kaldırılarak hastanın verilerine erişebilmesine olanak sağlanmaktadır. Ayrıca bireyler bilgilerine kimlerin erişebileceğine de kendileri karar vermektedir. Kısaca e-nabız hastaların bilgilerine internet üzerinden güvenle ve kolaylıkla erişebileceği muazzam bir sağlık bilişim uygulamasıdır.

E-reçete; e-reçeteilaçların elle kağıt üzerine yazılması yerine otomatik bir şekilde (bilgisayar vs.) verinin girilmesi şeklinde ifade edilebilir (Dovancescu ve ark. 2014). Diğer bir ifade ile E-reçete, hastanın ilaçla tedavisini gerektiren durumlarda hekimin bilgisayar aracılığıyla veri girişi yapabildiği, girdiği veride değişiklik yapabildiği ve kontrol edebildiği bir bilişim teknolojisidir (Toklu ve ark. 2010).

Ülkemizde 2012 yılından itibaren kullanılmaya başlayan bu sistem SGK'nın yürüttüğü bir uygulamadır. Sağlık hizmet sunucularının SGK'nın tanımladığı şekilde elektronik ortama kaydedilen ve e-reçete numarası verilen reçetelere e-reçete denilmektedir (Akıcı ve Altun 2013). Bu uygulamanın başladığı tarihten bu yana yüz binin üzerinde hekim "SGK Kurumsal Hekim Şifresi"ni alarak e-reçete uygulamasının birçok avantajından faydalanmaktadır. E-reçete sisteminin hekimlere sağladığı bu avantajlar (Yolcu 2017);

- Hastaya son 1 yılda yazılan raporlu ilaçları görebilir,
- Hastaya yazılan son 6 aydaki ilaçları görebilir,
- Normal-yeşil-mor-kırmızı-turuncu reçete kapsamında olan ilaçların listesine ulaşabilir,
- İlaça ait geri ödeme detaylarına ulaşabilir,
- Hastalara E-reçete yazma hakkına sahiptir.

E-reçetenin SGK'ya, sağlık kurum/kuruluşlarına, eczacıya, hekime ve hastaya birçok faydası bulunmaktadır (Akıcı ve Altun 2013; Avcı2014; Gider ve ark. 2015; Küçükkendirci vd. 2015);

- Hekimlerin el yazısından kaynaklanan ilaç hatalarının azalması,
- Eczacıya sonuçları görme, kayıt tutma ve karar destek sağlama,
- Hekim ve eczacı için ilaç içeriği hakkında iki yönlü iletişim sağlama,
- Reçete bilgilerinin güvenli bir şekilde sanal ortamda oluşturulması, saklanması ve kurumlar arasında aktarılmasına olanak sağlama,
- Kâğıt israfının azaltılması,

- Hekimin elektronik ortamda yazdığı reçeteye eczacının hasta takip numarasından faydalanarak hangi hekimin ne ilaç yazdığını kolaylıkla görme,
- E-reçete önceden kullanılan sağlık karnesi veya sevk kâğıdı gibi dokümanlara ihtiyaç duyulmadan elektronik ortamda gerekli tüm işlemlerin yapılmasına imkân sağlama,
- İnsan kaynaklı olan hataların önlenmesi, zamandan tasarruf edilmesi, hizmetin hızlı bir şekilde sunulması, ilaç kullanımını kontrol altında tutarak sağlık masraflarının azaltılması, denetim ve izleme kolaylığı sağlama,
- Sahte reçete vs. gibi usulsüzlüklerin engellenmesine olanak sağlama,
- E-reçete izlem, denetleme ve geri bildirim imkânı sağlayan bir uygulamadır.

Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi (ÇKYYS); e-sağlık projesi kapsamında her ilde sağlık hizmetlerinin tek çatı altında yönetilmesi amacıyla kurulan, eski adıyla Kamu Hastaneler Birliği olan, 2018 itibariyle İl Sağlık Müdürlüğü çatısı altında toplanan sağlık kurumlarının sağlık insan gücü, mali kaynaklar, ilaç, malzeme ve diğer ihtiyaçlarının bilgi teknolojilerini kullanarak tek ve ortak bir otomasyon sistemi üzerinden yürütmek için kullanılan bir e-sağlık uygulamasıdır (İleri 2018).

Aile Hekimliği Bilgi Sistemi (AHBS); Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında 2010 yılından itibaren ülkemizde aile hekimliği sistemi uygulanmaktadır. Aile hekimliği sistemi ile birinci basamak sağlık hizmetleri elektronik ortamda kaydedilerek bakanlığın veri tabanına gönderilmekte ve TC kimlik numarası temel alınarak kişilere özel dosya açılıp bu verilerin depolanmasına hizmet etmektedir. AHBS'yi hem yerel hem de merkez kullanıcılar kullanmaktadır (Tiryakioğlu 2012). AHBS'de aşılama da dâhil olmak üzere koruyucu sağlık hizmetleri de verilmektedir. Eğer hastanın teşhis ve tedavisine dair ayrıntılı tahlil, tetkik gerekiyorsa bu durumda aile hekimi hastayı 2.basamak sağlık kurumlarına sevk etmektedir. Hasta aile hekiminden memnun kalmadığı süre zarfında ise e-devlet üzerinden aile hekimini değiştirme hakkına sahiptir. Bu durum ise hastaların memnuniyet düzeylerini ölçmede etkilidir (İleri 2018).

Her sektörde kolaylık sağlayan bilişim uygulamaları yukarıda da belirtildiği gibi sağlık sektöründe de büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bilişim hizmetleri sayesinde sağlık hizmetleri daha kaliteli ve güvenli bir şekilde sunulmaktadır. Ayrıca sağlık hizmetlerine erişim kolaylaşmakta ve buna bağlı olarak hasta memnuniyeti artmaktadır.

2.5. Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar

Eğitim, sağlık ve askeri başta olmak üzere birçok alanda yaygın bir şekilde kullanılan bilgi ve iletişim teknolojilerinin bu sektörlerde meydana getirdiği değişiklik ve ilerlemeler literatür taraması yapılarak ortaya konulmaya çalışıldı.

Cüre ve Özdener'in (2008) yapmış olduğu öğretmenlerin eğitimde bilgi teknolojileri kullanımının dersin ve öğrencilerin verimliliğini arttırdığını söylemelerine rağmen ders esnasında teknolojiyi kullanma da sorun yaşadıkları hatta kalabalık sınıflarda teknoloji kullanımının öğretmenler için daha zor olduğu gözlemlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın vermiş olduğu hizmetiçi eğitim programlarının hem içerik hem de yöntem olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği araştırma da ortaya konulan diğer bir önemli konu olmuştur (Cüre ve Özdener 2008)

Mercan'ın (2008) yapmış olduğu çalışmada teknolojinin kamu ve özel sektör kuruluşlarında ne gibi değişimlere neden olduğu karşılaştırılmalı şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Her iki sektörde de beş yıl öncesiyle bir kıyaslama yapıldığında bilgi teknoloji kullanım düzeyinde artış olduğu gözlemlenmiş fakat kamu kuruluşlarındaki yasalar, katı kurallar gibi nedenlerden dolayı özel kuruluşlarda değişim daha fazla olmuştur. Ayrıca kuruluşlar da kullanılan bilgi teknolojilerinde ise; sipariş düzenleme, insan gücü, planlama-programlama vb. işlemlerdeki bilgi teknolojilerinin özel sektörde daha fazla kullanıldığı, evrak hazırlama, dağıtım gibi işlerde kullanılan bilgi teknolojilerinin ise kamu da daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Aynı zaman da bilgi teknolojilerini kullanarak yöneticiye sunulan raporların kuruluşlarda meydana getirdiği değişimlerle ilgili olarak görüşler değerlendirildiğinde ise; özel kuruluşlarda sunulan rapor sayısında kamu kuruluşlarına nazaran daha fazla azalmanın olduğu görülmüştür. Diğer yargılarda ise kuruluşlar arasında belirgin bir farklılık bulunamamıştır (Mercan 2008).

Çevik'in (2009) yapmış olduğu çalışmada çalışmaya katılan katılımcıların yaş grupları ile müşterilerin internet yardımıyla satın alınan seyahat ürünleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Yani bir seyahat acentasının kendisine bir hedef kitle seçmesi ve bu hedef kitleye uygun ürünleri pazara sunmasının önemli olduğu görülmüştür. Ayrıca müşterilerin gelirleri ile son bir yılda internet yoluyla satın aldıkları tatil ürünlerinin sayısında ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Kısaca seyahat

acentaları müşterilerin sahip olduğu gelir durumuna göre yıl içerisinde tatile kaç kez çıktığını takip edecek ve bu durum da devamlı müşteri kazanabilme adına seyahat acentaları için önem arz etmektedir. Seyahat acentalarının üye müşterilerine sunmuş olduğu promosyon ve yeni ürün tanıtımına yardımcı olan elektronik bültenler ile müşterilerin internet yardımıyla satın aldıkları seyahat ürünleriyle arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Yani aynı siteden alışveriş yapan müşterilere o sitedeki yeni ürünleri, promosyonları takip etme kolaylığı sağlayarak müşteri memnuniyetini arttırdığı gözlemlenmiştir (Çevik 2009).

Uysal'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada çalışanların kullandığı bilgi teknolojilerinden yüksek performans elde edebilmesi için hem yazılım hem de donanım yatırımlarına ihtiyacı olduğu, ayrıca yapılacak yatırımlar için desteğe ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmiştir. Çünkü iyi yapılacak bilgi teknolojileri yatırımlarının bilgi doğruluğu, çıktı düzeni, zamanlama, işleri hızlı yapma, doğru karar verme, sorun ve fırsatların belirlenmesi ile arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uysal 2009).

Işkın'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada bilgi ve iletişim teknolojilerinin iletişimi kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir. Ayrıca yöneticilere daha hızlı kararlar alma, rakiplerini yakından takip edebilme, ileriye dönük planlar yapabilme imkanı sunarak yöneticinin işletme içerisindeki etkinliğini arttırdığı gözlemlenmiştir (Işkın 2010).

Oğrak'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada KOBİ'lerin rekabet gücünü, verimliliği, işlem hızını ve kaliteyi geliştirmek adına geleneksel yöntemleri terk edip bilgi teknolojilerine yöneldikleri görülmüştür. Nitelikli iş gücü ile rekabetin artırılması arasında ise doğru bir orantı olduğu, bu nedenle rekabeti arttırmak için bilgisayar destekli alınan eğitimin önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bilgi teknolojilerinden faydalanan işletmelerin faydalanmayanlara göre rekabette daha fazla avantaja sahip olduğu da çalışmada ortaya konulan diğer bir sonuçtur (Oğrak 2010).

Açıkgül'ün (2011) yapmış olduğu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının en çok kullandığı bilgi teknolojisi aracının bilgisayar olduğu ortaya konulmuştur. Ancak internet bağlantısına sahip olmada durum farklıdır. Şöyle ki internete sahip olan adaylar (%38,4) olmayanlara (%61,6) göre daha azdır. Ayrıca öğretmen adayların en fazla sahip oldukları bilgi teknolojisi aracı cep telefonudur. Bu sırayı daha sonra bilgisayar ve flashdisk takip etmektedir. Öğretmen adayların deney tasarımları ve uygulamaları

esnasında BİT'i nadir kullandıkları, araştırma/geliştirme aşamasında ise çok fazla kullandıkları görülmüştür. Cinsiyet açısından ve yerleşim birimlerine göre bakıldığında öğretmen adayların BİT kullanımında belirgin bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmen adayların ebeveynlerinin eğitim durumuna bakıldığında ise anne ve babanın eğitim seviyesi arttıkça adaylarında BİT kullanma sıklığının arttığı görülmüştür. Ayrıca ailelerin aylık gelirleri arttıkça öğretmen adayların BİT'i daha fazla kullandıkları görülmüştür. Aynı zamanda birden fazla BİT'i bulunduran adayların bilimsel aşamada BİT'ten daha fazla yararlandığı görülmüştür. İnternete bağlanılacak yer açısından bakıldığında ise ev ortamında bağlanan adayların daha fazla, okul ortamında bağlanan adayların ise daha az yararlandığı görülmüştür. Bilgisayar kullanım süresi arttıkça adayların bilimsel süreçte BİT kullanımının da arttığı görülmüştür. Kısaca dijital bölünmenin meydana gelmesinde etkili olan bu faktörlerin öğretmen adayların kullanmış olduğu BİT'i etkilediği görülmüştür (Açıkgül 2011).

Çakır'ın (2011) yapmış olduğu çalışmada çalışan personelin eğitim seviyesi arttıkça bilgi teknolojilerine daha yatkın olduğu gözlenmiş ve böylelikle sergilediği performansa olan katkısının arttığı görülmüştür. Çalışanların sahip olduğu görevlerin karmaşık veya rutin olması bilgi teknolojilerinin sağladığı performans katkısına herhangi bir etkisinin olmadığı ortaya konulmuştur. Fakat personelin aynı anda yapmış olduğu iş sayısında bilgi teknolojilerinden elde ettiği performansta artışa neden olduğu ortaya konulmuştur. Çalışan performansının artmasında bilgi teknolojilerinin önemli rol oynadığı gözlenmiştir. Ayrıca verilerin doğru ve hızlı bir şekilde aktarımını sağlamak için kullanılan bilgi teknolojilerinin personelin performansının artmasını etkilediği gözlemlenmiştir. Çalışanlara çalışma yeri ve zamanında esneklik sağlayan bilgi teknolojilerinin çalışanların performansını arttırdığı gözlemlenmiştir. Fakat bilgi teknolojilerini kullanmanın çalışanlar arasında statü sembolüne dönüştürülmesi çalışan performansının düşmesine neden olmuştur (Çakır 2011).

Sezikli'nin (2011) yapmış olduğu çalışmada bilgi teknolojilerini kullanan banka çalışanlarının performansını arttırdığı gözlemlenmiştir. Ancak her zaman olumlu yönde etkilemediği de ortaya konulmuştur. Şöyle ki işin tek düze hale gelmesi, sürekli aynı pozisyonda oturmaktan dolayı meydana gelen ağırlar gibi etkenlerin banka çalışanlarını olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir (Sezikli 2011).

Çobanoğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmada bilgi teknolojileri kullanımı ve organizasyonel öğrenme arasındaki ilişkinin pozitif olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Organizasyonların rakiplerini yakından takip edebilmek, onlar hakkında daha fazla bilgi elde edebilmek için bilgi teknolojilerine önemli yatırımlar yaptığı görülmüştür. Aynı zamanda organizasyonların kurum içinde ve dışında kolay bir şekilde iletişim kurmak, kendi firma ve markalarını tanıtmak (reklam, elektronik bültenler) amacıyla bilgi teknolojilerini kullandığı görülmüştür. Ayrıca organizasyonların çalışanlarının bilgi teknolojileri hakkında sahip olduğu bilgiyi arttırmak için online kurslar, anında eğitimler vererek çalışanların eskiye oranla bilgiyi daha etkin kullanmaya başladığı görülmüştür. Çalışmada bilgi teknolojilerinin bilgiyi koruma düzeyinin ise düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çobanoğlu 2014).

Kıroğlu'nun (2014) yapmış olduğu çalışmada 20-30 yaş aralığındaki yöneticilerin, 51 ve üzeri yaş aralığındaki yöneticilere göre bilgi teknolojileri yeterliliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yaş gruplarında da yaş ilerledikçe yeterliliğin azaldığı gözlemlenmiştir. 1-5 yıl süre öğretmenlik veya yöneticilik görevi yapmış bireylerin 21 yıl ve üzeri görev yapmış bireylere oranla yeterliliklerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda yaş faktörü ile görev sürelerinin paralel olduğunu göstermektedir. Yöneticilerin veya öğretmenlerin eğitim durumlarına bakıldığında ise bilgi teknolojileri yeterliliğinin doktora mezunlarında en yüksek seviyede, lisans mezunlarında ise en düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum da eğitim seviyesi arttıkça bilgi teknolojileri yeterliliğinin arttığını göstermektedir (Kıroğlu 2014).

Mercin'in (2014) yapmış olduğu çalışmada kullanılan bilgi teknolojilerinin verimlilik üzerinde olumlu bir etkisi olduğu ve ayrıca bilgisayarı daha fazla kullanan personelin verimliliğinin daha fazla arttığı görülmüştür. Ayrıca bilgi teknolojileri kullanımının karar verme sürecini de etkilediği görülmüştür. Kısaca bilgi teknolojilerinin kullanımının personel verimliliğini ve sunulan hizmetin kalitesini arttırmada önemli bir rol oynadığı ortaya konulmuştur (Mercin 2014).

Afşin'in (2015) yapmış olduğu çalışmada erkek ve bayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin derste bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda olumlu bir tutuma sahip olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin derste bilgi teknolojilerinin kullanımına yönelik bakış açılarının tarih mezunu öğretmenlere nazaran

daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenliğine yeni başlayanların derste bilgi teknolojilerinden faydalanmaya daha istekli olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenleri konuları işlemede Fatih projesinin hem öğrenci hem de öğretmen başarısını arttıracığı düşüncesine sahip olmasına rağmen bazı sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu proje hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmüştür (Afşin 2015).

Arat'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanılmasının öğretmenlerin sınıfta etkin bir rol oynamasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Derslerde bilgi teknolojilerinden faydalandığı zaman öğrenciler için daha kalıcı, eğlenceli, aktif bir öğrenme ortamının sağlandığı, olumlu bir sınıf ortamı yaratıldığı gözlemlenmiştir. Öğretmenler ise zaman açısından bilgi teknolojilerinin oldukça kolaylık sağladığını dile getirmişlerdir. Ayrıca okul ortamında bilgi teknolojileri kullanımı için yeterli fiziki alanın ve teknolojik donanımın yeterli olmadığı, eğitim paydaşlarının ise teknolojik yeterliliklerinin iyileştirilmesi gerektiği çalışmada vurgulanan önemli konulardan olmuştur (Arat 2015).

İmren'in (2015) yapmış olduğu çalışmada çalışma belleği ile günlük televizyon izleme saati arasında pozitif bir ilişki olduğu ancak diğer bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım sıklığı ile arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sürekli dikkat performansı ile tablet kullanım yılı arasında pozitif bir ilişki olduğu; televizyon, dizüstü bilgisayar kullanımı ile arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise yönetici işlevlerin hiçbir bilgi ve iletişim teknolojisi, çoklu medya kullanım yoğunluğu ile arasında ilişkili olmadığına ulaşılmıştır (İmren 2015).

Özden'in (2015) yapmış olduğu çalışmada bilgi teknolojileri kullanımının verimliliğe etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bilgi teknolojileri kullanımının verimlilik üzerinde istenilen etkiyi yaratmadığı ancak bilgi teknolojilerine yapılan yatırımın hem özel sektörde hem de kamu sektöründe her yıl artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Özden 2015).

Polat'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada fen bilimleri öğretmenlerinin eğitimde kullanmış olduğu bilgi teknolojilerinde cinsiyetler arasında belirgin farklılık olduğu görülmüştür. Şöyle ki erkek öğretmenlerin fen bilimleri dersinde kadın öğretmenlere

nazaran teknolojiyidaha fazla kullandıkları ve kadın fen bilimleri öğretmenlerinin teknoloji kullanımında erkeklere oranla daha fazla sorun yaşadığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda araştırmada fen bilimleri öğretmenlerinin eğitim alanında kullanmış oldukları teknolojilerin mesleki kıdeme göre farklılaştığına analizler sonucunda ulaşılamamıştır. Fen bilimleri öğretmenleri okullarda yeterli zaman ve donanımına sahip olunmadığı için derslerde teknoloji kullanımının yeterli seviyede olmadığını dile getirmiştir (Polat 2015).

Yaşar'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada uluslararası alanda etkin olmak isteyen işletmelerin kalite ve teknolojiye daha fazla önem verdiği gözlemlenmiştir. İşletmelerde toplam kalite yönetim anlayışı felsefesine sahip olan bireylerin algı ortalamalarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışanların işletmelerde toplam kalite yönetiminde teknoloji kullanımının verimlilik üzerindeki etkisinde eğitim faktörünün etkili olduğu ve lisans mezunu çalışanların algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın genel sonucu olarak Van ilinde faaliyet gösteren işletmelerin toplam kalite uygulamalarını gerçekleştirdiği ve uluslararası alanda aktif olabilmek için bilgi teknolojilerini kullandıkları ve bu alana yatırım yaptıkları gözlemlenmiştir (Yaşar 2015).

Alaca ve Yılmaz'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada 55-64 yaş grubu hariç hemen hemen tüm yaş gruplarında internet ve bilgisayar kullanımının önceki yıllara göre kullanım oranının arttığı gözlemlenmiştir. Bu durum bize yaş yükseldikçe hem bilgisayar hem de internet kullanım oranının düştüğünü göstermektedir. Kişilerin cep telefonu, taşınabilir bilgisayar kullanım oranının sabit telefon, masaüstü bilgisayara göre daha fazla artış gösterdiği ortaya konulmuştur. İnternete evden bağlanmak yerine cep telefonundan bağlanma oranında bir artış olduğu görülmüştür. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım oranının arttığı, engelli, ev hanımı veya hasta grubunda olan kişilerin ise bilgi teknolojileri kullanım oranının düşük olduğu gözlemlenmiştir (Alaca ve Yılmaz 2016).

Dağ'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada muhasebe çalışanlarının bilgi teknolojileri kullanımıyla ilgili fayda, niyet, davranış ve kullanım kolaylığı düzeylerinin çok yüksek; tutum düzeylerinin ise orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca muhasebe bilgi teknolojilerinin kullanımı kolaylaştıkça çalışanların bu teknolojiyi kullanmaya karşı olan davranış, tutum ve niyetlerinin de arttığı gözlemlenmiştir.

Bununla beraber kullanılan bu teknolojiden sağlanan fayda yükseldikçe davranış, tutum ve niyetin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Muhasebe bilgi teknolojilerine yönelik tutumun eğitim düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür. Yüksek lisans mezunu çalışanların muhasebe bilgi teknolojilerine yönelik tutumunun en düşük olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca bu teknolojinin kullanım niyetinin göreve görede değiştiği gözlemlenmiştir. Örneğin muhasebe çalışanın mali müşavire göre niyetinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Dağ 2016).

Evcil'in (2016) yapmış olduğu çalışmada sağlıkta bilgi teknolojilerinin kullanımı ile kaynakların daha verimli kullanımının arttığı ve SUT'un uygulanması kolaylaşarak etkin bir faturalandırma yönetiminin sağlandığı görülmüştür. Ayrıca zaman ve personelden çok fazla kazanç sağlandığı gözlemlenmiştir. Bilgisayar programcılığının kullanılmasıyla yanlış işlenen işlemlerin kolayca tespit edilmesi sağlanarak SGK'nın bu işlemlere ödeme yapma zorunluluğunun ortadan kaldırılması sağlanmış ve daha etkin bir ödeme sisteminin bilgi teknolojileri ile sağlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca kullanılan bilgi teknolojileri sayesinde bireylerin ilaç kullanımının kontrol altına alındığı ve ilaç israfının önüne geçildiği görülmüştür. Son olarak ise sigorta sahteciliğini önleme de bilgi teknolojilerinin önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır (Evcil 2016).

İdemen'in (2016) yapmış olduğu çalışmada bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerin iş ortamında görev kapsamı ile çalışma biçimini pozitif yönde etkilediği; bilgiye erişim ile iş kalitesi arasında ise pozitif yönlü fakat çok güçlü olmayan bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgi teknolojilerinin iş ortamında kullanılmaya başlanmasıyla beraber çalışanların alanlarıyla ilgili daha fazla bilgiye sahip oldukları, işlerini daha kısa sürede ve daha doğru bir şekilde bitirdikleri, uzaktan da işleri takip edebildikleri, departmanlararası ve yönetimle olan iletişimi hızlı ve kolay şekilde kurabildikleri bir ortam sağladığı ortaya konulmuştur. Bununla beraber çalışanların çalışma ortamındaki memnuniyetinin de arttığı gözlemlenmiştir (İdemen 2016).

Mutlu'nun (2016) yapmış olduğu çalışmada işletmelerin teknik bilgi teknolojileri yeteneği elde edebilmesi, geliştirebilmesi için bilgi teknolojilerinin hem maddi hem maddi olmayan kaynaklarından etkin bir şekilde yararlanmalı, bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmeleri yakından takip etmeli, modern çağa hızlı uyum sağlamalı, esnek bir teknik altyapı oluşturarak bilgi teknolojileri hedef ve

becerilerinin birleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Beşeri bilgi teknolojileri yeteneğinin elde edilebilmesi için ise; işletme çalışanları yeni araç, ekipman ve sistemler hakkında eğitime tabi tutulmalı, yeni teknolojiyi kullanabilme yeteneğine sahip nitelikli personel istihdam edilmeli, işletme içerisinde tüm departmanlar arasında bütünlüğü sağlayabilmek adına ekiplerin oluşturulması gerektiği gözlemlenmiştir (Mutlu 2016).

Tunçay'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada savunma alanında gerçekleştirilen teknolojik gelişmelerin milli savunma gücümüzü arttırdığı ve olası savaş tehditleri ile karşı karşıya kalındığında daha hızlı cevap verebilmeyi sağladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca savunma alanında çalışanların elektronik ve teknolojik alanlarda donanımlı hale getirilmesinin olası risklere daha hızlı cevap verme ve uyum sağlamada önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tunçay 2016).

Yavuz'un (2016) yapmış olduğu çalışmada iş yerlerindeki odalarda bilgi teknoloji araçlarının kullanılmasından ziyade bu araçların kalite ve sürekliliklerinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bilgiye ulaşmada en etkili yol olarakta internet erişim hızı görülmektedir ve buna bağlı olarak internet erişiminin hızlı olduğu odalarda çalışan personellerin motivasyonlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Yavuz 2016).

Boylubay'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada karmaşık bir yapıya sahip olan hastanelerin yönetilmesi, yoğun rekabet ortamına ayak uydurabilmesi için hastanelerde ileri teknoloji ve akıllı bina sistemi kullanımının zorunluluk haline geldiğine dikkat çekilmiştir (Boylubay 2017).

Doğantemur'un (2017) yapmış olduğu çalışmada öğrenen organizasyonlarda bilgi, bilgi öğrenimi, elde edilen bilgilerin depolanması, işletmelerde hafıza kayıplarının en aza indirilmesi, hata seviyesinin azaltılması, işlevselliğin artırılması, zaman ve maliyetten kazanç elde edilmesi için bilgi teknolojilerine verilen önemin arttığı gözlemlenmiştir (Doğantemur 2017).

Orhan'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada bilgi teknolojilerini kullanmaya başlayan muhasebe çalışanlarının işlerini hızlı, doğru, kısa sürede ve istedikleri yerden yapabilmelerinin çalışanlara hem zaman açısından tasarruf sağladığı hem de çalışanların yaptıkları işten daha çok keyif almasına katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bilgi teknolojileri kullanımının muhasebe çalışanlarının verimliliğini olumlu

yönde etkilediği gözlemlenmiştir. İş ortamında işletme ve devlet tarafından yeterli desteğin sağlanmaması nedeniyle teknoloji ve ağ hizmetlerindeki alt yapının yetersiz olduğu konusunda bazı sorunlar yaşandığı çalışmada ortaya konulan bir diğer sonuçtur (Orhan 2017).

Yenipazar'ın (2017) yapmış olduğu çalışmada Sakarya Üniversitesi Bilgi Platformu (SABİS)'nu kullanan öğrencilerin, akademik ve idari personelin tatmin düzeyi araştırılmaya çalışılmıştır. Anket sonuçlarına göre çoğu kullanıcının sistem hakkında olumlu düşünceye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Fakat öğrencilerin ders seçimi ve sınav zamanında sistemin çökmesi, akademik personellere final sınavlarından sonra bütünleme sınavına girecek öğrencilerin listesinin rapor olarak verilmemesi ve sınav sonrası sistemin çökmesi, idari personelin ise maaş bordrosunun zamanında yayınlanmaması gibi sistemde bir takım eksikliklerin olduğu gözlemlenmiştir (Yenipazar 2017).

Ele alınan bu çalışmalar kısaca tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2.5.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar

YAZAR	YIL	TÜR	İÇERİK
Cüre ve Özden	2008	Makale	Öğretmenler bilgi teknolojileri kullanımının dersin ve öğrencilerin verimliliğini arttırdığını söylesede, derste teknolojiyi kullanırken sorun yaşadıkları gözlemlenmiştir.
Mercan	2008	Yüksek Lisans Tezi	Teknoloji kullanım düzeyinin kamu ve özel kuruluşlarda artış gösterdiği, ayrıca özel sektördeki artışın kamu sektöründeki artıştan daha fazla olduğu ortaya konulmuştur.
Çevik	2009	Yüksek Lisans Tezi	Seyahat acentaları belirledikleri hedef kitleye ulaşabilmek ve yeni ürünleri müşterilerine sunabilmek için internetin yani oluşturdukları internet sitesinin kendileri için önemli olduğunu vurgulamıştır.
Uysal	2009	Yüksek Lisans Tezi	Bilgi teknolojileri yatırımlarının bilgi doğruluğu, çıktı düzeni, zamanlama, işleri hızlı yapma, doğru karar verme, sorun ve fırsatların belirlenmesi ile arasında pozitif ilişki olması nedeniyle bilgi teknolojileri yatırımlarının önemli olduğuna dikkat çekilmiştir.
Işık	2010	Yüksek Lisans Tezi	Bilgi ve iletişim teknolojilerinin iletişimi kolaylaştırdığı, yöneticilere de daha hızlı kararlar alma, rakiplerini yakından takip edebilme, ileriye dönük planlar yapabilmek imkanı sunarak yöneticinin işletme içerisindeki etkinliğini arttırdığı ortaya konulmuştur.
Oğrak	2010	Doktora Tezi	KOBİ'lerin rekabet gücünü, verimliliği, işletme hızını, kaliteyi geliştirmek adına geleneksel yöntemleri terk edip bilgi teknolojilerine yöneldiği ortaya konulmuştur.
Açıkgül	2011	Yüksek Lisans Tezi	Fen bilgisi öğretmen adaylarının en fazla kullandığı BİT aracının cep telefonu daha sonra ise bilgisayar ve flashdisk olduğu ortaya konulmuştur. Öğretmen adayların gelir durumu arttıkça, ailelerin eğitim seviyesi yükseldikçe BİT'i daha fazla kullandıkları görülmüştür.
Çakır	2011	Yüksek Lisans Tezi	Çalışan personelin eğitim seviyesi arttıkça BİT'e daha yatkın olduğu ve sergilediği performansa olan katkısının arttığı görülmüştür. Çalışanların sahip olduğu görevlerin karmaşık veya rutin olması bilgi teknolojilerinin sağladığı performans katkısına herhangi bir etkisinin olmadığı ortaya konulmuştur.
Çobanoğlu	2014	Yüksek Lisans Tezi	Bilgi teknolojileri kullanımı ile organizasyonel öğrenme arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Kurumun hem kendi içerisinde hem de dış çevre ile iletişim kurmasında bilgi teknolojilerinin önemli olduğu vurgulanmıştır.
Kıroğlu	2014	Yüksek Lisans Tezi	20-30 yaş aralığındaki yöneticilerin, 51 ve üzeri yaş grubundaki yöneticilere göre yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca yöneticilerin eğitim seviyesi ile bilgi teknolojileri yeterliliği arasında pozitif bir ilişki olduğu ele alınmıştır.

Tablo 2.5.1. (Devamı) Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar

YAZAR	YIL	TÜR	İÇERİK
Mercin	2014	Yüksek Lisans Tezi	Bilgi teknolojileri kullanımının çalışanın verimliliğini ve sunmuş olduğu hizmet kalitesini arttırmada olumlu bir etki yaptığı ortaya konulmuştur.
Afşin	2015	Yüksek Lisans Tezi	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin derste BİT kullanımı konusunda olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenliğine yeni başlayanların ise derste BİT kullanımına daha istekli olduğu gözlemlenmiştir.
İmren	2015	Yüksek Lisans Tezi	Çalışma belleği ile günlük televizyon izleme saati arasında pozitif bir ilişki olduğu ancak diğer bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım sıklığı ile arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sürekli dikkat performansı ile tablet kullanım yılı arasında pozitif bir ilişki olduğu; televizyon, dizüstü bilgisayar kullanımı ile arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur.
Özden	2015	Yüksek Lisans Tezi	Bilgi teknolojileri kullanımının verimlilik üzerinde istenilen etkiyi yaratmadığı ancak bilgi teknolojilerine yapılan yatırımın hem özel sektörde hem de kamu sektöründe her yıl artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
Polat	2015	Yüksek Lisans Tezi	Erkek öğretmenlerin fen bilimleri dersinde kadın öğretmenlere nazaran teknolojiyi daha fazla kullandıkları ve kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere nazaran derste bilgi teknolojileri kullanımında daha fazla sorun yaşadıkları gözlemlenmiştir.
Arat	2015	Yüksek Lisans Tezi	Eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanılmasının öğretmenlerin sınıfta daha etkin bir rol oynamasında etkili olduğu ortaya konulmuştur.
Yaşar	2015	Yüksek Lisans Tezi	Van ilinde faaliyet gösteren işletmelerin uluslararası alanda aktif olabilmek için BİT'i kullandığı gözlemlenmiştir.
Alaca ve Yılmaz	2016	Makale	İnternet ve bilgisayar kullanımının 55-64 yaş grubu hariç hemen hemen tüm yaş gruplarında önceki yıllara göre kullanım oranının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe BİT kullanım oranında da bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda cep telefonu, taşınabilir bilgisayar kullanımının arttığı ve internete cepten bağlanma oranının da arttığı ortaya konulmuştur.
Dağ	2016	Yüksek Lisans Tezi	Muhasebe çalışanlarının BİT kullanımıyla ilgili fayda, niyet, davranış, kullanım düzeylerinin çok yüksek; tutum düzeylerinin ise orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışanların eğitim düzeyi yükseldikçe muhasebe BİT'e yönelik tutumunun düştüğü gözlemlenmiştir.
Evcil	2016	Yüksek Lisans Tezi	Sağlıkta BİT kullanımıyla kaynakların daha verimli kullanıldığı, ödeme sisteminin daha etkili olduğu, ilaç israfının azaldığı, zaman ve personelin daha etkin olduğu bir sistemin kurulmasına katkı sağladığı görülmüştür.

Tablo 2.5.1. (Devamı) Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Araştırmalar

YAZAR	YIL	TÜR	İÇERİK
İdemen	2016	Yüksek Lisans Tezi	İş ortamında BİT kullanımıyla çalışanların alanlarıyla ilgili daha fazla bilgiye sahip olduğu, işlerini daha kısa sürede ve doğru bir şekilde yaptığı, iletişimin hızlı ve kolay şekilde kurulabildiği ve çalışan memnuniyetinin arttığı bir ortam sağladığı gözlemlenmiştir.
Tunçay	2016	Yüksek Lisans Tezi	Savunma alanında gerçekleştirilen teknolojik gelişmelerin milli savunma gücünü artırdığı ve olası tehditlere karşı daha hızlı cevap verebilmeyi sağladığı gözlemlenmiştir.
Yavuz	2016	Yüksek Lisans Tezi	İş yerlerinde kullanılan bilgi teknoloji araçlarından ziyade bu araçların kalite ve sürekliliğine dikkat çekilmiştir. İnternet erişim hızının hızlı olduğu odalarda çalışan personelin motivasyonunun daha yüksek olduğu görülmüştür.
Boylubay	2017	Yüksek Lisans Tezi	Karmaşık bir yapıya sahip olan hastanelerin yönetilmesi ve yoğun rekabet ortamına ayak uydurabilmesi için teknoloji kullanımının zorunluluk haline geldiğine dikkat çekilmiştir.
Doğantemur	2017	Yüksek Lisans Tezi	Öğrenen organizasyonlarda bilgi, bilgi öğrenimi, elde edilen bilgilerin depolanması, hata seviyesinin azaltılması, işlevselliğin artırılması, zaman ve maliyetten kazanç elde edilmesi için bilgi teknolojilerine verilen önemin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Orhan	2017	Yüksek Lisans Tezi	BİT'i kullanmaya başlayan muhasebe çalışanlarının işlerini hızlı, doğru, kısa sürede ve istedikleri yerden yapabilmelerinin çalışanlara hem zaman açısından tasarruf sağladığı hem de çalışanların yaptıkları işten daha çok keyif almasına katkı sağladığı gözlemlenmiştir.
Yenipazar	2017	Yüksek Lisans Tezi	Sakarya Üniversitesi Bilgi Platformu (SABİS)'nu kullanan öğrencilerin, akademik ve idari personelin sistem hakkında olumlu bir düşünceye sahip olduğu gözlemlenmiştir.

3.GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin BİT'e yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla yapılan bu araştırma, nicel bir araştırma olup, betimsel özelliğe sahiptir. Nicel bir araştırma olan bu çalışmada katılımcılardan bilgiler kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Betimsel model, var olan problemi, bu probleme dair durumları, değişkenleri ve bu değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkileri tanımlayarak belli bir konudaki mevcut durumu araştırmayı amaçlanmaktadır (Kılınç 2016).

Çalışmada hem yerli hem de yabancı literatür incelenmiş, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları tespit edilmiştir. Ardından veri toplama yöntemi belirlenmiş, veri toplama araçları hazırlanmış, örneklem hesaplanmıştır. Hesaplanan örneklem kapsamında katılımcılara kişisel bilgi formu ve tutum ölçeği uygulanmış, doldurulanlar değerlendirmeye alınarak veri kodlaması ve analizler yapılmıştır. Son olarak yapılan analizler ışığında bulgular ortaya konulmuş ve değerlendirme yapılmıştır. Bu çalışmada öncelikle katılımcıların BİT'i kullanım durumları, aldıkları BİT eğitimi ve BİT yeterlikleri tespit edilmiştir. Daha sonra katılımcıların BİT'i günlük hayatta kullanımına yönelik yaklaşımları belirlenmiştir. Son olarak ise katılımcıların BİT'e karşı bilgi ve tutumlarının değişkenlerle ilişkisi ortaya konulmuştur.

3.2. Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini Konya'daki Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde bulunan 3. sınıf lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Sadece 3. sınıf lisans öğrencilerinin tercih edilme sebebi, öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik derslerin büyük çoğunluğunu 3. sınıfa kadar tamamlamış olmalarından dolayı ilgili konuya daha hakim oldukları öngörülerek anket sorularına daha sağlıklı cevaplar vereceklerinin düşünülmesidir. Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi olmak üzere toplam 4400 öğrenci tespit edilmiştir. Örneklem bu veriye göre hesaplanmıştır.

Araştırma örneklem seçiminde olasılıklı örnekleme yöntemi olan basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma evrenini oluşturan üniversite kurumlarının birbirleriyle benzer yapıda olmaları, her bireyin eşit seçilme şansı olması

ve birbirinden bağımsız oldukları için homojen kabul edilebilir. Basit tesadüfi örnekleme yöntemi sayesinde 4400 kişilik evrenden gereken en az örneklem sayısı %95 güven düzeyinde aşağıdaki formülle (İslamoğlu 2009) hesaplanarak 353 olarak bulunmuştur.

$$n = \frac{Z^2PQ}{E^2 + \frac{Z^2PQ}{N}} = \frac{1,96^2 * 0,5 * 0,5}{0,05^2 + \frac{1,96^2 * 0,5 * 0,5}{4400}} = 353$$

Formülde verilen parametrelerin anlamları ise şunlardır:

Z: 1,96 (Standart normal değişken = %95 güven düzeyinde)

N: Evren büyüklüğü

P: Anakütle oranı = (%50) 0,5 sapma payı (Maksimum hata olarak alındı),

Q: 1-P = 0,5

E:Varsayılan hata (%5) = 0,05

Araştırmada kişisel bilgi formu ve tutum ölçeği Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. sınıf lisans öğrencilerine yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Toplanan anketlerden eksik ya da yanlış doldurulanlar çıkarılarak 353 anket araştırma da kullanılabilmiştir. Araştırmanın yapıldığı üniversitelerden alınan izin belgeleri (EK-C ve EK-D)'de gösterilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma da veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anket formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular (cinsiyet, yaş, medeni hal, üniversite, bölüm, sınıf, yaşanılan yer, ekonomik düzey) yer almıştır. İkinci bölümde araştırmaya katılanların bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tutum ölçeği yer almaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler beşli Likert tipi derecelendirmeye tabi tutulmuştur.

Çalışmada kullanılacak veri toplama araçları (EK-A):

Bölüm 1: Katılımcılar İçin Kişisel Bilgi Formu

Bölüm 2: Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği

3.3.1. Katılımcılar İçin Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni hal, üniversite, bölüm, sınıf, yaşadıkları yer, ekonomik düzey bilgilerini içeren demografik sorular mevcuttur.

3.3.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği

Günbatır (2014) tarafından geliştirilen ölçek, katılımcıların BİT'e yönelik tutumunu ölçmektedir. Bu ölçek Mustafa Serkan Günbatır tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eczacılık Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde lisans öğrenimi gören 381 öğrenciye uygulanmış ve ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Alt boyutların Cronbach's Alpha kat sayıları ise; genel BİT eğilimi boyutu Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,89, sanal ortamda bilgiye erişim boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,88, bilgisayar donanımı boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,88, yazılım kullanımı boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,82 ve sanal ortamda iletişim boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,76 olarak tespit edilmiştir.

Ölçek "1=Kesinlikle Katılmıyorum" ve "5=Kesinlikle Katılıyorum" aralığında 23 ifade ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeğindeki 6 madde (1,2,3,4,5,6) genel BİT eğilimi alt boyutunu, 5 madde (7,8,9,10,11) sanal ortamda bilgiye erişim alt boyutunu, 4 madde (12,13,14,15) bilgisayar donanımı alt boyutunu, 5 madde (16,17,18,19,20) yazılım kullanımı boyutunu ve geri kalan 3 madde (21,22,23) sanal ortamda iletişim faktörü boyutunu oluşturmaktadır (Tablo 3.3.2.1). Bu şekilde hem alt boyutlardan hem de ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek seviyede BİT tutumunu ifade etmektedir. Tez çalışmasında ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,87 olarak tespit edilmiştir. Alt boyutların Cronbach's Alpha kat sayıları ise; genel BİT eğilimi boyutu Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,87, sanal ortamda bilgiye erişim boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,88, bilgisayar donanımı boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,91, yazılım kullanımı boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı

0,78 ve sanal ortamda iletişim boyutunun Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı 0,66 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.3.2.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları

Alt Boyutlar	İfade Sayısı	Cronbach's Alpha	İfade Numaraları
Genel Bit Eğilimi	6	0,87	1,2,3,4,5,6
Sanal Ortamda Bilgiye Erişim	5	0,88	7,8,9,10,11
Bilgisayar Donanımı	4	0,91	12,13,14,15
Yazılım Kullanımı	5	0,78	16,17,18,19,20
Sanal Ortamda İletişim Faktörü	3	0,66	21,22,23
Toplam	23	0,87	-

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak 22.03.2018-22.04.2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Bir anketin doldurulması için 30 dk. ayrılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcılardan veriler toplandıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İstatistik programından faydalanılarak verilerin analizi yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile hesaplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için ise ki-kare (χ^2) testi kullanılarak çapraz tablo analizi yapılmış ve $p < 0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir. Ayrıca birbirinden bağımsız iki örneklem arasındaki ilişkiyi bulmak için t- testi (independent samples t test) ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Değişkenlerin ilişki düzeyi hesaplanırken $r \times r$ sayıda tablolarda Contingency Coefficient, $r \times c$ sayıda tablolarda Cramer's V değeri incelenmiştir (Can 2017). Değerler 0-1 arasında değişmektedir. 0-30 arası değerlerin zayıf, 31-60 arası değerlerin orta, 61-100 arası değerlerin ise güçlü bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür (Özbay 2009). Normal dağılımda kullanılan Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testlerinin örneklem büyüklüğünün $n < 300$ olduğuküçük ve orta ölçekli araştırmalarda kullanılabilirken,

örneklem büyüklüğünün $n>300$ olduğu büyük ölçekli araştırmalarda ise kullanımı güvenilir değildir (Kim 2013).

3.6. Araştırmanın Etik Boyutu

- Araştırmanın yürütülebilmesi için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 19.02.2018 tarihli 2018/3 sayılı (Bkz. EK-B) kararı ile etik kurul izni alınmıştır.
- Araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülebilmesi için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığından 09.04.2018 tarihli ve 5085 sayılı izin (Bkz. EK-C) alınmıştır.
- Araştırmanın ilgili kurumda yürütülebilmesi için Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığından 11.04.2018 tarihli ve 41290 sayılı izin (Bkz. EK-D) alınmıştır.

3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Konya'daki Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde lisans öğrenimi gören 3. sınıf lisans öğrencilerini kapsamı sınırlılık oluşturmaktadır.

3.8. Araştırma Soruları

Sağlık Bilimleri Fakültesi 3. sınıf öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumunu ölçmek ve BİT'in kullanım durumunu ortaya koymak amacı ile yapılan çalışmanın soruları şu şekildedir:

1. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin BİT'i (cep telefonu, dijital kayıt cihazları, dijital oynatıcılar, dijital kamera/fotoğraf makinesi, masaüstü bilgisayar, notebook/netbook, tablet, taşınabilir disk) kullanma durumları nelerdir?
2. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin interneti günde ortalama kullanım miktarı nedir?
3. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri bilimsel süreçte interneti bilgiye erişme ve kullanma, araştırma/geliştirme aşamalarında kullanım durumları nelerdir?
4. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri internete genellikle nereden bağlanmayı tercih etmektedir?

5. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri üniversitelerde aldıkları eğitimi ne derece yeterli bulmaktadır?
6. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri üniversitede aldıkları eğitimin iş hayatına atıldıklarında kendilerine ne derece yeterli olacağını düşünmektedir?
7. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bölümleri ile üniversitedeki BİT eğitimi yeterlik durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
8. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bölümleri ile internetin günlük kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
9. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaşadıkları yer ile internete bağlandıkları yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
10. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ekonomik düzeyi ile internetin günlük kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
11. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin eğitim yeterliği ile mevcut bilgi ve iletişim teknolojileri bilgilerinin iş hayatlarındaki yeterliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
12. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri tutumu cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
13. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri tutumu bölümlerine göre farklılaşmakta mıdır?
14. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri tutumu üniversitelerine göre farklılaşmakta mıdır?
15. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri tutumu mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterlik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

4. BULGULAR

Bu bölümde Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1. Araştırmaya Katılanların Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine dair bilgilere ve puan ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.1.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	296	83,9
Erkek	57	16,1
Toplam	353	100,0
Yaş Grubu	N	%
18-21	238	67,4
22-25	102	28,9
26-35	13	3,7
Toplam	353	100,0
Medeni Hal	N	%
Evli	5	1,4
Bekâr	348	98,6
Toplam	353	100,0
Üniversite	N	%
Necmettin Erbakan Üniversitesi	210	59,5
Selçuk Üniversitesi	143	40,5
Toplam	353	100,0
Bölüm	N	%
Beslenme ve Diyetetik	25	7,1
Çocuk Gelişimi	44	12,5
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	58	16,4
Hemşirelik	131	37,1
Sağlık Yönetimi	60	17,0
Sosyal Hizmet	35	9,9
Toplam	353	100,0
Yaşanılan Yer	N	%
Köy-Kasaba	51	14,5
İlçe	104	29,5
İl	111	31,4
Büyükşehir	87	24,6
Toplam	353	100,0
Ekonomik Düzey	N	%
Çok Düşük	1	0,3
Düşük	25	7,1
Orta	302	85,6
Yüksek	21	5,9
Çok Yüksek	3	0,8
Cevapsız	1	0,3
Toplam	353	100,0

Araştırmaya katılanların %7,1'ini beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri, %12,5'ini çocuk gelişimi bölümü öğrencileri, %16,4'ünün fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencileri, %37,1'ini hemşirelik bölümü öğrencileri, %17'sini sağlık yönetimi bölümü öğrencileri, %9,9'unu ise sosyal hizmet bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Katılımcıların %14,5'i köy-kasabada, %29,5'i ilçede, %31,4'ü ilde, %24,6'sı büyükşehirde yaşamaktadır ve büyük çoğunluğunun (%85,6) ekonomik düzeyi ortadır.

4.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde katılımcıların BİT eğitimi, yeterliği ve kullanım durumlarının dağılımı incelenmiştir.

Tablo 4.2.1. Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma Durumu

Günlük Hayatta Yararlandığımız Bilgi İletişim Teknolojileri Nelerdir?(S9)	N	%
Cep Telefonu	349	39,0
Dijital Kayıt Cihazları	24	2,7
Dijital Oynatıcılar	22	2,5
Dijital Kamera/Fotoğraf Makinesi	64	7,1
Masaüstü Bilgisayar	159	17,8
Notebook/Netbook	118	13,2
Tablet	82	9,2
Taşınabilir Disk	76	8,5
Toplam	894	100,0

*Çoklu yanıtı soru olduğu için toplam N sayısı örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 4.2.1 incelendiğinde katılımcıların günlük hayatta yararlandığı bilgi ve iletişim teknolojisinin en fazla (%39) cep telefonu, en az (%2,5) dijital oynatıcılar olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.2. Katılımcıların İnterneti Günde Ortalama Kullanım Durumu

İnterneti Günde Ortalama Kaç Saat Kullandığınızı Belirtiniz?(S10)	N	%
1-5	238	67,5
6-10	88	24,9
11-15	21	5,9
16-18	6	1,7
Toplam	353	100,0

Tablo 4.2.2 incelendiğinde katılımcıların interneti günde en fazla (%67,5) 1-5 saat, en az ise (%1,7) 16-18 saat kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.3. Katılımcıların İnterneti Kullanım Amaçlarının Durumu

İnterneti Kullanım Amaçlarımız Nelerdir?(S11)	N	%
Elektronik Posta Almak	114	4,8
Haber Okumak-Medyayı İzlemek	244	10,4
Eğlenmek	291	12,4
Müzik Dinlemek-Resim Yapmak	257	10,9
Chat Yapmak	147	6,2
Oyun	133	5,6
Yarışmalara Katılmak	11	0,5
Bankacılık İşlemleri-Alışveriş	168	7,1
Şans Oyunları Oynamak	19	0,8
İnternet Üzerinden Para Kazanmak	3	0,1
Araştırma Yapmak	284	12,1
Ödev Yapmak	265	11,3
Yazı Yazmak	71	3,0
Yabancı Dilimi İlerletmek	53	2,3
Ders Esnasında Kullanmak	147	6,2
Uzaktan Eğitime Devam Etmek	17	0,7
Akademik Araştırmalar	98	4,2
Diğer	32	1,4
Toplam	2354	100,0

*Çoklu yanıtli soru olduğu için toplam N sayısı örneklem sayısını geçmektedir.

Tablo 4.2.3 incelendiğinde katılımcıların interneti kullanım amaçlarının en fazla (%12,4) eğlenmek, buna yakın bir oranda (%12,1) araştırma yapmak olduğu, en az (%0,1) kullanımın ise internet üzerinden para kazanmak olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.4.Katılımcıların İnternete Bağlandıkları Yere Göre Dağılımı

İnternete Genellikle Nereden Bağlanıyorsunuz?(S12)	N	%
Ev	77	21,8
Fakülte	29	8,2
İnternet Kafe	4	1,1
Cep Telefonu	204	57,8
Diğer	39	11,1
Toplam	353	100,0

Tablo 4.2.4 incelendiğinde katılımcıların internete en fazla (%57,8) cep telefonundan, en az ise (%1,1) internet kafeden bağlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.5. Katılımcıların Üniversitede Verilen Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimini Yeterli Bulma Durumu

Üniversitedeki Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimini Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?(S13)	N	%
Çok İyi	78	22,1
İyi	109	30,9
Orta	132	37,4
Kötü	31	8,8
Çok Kötü	3	0,8
Toplam	353	100,0

Tablo 4.2.5 incelendiğinde katılımcıların üniversitedeki BİT eğitimi yeterliğine en fazla (%37,4) orta, en az (%0,8) çok kötü yanıtı verdiği görülmektedir.

Tablo 4.2.6. Katılımcıların Mevcut Bilgi ve İletişim Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Durumu

Mevcut Bilgi ve İletişim Bilgilerinizin İş Hayatında Ne Derece Yeterli Olacağını Düşünüyorsunuz?(S14)	N	%
Çok İyi	7	2,0
İyi	43	12,2
Orta	201	56,9
Kötü	90	25,5
Çok Kötü	12	3,4
Toplam	353	100,0

Tablo 4.2.6 incelendiğinde katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatında ne derece yeterli olacağı önermesine en fazla (%56,9) orta, en az (%2) çok iyi yanıtı verdiği görülmektedir.

4.3. Katılımcıların Üniversitelerine Göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterlik Durumları

Bu bölümde katılımcıların üniversitede aldıkları BİT eğitimini ne derece yeterli buldukları ve mevcut BİT bilgilerinin iş hayatında ne derece yeterli olacağına dair bulgulara yer verilmiştir.

4.3.1. Katılımcıların Üniversitelerine Göre Aldıkları Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimini Yeterli Bulma Durumu

Üniversitedeki Yeterlik Düzeyi	BİT Eğitimi	Üniversite				Toplam	
		Necmettin Erbakan Üniversitesi		Selçuk Üniversitesi		N	%
		N	%	N	%		
Çok İyi	S13	64	82,1	14	17,9	78	100,0
	S38	64	30,5	14	9,8	78	22,1
İyi	S13	80	73,4	29	26,6	109	100,0
	S38	80	38,1	29	20,3	109	30,9
Orta	S13	54	40,9	78	59,1	132	100,0
	S38	54	25,7	78	54,5	132	37,4
Kötü	S13	10	32,3	21	67,7	31	100,0
	S38	10	4,8	21	14,7	31	8,8
Çok Kötü	S13	2	66,7	1	33,3	3	100,0
	S38	2	1,0	1	0,7	3	0,8
Toplam	S13	210	59,5	143	40,5	353	100,0
	S38	210	100,0	143	100,0	353	100,0
X²=81,547		*P=,000				C=,417**	

Pearson Chi-Square ** ContingencyCoefficient

Tablo 4.3.1'e göre katılımcıların üniversiteleri ile üniversitede aldıkları BİT eğitiminin yeterliği arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($c=,417$) bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin büyük çoğunluğu (%82,1) üniversitede verilen BİT eğitiminin çok iyi düzeyde olduğunu belirtmiştir. Selçuk üniversitesi öğrencilerinin yarısından fazlası (%67,7) üniversitede verilen BİT eğitiminin kötü düzeyde olduğu yanıtını vermiştir. Buna göre Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri aldıkları BİT eğitiminin çok iyi düzeyde olduğu ifade ederken bunun tam tersi Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin aldıkları eğitimi kötü olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir.

4.3.2. Katılımcıların Üniversitelerine Göre Mevcut Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bilgilerinin İş Hayatlarında Yeterli Bulma Durumu

Mevcut Bit Bilgilerinin İş Hayatında Yeterlik Düzeyi	BİT Eğitimi	Üniversite				Toplam	
		Necmettin Erbakan Üniversitesi		Selçuk Üniversitesi		N	%
		N	%	N	%		
Çok İyi	S14	4	57,1	3	42,9	7	100,0
	S38	4	1,9	3	92,1	7	2,0
İyi	S14	28	65,1	15	34,9	43	100,0
	S38	28	13,3	15	10,5	43	12,2
Orta	S14	123	61,2	78	38,8	201	100,0
	S38	123	58,6	78	54,5	201	56,9
Kötü	S14	46	51,1	44	48,9	90	100,0
	S38	46	21,9	44	30,8	90	25,5
Çok Kötü	S14	9	75,0	3	25,0	12	100,0
	S38	9	4,3	3	2,0	12	3,4
Toplam	S14	210	59,5	143	40,5	353	100,0
	S38	210	100,0	143	100,0	353	100,0
X²=4,643		*P=,326				C=,114**	

Pearson Chi-Square ** ContingencyCoefficient

Tablo 4.3.2'ye göre katılımcıların üniversiteleri ile mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliği arasında anlamsız ($p=,326$) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin %75'i mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğini çok kötü görmektedir. Selçuk üniversitesi öğrencilerinin %48,9'u mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğini kötü olarak değerlendirmektedir. Buna göre hem Necmettin Erbakan üniversitesi öğrencilerinin hem Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğini kötü olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.

4.4. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Bulgular

Katılımcıların günlük hayatta bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmada aşağıdaki önermelere ne derece katılırsınız sorusuna verilen yanıtların puan ortalamaları Tablo 4.4.1'de gösterilmektedir.

Tablo 4.4.1. Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Katılım Durumları ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

ÖNERMELER				
Araştırma yaparken interneti tercih ederim(S22)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	9	2,5	4,153	0,825
Katılmıyorum	11	3,1		
Kararsızım	10	2,8		
Katılıyorum	210	59,5		
Kesinlikle Katılıyorum	113	32,1		
Toplam	353	100,0		
BİT'i kullanmak hayatımızı kolaylaştırır(S17)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7	4,110	0,755
Katılmıyorum	11	3,1		
Kararsızım	14	4,0		
Katılıyorum	229	64,9		
Kesinlikle Katılıyorum	93	26,3		
Toplam	353	100,0		
BİT'in güncel hayatımızda kullanımı kaçınılmazdır(S18)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	7	2,0	4,011	0,920
Katılmıyorum	23	6,5		
Kararsızım	36	10,2		
Katılıyorum	180	51,0		
Kesinlikle Katılıyorum	107	30,3		
Toplam	353	100,0		
İnternet ortamında eş zamanlı olarak yazışarak (skype, whatsapp, yahoo messenger vb. kullanarak) insanlarla iletişim kurarım(S37)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	16	4,5	3,997	1,126
Katılmıyorum	33	9,3		
Kararsızım	29	8,3		
Katılıyorum	133	37,7		
Kesinlikle Katılıyorum	142	40,2		
Toplam	353	100,0		

Tablo 4.4.1. (Devamı) Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Katılım Durumları ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

Topluluk karşısında sunum yapacağım zaman sunum programlarımı (pove point, presenter vb.)kullanırım(S31)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7	3,994	0,910
Katılmıyorum	29	8,2		
Kararsızım	24	6,8		
Katılıyorum	196	55,5		
Kesinlikle Katılıyorum	98	27,8		
Toplam	353	100,0		
İnterneti kullanarak bilgiye nasıl erişeceğimi bilirim(S25)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7	3,968	0,785
Katılmıyorum	11	3,1		
Kararsızım	45	12,7		
Katılıyorum	216	61,2		
Kesinlikle Katılıyorum	74	21,0		
Cevapsız	1	0,3		
Toplam	353	100,0		
BİT'i güncel hayatta kullanmayı seviyorum(S15)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	10	2,8	3,943	0,886
Katılmıyorum	21	5,9		
Kararsızım	26	7,4		
Katılıyorum	218	61,8		
Kesinlikle Katılıyorum	78	22,1		
Toplam	353	100,0		
İnternet ortamında arama motorları (google, yandex vb.) ile ayrıntılı arama yapmanın kolay olduğunu düşünürüm(S21)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	5	1,4	3,878	0,878
Katılmıyorum	22	6,2		
Kararsızım	64	18,1		
Katılıyorum	182	51,6		
Kesinlikle Katılıyorum	80	22,7		
Toplam	353	100,0		
İnternet ortamında arama motorlarını(goole,yandex vb.) kullanarak bilgiye erişmek bana zevk verir(S23)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1,1	3,827	0,911
Katılmıyorum	31	8,8		
Kararsızım	65	18,4		
Katılıyorum	175	49,6		
Kesinlikle Katılıyorum	78	22,1		
Toplam	353	100,0		
BİT'i kullanarak işlerimi zorlanmadan hallederim(S20)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,7	3,798	0,816
Katılmıyorum	22	6,2		
Kararsızım	58	16,4		
Katılıyorum	218	61,8		
Kesinlikle Katılıyorum	49	13,9		
Toplam	353	100,0		

Tablo 4.4.1. (Devamı) Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Katılım Durumları ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

BİT'i güncel hayatta kullanmak benim için büyük bir zevktir(S16)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,3		
Katılmıyorum	23	6,5		
Kararsızım	68	19,3	3,793	0,894
Katılıyorum	189	53,5		
Kesinlikle Katılıyorum	65	18,4		
Toplam	353	100,0		
İnternette araştırma yapmaktan zevk alırım(S24)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,3		
Katılmıyorum	26	7,4		
Kararsızım	70	19,8	3,764	0,906
Katılıyorum	186	52,7		
Kesinlikle Katılıyorum	63	17,8		
Toplam	353	100,0		
Mail adresimi düzenli olarak kontrol etmem gerektiğine inanırım(S35)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	15	4,3		
Katılmıyorum	50	14,2		
Kararsızım	69	19,5	3,580	1,076
Katılıyorum	153	43,3		
Kesinlikle Katılıyorum	66	18,7		
Toplam	353	100,0		
Sunum programları (power point, presenter vb.) ile hazırladığım sunumları animasyonlar ile zenginleştirmek hoşuma gider(S30)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	15	4,2		
Katılmıyorum	51	14,4		
Kararsızım	76	21,5	3,529	1,057
Katılıyorum	154	43,6		
Kesinlikle Katılıyorum	57	16,3		
Toplam	353	100,0		
İhtiyaç halinde grafik ve çizim programlarını (paint, photoshop vb.) kullanırım(S33)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	20	5,7		
Katılmıyorum	53	15,0		
Kararsızım	80	22,7	3,422	1,060
Katılıyorum	158	44,8		
Kesinlikle Katılıyorum	42	11,9		
Toplam	353	100,0		
BİT ile ilgili gelişmeler beni heyecanlandırır(S19)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	9	2,5		
Katılmıyorum	61	17,3		
Kararsızım	114	32,3	3,356	0,966
Katılıyorum	133	37,7		
Kesinlikle Katılıyorum	36	10,2		
Toplam	353	100,0		
Elle yazmaktansa kelime işlemci (microsoft word, writer vb.) programlarını kullanmayı tercih ederim(S34)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	27	7,7		
Katılmıyorum	58	16,4		
Kararsızım	83	23,5	3,354	1,146
Katılıyorum	133	37,7		
Kesinlikle Katılıyorum	52	14,7		
Toplam	353	100,0		

Tablo 4.4.1. (Devamı) Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Günlük Hayatta Kullanımına Yönelik Katılım Durumları ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

Verilerimi hesaplama tablo (microsoft excel, calc vb.) programlarımı kullanarak saklamayı tercih ederim(S32)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	15	4,2	3,221	1,045
Katılmıyorum	80	22,7		
Kararsızım	107	30,3		
Katılıyorum	114	32,3		
Kesinlikle Katılıyorum	37	10,5		
Toplam	353	100,0		
İnsanlarla e-posta aracılığı ile iletişim kurarım(S36)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	25	7,1	3,121	1,125
Katılmıyorum	94	26,6		
Kararsızım	82	23,2		
Katılıyorum	117	33,2		
Kesinlikle Katılıyorum	35	9,9		
Toplam	353	100,0		
Bilgisayarın donanımsal bir arızası olduğunda bunun nedenini anlamak için bilgisayarı kurcularım(S28)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	105	29,7	2,515	1,316
Katılmıyorum	90	25,5		
Kararsızım	56	15,9		
Katılıyorum	75	21,2		
Kesinlikle Katılıyorum	27	7,7		
Toplam	353	100,0		
Bilgisayar parçalarını kurcalamaktan zevk alırım(S27)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	96	29,2	2,379	1,212
Katılmıyorum	121	37,6		
Kararsızım	69	14,1		
Katılıyorum	40	11,5		
Kesinlikle Katılıyorum	27	7,6		
Toplam	353	100,0		
Bilgisayar parçalarını söküp takmaktan zevk alırım(S26)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	113	32,0	2,337	1,271
Katılmıyorum	113	32,0		
Kararsızım	49	13,9		
Katılıyorum	51	14,4		
Kesinlikle Katılıyorum	27	7,7		
Toplam	353	100,0		
Bilgisayar parçalarını nasıl söküp takmam gerektiğini bilirim(S29)	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	132	37,4	2,206	1,219
Katılmıyorum	98	27,8		
Kararsızım	60	17,0		
Katılıyorum	44	12,5		
Kesinlikle Katılıyorum	19	5,3		
Toplam	353	100,0		

Öğrencilerin en çok destekledikleri önermeler azalan şekilde Tablo 4.4.1’de gösterilmektedir. Soru 22’ye verilen cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin büyük bir kısmının (%91,5) araştırma yaparken interneti tercih ettiği (4,153±0,825) yüksek ortalama ile görülmektedir. Bu durumda öğrenciler arasında internet kullanımının oldukça yaygın olduğu sonucunu vermektedir. Soru 17’ye göre; benzer bir oranda

(%91,2) öğrencilerin BİT kullanımının hayatlarını kolaylaştırdığı (4,110±0,755) yüksek ortalama ile desteklenmektedir.

Soru 18 incelendiğinde; öğrencilerin büyük bir kısmının (%81,3) BİT'in günlük hayatlarında kullanımının kaçınılmaz olduğunu (4,011±0,920) yüksek ortalama ile desteklediği görülmektedir. Bu durum öğrenciler için BİT'in vazgeçilmez olduğu sonucunu desteklemektedir. Soru 37'ye göre öğrencilerin çoğunluğunun (%77,9) internet ortamında eş zamanlı yazışarak (skype, whatsapp, yahoo messenger vb. kullanarak) insanlarla iletişim kurduğunu (3,997±1,126) yüksek ortalama ile desteklediği tespit edilmiştir.

Soru 31'e göre öğrencilerin çoğu (%83,3) topluluk karşısında sunum yapacakları zaman sunum programlarını (Power point, Presenter vb.) kullandıklarını (3,994±0,910) yüksek ortalama ile desteklemektedir. Bu durumda öğrencilerin BİT'e yönelik yazılım kullanımına eğilimli oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Soru 25 incelendiğinde benzer bir oranda öğrenciler (%82,2) interneti kullanarak bilgiye nasıl erişileceğini bildiklerini (3,968±0,785) yüksek ortalama ile desteklemektedir.

Soru 15'e göre öğrencilerin %83,9'u BİT'i güncel hayatlarında kullanmayı sevdiğini (3,943±0,886) yüksek ortalama ile desteklemektedir. Bu durum öğrencilerin BİT'e yönelik olumlu bir eğilim sergilediklerini göstermektedir. Soru 21'e göre öğrencilerin çoğunluğu (%74,3) internet ortamında arama motorlarını (google, yandex vb.) kullanarak ayrıntılı bir şekilde arama yapmanın kolay olduğuna (3,878±0,878) yüksek ortalama ile katılmaktadır. İnternetin sanal ortamda bilgiye erişmede öğrencilere büyük kolaylık sağladığı görülmektedir.

Soru 23 incelendiğinde; öğrencilerin %71,7'si internet ortamında arama motorlarını (google, yandex vb.) kullanarak bilgiye erişmenin kendilerine zevk verdiğine (3,827±0,911) yüksek ortalama ile katılmaktadır. İnternetin sanal ortamda bilgiye erişme noktasında sağladığı kolaylıktan öğrencilerin hoşnut olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Soru 20'ye göre öğrencilerin %75,7'si BİT'i kullanarak işlerini zorlanmadan hallederim önermesine (3,798±0,816) yüksek ortalama ile katılmaktadır. Bu durum öğrencilerin genel BİT eğilimine olumlu baktığını göstermektedir.

Soru 16 incelendiğinde öğrencilerin %71,9'unun BİT'i güncel hayatlarında kullanmanın kendileri için büyük bir zevk olduğuna (3,793±0,894) yüksek ortalama ile

katıldığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin BİT kullanımına olumlu baktığını ortaya koymaktadır. Soru 24'te öğrencilerin %70,5'inin internette araştırma yapmaktan zevk alırım önermesine (3,764±0,906) yüksek ortalama ile katıldığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin internet aracılığıyla sanal ortamda bilgiye erişmekten oldukça memnun olduğunu göstermektedir.

Soru 35'e göre öğrencilerin çoğu (%62) mail adresini düzenli olarak kontrol etmesi gerektiğine (3,580±1,076) yüksek ortalama ile katılmaktadır. Bu durum öğrenciler için sanal ortamda iletişim faktörünün önemli olduğunu göstermektedir. Soru 30'a bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlasının (%59,7) sunum programları (power point, presenter vb.) ile hazırladığı sunuları animasyonlar ile zenginleştirmenin hoşuna gittiğini (3,529±1,057) yüksek ortalama ile desteklediği görülmektedir. Soru 33 incelendiğinde öğrencilerin %56,7'sinin ihtiyaç hâlinde grafik ve çizim programlarını (paint, photoshop vb.) kullanmaya (3,422±1,060) yüksek ortalama ile katıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin soru 30 ve soru 33'e vermiş olduğu cevaplar BİT yazılım kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

BİT ile ilgili gelişmeler beni heyecanlandırır önermesine (S19), öğrencilerin %47,9'u (3,356±0,966) yüksek ortalama katılmaktadır. Soru 34'e bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlasının (%52,4) elle yazmaktansa kelime işlemci (Microsoft Word, Writer vb.) programlarını kullanmayı (3,354±1,146) yüksek ortalama ile desteklediği tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin BİT yazılım kullanımına karşı olumlu bir tavır sergilediğini göstermektedir.

Verilerimi hesaplama tablo (Microsoft Excel, Calc vb.) programını kullanarak saklamayı tercih ederim önermesine (S32) öğrencilerin %42,8'i (3,321±1,045) yüksek ortalama ile katılmaktadır. İnsanlarla e-posta aracılığı ile iletişim kurarım önermesine (S36), öğrencilerin %43'ü (3,121±1,125) yüksek ortalama ile katılmaktadır. Bu durum soru 23'e verilen cevapla ilişkilendirildiğinde öğrencilerin iletişim kurarken whatsapp, skype, messenger gibi iletişim araçlarını e-postaya göre daha çok tercih ettiği görülmektedir.

Soru 28 incelendiğinde öğrencilerin yarıdan fazlasının (%55,2) bilgisayarın donanımsal bir arızası olduğunda bunun nedenini anlamak için bilgisayarı kurcularım ifadesine (2,515±1,316) katılmıyorum yanıtını verdiği tespit edilmiştir. Soru 27'ye

verilen cevaplar incelendiğinde bilgisayar parçalarını kurcalamaktan zevk alırım önermesine öğrencilerin (2,379±1,212) ortalama ve oranla (%61,5) katılmıyorum yanıtını verdiği görülmektedir. Soru 26'ya verilen cevaplara göre öğrencilerin %64'ü bilgisayar parçalarını söküp takmaktan zevk alırım ifadesine (2,337±1,271) katılmıyorum cevabını verdiği görülmektedir. Aynı zamanda yine bilgisayar donanımı içeren soru 29'daki bilgisayar parçalarını nasıl söküp takmam gerektiğini bilirim önermesine katılımcıların (2,206±1,219) ortalama ve oranla (%64) katılmıyorum yanıtını verdiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin bilgisayar donanımı ile ilgili sorulara (26-27-28-29) vermiş olduğu yanıtlar incelendiğinde bilgisayar donanımına yeteri kadar ilgi göstermedikleri ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

4.5. Katılımcıların Bilgi ve İletişim Teknolojileri İle İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değişkenlerle İlişkisine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılanların BİT'e yönelik bilgi ve tutumlarının değişkenler ile arasındaki ilişki durumlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.5.1. Katılımcıların Bölümleri İle Üniversitedeki Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Arasındaki İlişkinin Durumu

		Bölümler (S5)															
Üniversitedeki Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?(S13)		Beslenme ve Diyetetik		Çocuk Gelişimi		Fizyoterapi ve Rehabilitasyon		Hemşirelik		Sağlık Yönetimi		Sosyal Hizmet		Toplam			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Çok İyi	S13	9	11,5	7	7,7	27	34,6	20	25,6	4	5,1	12	15,4	78	100,0		
	S5	9	36,0	7	13,6	27	46,6	20	15,3	4	6,7	12	34,3	78	22,1		
İyi	S13	12	11,0	10	9,2	23	21,1	32	29,4	18	16,5	14	12,8	109	100,0		
	S5	12	48,0	10	22,7	23	39,7	32	24,4	18	30,0	14	40,0	109	30,9		
Orta	S13	4	3,0	25	18,9	8	6,1	58	43,9	29	22,0	8	6,1	132	100,0		
	S5	4	16,0	25	56,8	8	13,8	58	44,3	29	48,3	8	22,9	132	37,4		
Kötü	S13	0	0,0	10	9,2	0	0,0	20	64,5	7	22,6	1	3,2	31	100,0		
	S5	0	0,0	10	22,7	0	0,0	20	15,3	7	11,7	1	2,9	31	8,8		
Çok Kötü	S13	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	33,3	2	66,7	0	0,0	3	100,0		
	S5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8	2	3,3	0	0,0	3	0,8		
Toplam	S13	25	7,1	44	12,5	58	16,4	131	37,1	60	17,0	35	9,9	353	100,0		
	S5	25	100,0	44	100,0	58	100,0	131	100,0	60	100,0	35	100,0	353	100,0		
$X^2=81,547^*$														$P=,000$		$\phi_c=,240^{**}$	

* Pearson Chi-Square ** Cramer's V

Tablo 4.5.1 incelendiğinde katılımcıların bölümleri ile üniversitedeki BİT eğitimi yeterlik düzeyini nasıl değerlendirdikleri arasında anlamlı ($p=,000$) ve düşük düzeyde ($\phi_c=,240$) ilişki tespit edilmiştir. Genel olarak katılımcıların %37,4'ü verilen

BİT eğitiminin yeterliğini orta düzeyde değerlendirirken, katılımcıların %0,8'i verilen BİT eğitimi yeterliğinin çok kötü olduğu yanıtı vermiştir. Beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin %11,5'inin verilen eğitimin yeterliğine çok iyi, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin %18,9'unun verilen eğitimin yeterliğine orta, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin %34,6'sının verilen eğitimin yeterliğine çok iyi, hemşirelik bölümü öğrencilerinin %64,5'inin verilen eğitimin yeterliğine kötü, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin %66,7'sinin verilen eğitimin yeterliğine çok kötü, sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin %15,4'ünün verilen eğitimin yeterliğine çok iyi cevabını verdiği görülmektedir.

Katılımcıların verdiği cevaplara göre beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri, çocuk gelişimi bölümü öğrencileri, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencileri ve sosyal hizmet bölümü öğrencileri aldıkları BİT eğitimini yeterli bulurken; sağlık yönetimi bölümü öğrencileri ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin verilen BİT eğitimini kötü olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.5.2. Katılımcıların Bölümleri İle İnternetin Günlük Kullanımı Arasındaki İlişkinin Durumu

İnterneti günde ortalama kaç saat kullandığınızı belirtiniz?(S10)		Bölümler (S5)													
		Beslenme ve Diyetetik		Çocuk Gelişimi		Fizyoterapi ve Rehabilitasyon		Hemşirelik		Sağlık Yönetimi		Sosyal Hizmet		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1-5	S10	20	8,4	32	13,4	41	17,2	95	39,9	21	8,8	29	12,2	238	100,0
	S5	20	80,0	32	72,7	41	70,7	95	72,5	21	35,0	29	82,9	238	67,4
6-10	S10	5	5,7	11	12,5	14	15,9	29	33,0	25	28,4	4	4,5	88	100,0
	S5	5	20,0	11	25,0	14	24,1	29	22,1	25	41,7	4	11,4	88	24,9
11-15	S10	0	0,0	0	0,0	3	14,3	5	23,8	11	52,4	2	9,5	21	100,0
	S5	0	0,0	0	0,0	3	5,2	5	3,8	11	18,3	2	5,7	21	5,9
16-18	S10	0	0,0	1	16,7	0	0,0	2	33,3	3	50,0	0	0,0	6	100,0
	S5	0	0,0	1	2,3	0	0,0	2	1,5	3	5,0	0	0,0	6	1,8
Toplam	S10	25	7,1	44	12,5	58	16,4	131	37,11	60	17,0	35	9,9	353	100,0
	S5	25	100,0	44	100,0	58	100,0	131	100,0	60	100,0	35	100,0	353	100,0
		$\chi^2=48,523^*$						$P=,000$				$\phi_c=,214^{**}$			

* Pearson Chi-Square ** Cramer's V

Tablo 4.5.2'de görüldüğü üzere katılımcıların bölümleri ile internetin günlük kullanımı arasında anlamlı ($p=,000$) ve düşük düzeyde ($\phi_c=,214$) ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%67,4) interneti günde 1-5 saat, en az (%1,8) 16-18 saat kullandığı görülmektedir. Beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin %8,4'ünün interneti günde 1-5 saat, çocuk gelişimi bölümü

öğrencilerinin %16,7'sinin interneti günde 16-18 saat, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin %17,2'sinin interneti günde 1-5 saat, hemşirelik bölümü öğrencilerinin %39,9'unun interneti günde 1-5 saat, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin %52,4'ünün interneti günde 11-15 saat ve %50'sinin interneti günde 16-18 saat, sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin %12,2'sinin interneti günde 1-5 saat kullandığı tespit edilmiştir. Bölüm olarak bakıldığında interneti en fazla sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin kullandığı saptanmıştır.

Tablo 4.5.3. Katılımcıların Yaşadıkları Yer ile İnternete Bağlandıkları Yer Arasındaki İlişkinin Durumu

İnternete genellikle nereden bağlanıyorsunuz?(S12)		Yaşanılan Yer(S7)									
		Köy-Kasaba		İlçe		İl		Büyükşehir		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ev	S12	8	10,4	19	24,7	18	23,4	32	41,6	77	100,0
	S7	8	15,7	19	18,3	18	16,2	32	36,8	77	21,8
Fakülte	S12	5	17,2	9	31,0	8	27,6	7	24,1	29	100,0
	S7	5	9,8	9	8,7	8	7,2	7	8,0	29	8,2
İnternet Kafe	S12	0	0,0	1	25,0	2	50,0	1	25,0	4	100,0
	S7	0	0,0	1	1,0	2	1,8	1	1,1	4	1,1
Cep Telefonu	S12	31	15,2	59	28,9	70	34,3	44	21,6	204	100,0
	S7	31	60,8	59	56,7	70	63,1	44	50,6	204	57,8
Diğer	S12	7	17,9	16	41,0	13	33,3	3	7,7	39	100,0
	S7	7	13,7	16	15,4	13	11,7	3	3,4	39	11,1
Toplam	S12	51	14,4	104	29,5	111	31,4	87	24,6	353	100,0
	S7	51	100,0	104	100,0	111	100,0	87	100,0	353	100,0
X²=21,482		P=,044				φ_c=,142					

Pearson Chi-Square **Cramer's V

Tablo 4.5.3'te görüldüğü üzere internete bağlanılan yer ile yaşanılan yer arasında anlamlı (p=,044) ve düşük düzeyde (φ_c=,142) ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların internete bağlanmada en fazla (%57,8) cep telefonunu, en az (%1,1) internet kafeyi tercih ettiği görülmektedir. Köy-kasabada yaşayan katılımcıların %17,9'unun ve ilçede yaşayan katılımcıların %41'inin internete diğerden (yurt, apart vb.) bağlandığı, ilde yaşayan katılımcıların yarısının (%50) internete internet kafeden bağlandığı, büyükşehirde yaşayan katılımcıların %41,6'sının internete evden bağlandığı saptanmıştır. Bu durum katılımcıların yaşadıkları yerin internete bağlandıkları yeri etkilediğini göstermektedir.

Tablo 4.5.4. Katılımcıların Ekonomik Düzeyi ile İnternetin Günlük Kullanımı Arasındaki İlişkinin Durumu

İnterneti günde ortalama kaç saat kullandığınızı belirtiniz?(S10)		Ekonomik Düzey(S8)													
		Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1-5	S10	0	0,0	18	7,6	204	86,1	13	5,5	2	0,8	237	100,0		
	S8	0	0,0	18	72,0	204	67,5	13	61,9	2	66,7	237	67,3		
6-10	S10	1	1,1	6	6,8	78	88,6	3	3,4	0	0,0	88	100,0		
	S8	1	100,0	6	24,0	78	25,8	3	14,3	0	0,0	88	25,0		
11-15	S10	0	0,0	1	4,8	17	81,0	3	14,3	0	0,0	21	100,0		
	S8	0	0,0	1	4,4	17	5,6	3	14,3	0	0,0	21	6,0		
16-18	S10	0	0,0	0	0,0	3	50,0	2	33,3	1	16,7	6	100,0		
	S8	0	0,0	0	0,0	3	1,0	2	9,5	1	33,3	6	1,7		
Toplam	S10	1	0,3	25	7,1	302	85,8	21	6,0	3	0,9	352	100,0		
	S8	1	100,0	25	100,0	302	100,0	21	100,0	3	100,0	352	100,0		
		$\chi^2=34,279^*$						$P=,001$						$\phi_c=,180^{**}$	

Pearson Chi-Square **Cramer's V

Tablo 4.5.4'te görüldüğü gibi katılımcıların ekonomik düzeyi ile interneti günde ortalama kaç saat kullanıyorsunuz önermesi arasında anlamlı ($p=,001$) ve düşük düzeyde ($\phi_c=,180$) ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlasının (%67,3) interneti günde 1-5 saat, en az ise (%1,7) 16-18 saat kullandığı görülmektedir. Ekonomik düzeyi çok düşük olan katılımcıların %1,1'inin interneti günde 6-10 saat, ekonomik düzeyi düşük olan katılımcıların %7,6'sının interneti günde 1-5 saat, ekonomik düzeyi orta olan katılımcıların %88,6'sının interneti günde 6-10 saat, ekonomik düzeyi yüksek olan katılımcıların %33,3'ünün interneti günde 16-18 saat, ekonomik düzeyi çok yüksek olan katılımcıların %16,7'sinin interneti günde 16-18 saat kullandığı tespit edilmiştir. Ekonomik durumu orta, yüksek ve çok yüksek olan katılımcıların interneti ekonomik durumu kötü olan katılımcılara göre daha fazla kullandığı saptanmıştır.

Tablo 4.5.5. Katılımcıların Mevcut Bilgi ve İletişim Bilgileri İle Eğitim Yeterliği Arasındaki İlişkinin Durumu

Mevcut bilgi ve iletişim bilgilerinizin iş hayatında ne derece yeterli olacağını düşünüyorsunuz? (S14)		Eğitim Yeterliği(S13)											
		Çok İyi		İyi		Orta		Kötü		Çok Kötü		Toplam	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Çok İyi	S14	7	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100,0
	S13	7	9,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	2,0
İyi	S14	15	34,9	17	39,5	11	25,6	0	0,0	0	0,0	43	100,0
	S13	15	19,2	17	15,6	11	8,3	0	0,0	0	0,0	43	12,2
Orta	S14	43	21,4	69	34,3	80	39,8	9	4,5	0	0,0	201	100,0
	S13	43	55,1	69	63,3	80	60,6	9	29,0	0	0,0	201	56,9
Kötü	S14	11	12,2	20	22,2	37	41,1	19	21,1	3	3,3	90	100,0
	S13	11	14,1	20	18,3	37	28,0	19	61,3	3	100,0	90	25,5
Çok Kötü	S14	2	16,7	3	25,0	4	33,3	3	25,0	0	0,0	12	100,0
	S13	2	2,6	3	2,8	4	3,0	3	9,7	0	0,0	12	3,4
Toplam	S14	78	22,1	109	30,9	132	37,4	31	8,8	3	0,8	353	100,0
	S13	78	100,0	109	100,0	132	100,0	31	100,0	3	100,0	353	100,0

$X^2=74,372^*$

$P=,000$

$C=,417^{**}$

Pearson Chi-Square **ContingencyCoefficient

Tablo 4.5.5'e göre eğitim yeterliği ile mevcut bilgi ve iletişim teknolojilerinin iş hayatındaki yeterliği arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($c=,417$) bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Mevcut bilgi ve iletişim bilgilerinizin iş hayatında ne derece yeterli olacağı önermesine katılımcıların en fazla (%56,9) orta, en az (%2) çok iyi yanıtını verdiği görülmektedir.

Eğitim yeterliğine çok iyi yanıtını veren katılımcıların tamamının (%100) mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine çok iyi, eğitim yeterliğine iyi yanıtını veren katılımcıların %39,5'inin mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine iyi, eğitim yeterliğine orta yanıtını veren katılımcıların %41,1'inin mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine kötü, eğitim yeterliğine kötü yanıtını veren katılımcıların %25'inin mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine çok kötü, eğitim yeterliğine çok kötü yanıtını veren katılımcıların %3,3'ünün mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine kötü yanıtını verdiği görülmektedir. Buna göre eğitim yeterliğine çok iyi, iyi, kötü ve çok kötü yanıtını veren katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine verdiği cevaplarla paralellik gösterirken; eğitim yeterliğine orta cevabını veren katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine verdiği cevabın paralellik göstermediği saptanmıştır.

4.6. Bağımsız Değişkenlere Göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarındaki Farka İlişkin Bulgular

Bu bölümde BİT tutum ölçeği ve alt boyutları toplam puan ortalamalarının değişkenler ile arasındaki farka ilişkin bulgular incelenmiştir.

Tablo 4.6.1. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Cinsiyet	BİT Tutum Ölçeği			
	\bar{x}	Ss	T	p
Kadın	3,45	,50	-3,244	,001
Erkek	3,69	,57		

Tablo 4.6.1 incelendiğinde öğrencilerin BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde ($p=,001$) farklılaştığı görülmüştür. Yapılan t testi sonucunda erkeklerin BİT tutum ölçek ortalamalarının ($\bar{x}=3,69$) kadınların BİT tutum ölçek ortalamalarından ($\bar{x}=3,45$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ile katılımcıların sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, medeni durum, yaşanılan yer, ekonomik düzey) özellikleri arasında fark olup olmadığını incelenmiş ve yaş, medeni durum, yaşanılan yer, ekonomik düzey ile BİT tutum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Bölümlerine Göre Farklılaşma Durumu

Bölümler	BİT Tutum Ölçeği				F	P	Post-Hoc
	\bar{x}	Ss	Min.	Max.			
Beslenme ve Diyetetik(a)	3,45	,35	2	4	2,968	,012	e>d,a,f,b,c
Çocuk Gelişimi(b)	3,39	,59	1	5			
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon(c)	3,35	,59	1	4			
Hemşirelik(d)	3,50	,53	2	5			
Sağlık Yönetimi(e)	3,69	,46	2	5			
Sosyal Hizmet(f)	3,44	,41	2	5			

Tablo 4.6.2 incelendiğinde yapılan ANOVA testi sonucuna göre BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının katılımcıların bölümlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde ($p=,012$) farklılaştığı görülmektedir. Söz konusu farkın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için yapılan post-hoc analizi sonucunda, farkın sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı ve sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin BİT tutum ölçek ortalamalarının ($\bar{x}=3,69$) diğer bölümlerdeki öğrencilerin BİT tutum ölçek ortalamalarından ($\bar{x}=3,50-3,45-3,44-3,39-3,35$) daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.6.3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Üniversitelerine Göre Farklılaşma Durumu

Üniversite	BİT Tutum Ölçeği			
	\bar{x}	Ss	T	p
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3,48	,52	,009	,993
Selçuk Üniversitesi	3,48	,53		

Tablo 4.6.3 incelendiğinde yapılan t testi sonucunda BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının katılımcıların üniversitelerine göre farklılaşmadığı ($p=,993$) görülmektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin BİT tutum ölçek ortalamalarının ($\bar{x}=3,48$), Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin BİT tutum ölçek ortalamalarına ($\bar{x}=3,48$) eşit olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.4. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Mevcut BİT Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

Yeterlik Düzeyi	BİT Tutum Ölçeği					F	P	Post-Hoc
	\bar{x}	Ss	Min.	Max.				
Çok İyi(a)	3,09	,27	2	3	3,892	,004	d>e,c,b,a	
İyi(b)	3,31	,51	1	5				
Orta(c)	3,47	,48	1	5				
Kötü(d)	3,62	,60	1	5				
Çok Kötü(e)	3,59	,41	3	4				

Tablo 4.6.4 incelendiğinde yapılan ANOVA testi sonucuna göre BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki

yeterlik düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde ($p=,004$) farklılaştığı görülmektedir. Söz konusu farkın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için yapılan post-hoc analizi sonucunda, farkın mevcut BİT bilgisi yeterliğinin kötü düzeyden kaynaklandığı ve bu düzeyde yer alan katılımcıların BİT tutum ölçek ortalamalarının ($\bar{x}=3,62$) diğer düzeydeki katılımcıların BİT tutum ölçek ortalamalarından ($\bar{x}=3,59-3,47-3,31-3,09$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.5. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Cinsiyet	Donanım			
	\bar{x}	Ss	T	p
Kadın	2,24	1,04	-3,964	,000
Erkek	2,96	1,28		

Tablo 4.6.5'e göre, BİT tutum ölçeği alt boyutları toplam puan ortalamalarının öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile yapılan t testi sonucunda arasında hem eşit dağılım ($p=,000$) hem de eşit olmayan dağılım ($p=,000$) açısından donanım alt boyutu ile arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre erkeklerin donanım ortalamaları ($\bar{x}=2,96$), kadınların donanım ortalamalarından ($\bar{x}=2,24$) daha yüksektir. Cinsiyet değişkeninin genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgiye erişim, yazılım kullanımı, iletişim faktörleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.6. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Bölümlerine Göre Farklılaşma Durumu

Bölümler	Yazılım Kullanımı				F	P	Post-Hoc
	\bar{x}	Ss	Min.	Max.			
Beslenme ve Diyetetik(a)	3,52	,58	2	4	3,517	,004	e>f, a, b, d, c
Çocuk Gelişimi(b)	3,51	,84	2	5			
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon(c)	3,23	,80	1	5			
Hemşirelik(d)	3,47	,80	1	5			
Sağlık Yönetimi(e)	3,80	,58	2	5			
Sosyal Hizmet(f)	3,53	,64	2	5			

Tablo 4.6.6 incelendiğinde yapılan ANOVA testi sonucuna göre bölüm değişkeni ile BİT tutum ölçeği alt boyutları toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak sadece yazılım kullanımı ile arasında anlamlı bir fark olduğu ($p=,004$) tespit edilmiştir. Söz konusu farkın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için yapılan post-hoc analizi sonucunda, farkın sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı ve bu bölümde yer alan öğrencilerin yazılım kullanımı ortalamalarının ($\bar{x}=3,80$) diğer bölümlerdeki öğrencilerin yazılım kullanım ortalamalarından ($\bar{x}=3,53-3,52-3,51-3,47-3,23$) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bölüm değişkeninin genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgiye erişim, donanım ve iletişim faktörleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.7. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Üniversitelerine Göre Farklaşma Durumu

Üniversite	Genel BİT Eğilimi			
	\bar{x}	Ss	T	P
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3,90	,64	2,182	,030
Selçuk Üniversitesi	3,74	,72		

Tablo 4.6.7'ye göre, katılımcıların üniversiteleri ile BİT tutum ölçeği alt boyutları toplam puan ortalamalarının sadece genel BİT eğilimi ile arasında anlamlı bir fark olduğu ($p=,030$) tespit edilmiştir. Yapılan t testi sonucunda Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin genel BİT eğilimi ortalamaları ($\bar{x}=3,90$), Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin genel BİT eğilimi ortalamalarından ($\bar{x}=3,74$) daha yüksektir. Üniversite değişkeninin sanal ortamda bilgiye erişim, donanım, yazılım kullanımı ve iletişim faktörleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6.8. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Tutum Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Katılımcıların Mevcut BİT Bilgilerinin İş Hayatlarındaki Yeterlik Düzeyine Göre Farklaşma Durumu

Yeterlik Düzeyi	Yazılım Kullanımı				F	P	Post-Hoc
	\bar{x}	Ss	Min.	Max.			
Çok İyi(a)	2,60	,98	1	3			
İyi(b)	3,25	,76	1	5			
Orta(c)	3,48	,73	1	5	5,830	,000	e>d,c,b,a
Kötü(d)	3,68	,73	2	5			
Çok Kötü(e)	3,83	,78	2	5			

Tablo 4.6.8 incelendiğinde yapılan ANAOVA testi sonucuna göre öğrencilerin sahip olduğu BİT bilgilerinin iş hayatında ne derece yeterli olacağı önermesi ile BİT tutum ölçeği alt boyutları toplam puan ortalamalarının sadece yazılım kullanımı ile arasında anlamlı bir fark olduğu ($p=,000$) tespit edilmiştir. Farkın neyden kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan post-hoc analizi sonucunda, farkın mevcut BİT bilgisi yeterliğinin çok kötü düzeyden kaynaklandığı ve bu düzeyde yer alan katılımcıların yazılım kullanımı ortalamalarının ($\bar{x}=3,83$) diğer düzeydeki katılımcıların yazılım kullanımı ortalamalarından ($\bar{x}=3,68-3,48-3,25-2,60$) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların sahip olduğu BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterlik düzeylerinin genel BİT eğilimi, sanal ortamda bilgiye erişim, donanım ve iletişim faktörleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Örneklemin %37,1'ini hemşirelik bölümü öğrencileri, %17'sini sağlık yönetimi bölümü öğrencileri, %16,4'ünü fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencileri, %12,5'ini çocuk gelişimi bölümü öğrencileri, %9,9'unu sosyal hizmet bölümü öğrencileri ve %7,1'ini beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri olmak üzere toplam 353 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan “Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin BİT’i (cep telefonu, dijital kayıt cihazları, dijital oynatıcılar, dijital kamera/fotoğraf makinesi, masaüstü bilgisayar, notebook/netbook, tablet, taşınabilir disk) kullanma durumları nelerdir?” önermesine öğrencilerin %39’u cep telefonu yanıtını vermiştir. Bu oran öğrenciler tarafından kullanılan teknolojiler arasında yüksek olsa da ülkemizdeki cep telefonu kullanım yaygınlığına göre düşük çıkmıştır. Bu durum çoklu soru olduğu için öğrencilerin soruda yalnızca bir seçeneğin işaretleneceğini düşünmesi ya da ekonomik duruma bağlı olarak cep telefonuna sahip öğrenci sayısının düşük olması olabilir. Öğrencilerin ikinci sırada kullandığı bilgi teknolojisi ise %17,8 oranıyla bilgisayardır. Bu durum da bilgisayarın günümüzde her alanda yaygın bir şekilde kullanılması olabilir. Alaca ve Yılmaz (2016) çalışmasında ülkemizde 2011-2015 yılları arasında cep telefonu ve bilgisayara sahip olma oranının arttığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin diğer teknolojileri kullanma yüzdeleri incelendiğinde, öğrencilerin %13,2’si notebook/netbook, %9,2’si tablet kullanmaktadır. Öğrenciler notebook/netbook ve tablet gibi teknolojileri kolay taşınabilir ve daha ucuz olması nedeniyle tercih ettiği düşünülebilir. Öğrencilerin dijital kamera/fotoğraf makinesi (%7,3), dijital kayıt cihazları (%2,7) ve dijital oynatıcıları (%2,5) en düşük düzeyde kullandığı görülmektedir. Bu durum cep telefonlarının fotoğraf çekme, kayıt alma vs. gibi özellikleri bünyesinde bulundurması nedeniyle bu cihazlara çok fazla gereksinim duyulmamasından kaynaklanabilir.

Katılımcıların günlük interneti kullanım miktarına bakıldığında, çoğunluğunun (%67,5) interneti günde ortalama 1-5 saat, %24,9’unun ise 6-10 saat, en az ise 16-18 saat (%1,7) kullandığı tespit edilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’ nun “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” na göre bilgisayar ve internet kullanımı 2016 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %54,9 ve %61,2 iken

2017 yılında bu oranların sırasıyla %56,6 ve %66,8'e yükseldiği ifade edilmiştir. Bu durum çalışmayı destekler niteliktedir.

Tez çalışmasında “Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bilimsel süreçte interneti bilgiye erişme ve kullanma, araştırma/geliştirme aşamalarında kullanma durumları nelerdir?” önermesine öğrencilerin ilk olarak (%12,4) eğlenmek, ikinci sırada ise (%12,1) araştırma yapmak yanıtını verdiği görülmüştür. Ayrıca öğrenciler interneti en az (%0,1) internet üzerinden para kazanmak için kullanmaktadır. Alaca ve Yılmaz (2016) çalışmalarında genellikle internetin sosyal medya paylaşımları, mesaj gönderme, gazete, dergi ya da online haber gönderme gibi amaçlarla kullanıldığını ifade etmiştir. Yirci ve Aydoğar (2017) araştırmalarında üniversite öğrencileri bilgi teknolojilerini ilk olarak araştırma yapmak, ikinci sırada ise eğlenme ve iletişim kurma amacıyla kullandıklarını belirtmeleri çalışmadaki sıra ile farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların “İnternete genellikle nereden bağlanmayı tercih edersiniz?” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğunun cep telefonu (%57,8), en az ise (%1,1) internet kafe yanıtını verdiği görülmüştür. Bu durum cep telefonundan internete erişimin daha kolay ve ucuz olmasından kaynaklanabilir. Alaca ve Yılmaz (2016) yapmış oldukları çalışmada internete cep telefonundan bağlanma oranının 2015 yılından itibaren arttığını söylemiştir. Öğrencilerin internete bağlandığı yer olarak ikinci sırada ev faktörü (%21,8) yer almaktadır. Bu durum evden internete erişim imkânının artmasından kaynaklanabilir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”na göre 2016 yılı Nisan ayında hanelerin %76,3'ü evden internete erişme imkânına sahip iken, 2017 yılının aynı ayında bu oranının %80,7'ye yükseldiği ifade edilmiştir.

Üniversitelerde verilen BİT eğitimi ileriye yönelik nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde etkili bir silahtır. Bu nedenle üniversitelerde verilen BİT eğitiminin niteliği önem arz etmektedir. Çalışmada öğrencilerin “Üniversitelerde verilen BİT eğitimini ne derece yeterli buluyorsunuz?” sorusuna %37,4 oranında orta, %30,9 oranında iyi ve en az %0,8 oranında çok kötü yanıtını verdiği görülmektedir. Üniversitelere göre değerlendirildiğinde; Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun aldıkları BİT eğitimini çok iyi düzeyde olduğunu, Selçuk Üniversitesi öğrencileri ise bu durumun tam tersi aldıkları BİT eğitiminin kötü düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Bu durum verilen BİT eğitiminin üniversiteye göre

değişmesinden kaynaklanabilir. Aslında alınan BİT eğitimi iş hayatına atılan kişilerin BİT'e yönelik algı ve tutumlarını da etkileyecektir. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça BİT yeterlik düzeyinin de buna paralel olarak arttığı görülmektedir. Kıroğlu (2014) araştırmasında BİT yeterliğinin doktora mezunu kişilerde en yüksek, lisans mezunu bireylerde ise en düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum eğitim seviyesi arttıkça BİT yeterliğinin arttığını ortaya koymaktadır. Yaşar (2015) yapmış olduğu çalışmada lisans mezunu çalışanların BİT'e yönelik algılarının daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Alaca ve Yılmaz (2016) araştırmalarında eğitim seviyesi yükseldikçe BİT kullanım oranının arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Dağ (2016) yapmış olduğu çalışmada muhasebe bilgi teknolojilerine yönelik tutumun eğitim düzeyine göre farklılaştığını gözlemlemiştir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar üniversitelerde BİT'e yönelik verilen eğitimin bireylerin ileriye yönelik iş hayatlarında ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

“Mevcut BİT bilgilerinizin iş hayatında ne derece yeterli olacağını düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların en fazla (%56,9) orta, en az (%2) çok iyi yanıtını verdiği görülmüştür. Üniversitelere göre değerlendirildiğinde; Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri aldıkları BİT eğitiminin iş hayatındaki yeterliğine çok kötü cevabını verirken, Selçuk üniversitesi öğrencileri aldıkları BİT eğitiminin iş hayatındaki yeterliğine kötü yanıtını verdiği tespit edilmiştir. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin “Üniversitede verilen BİT eğitimi ne derece yeterli buluyorsunuz?” önermesine çok iyi yanıtını vermelerine rağmen bu soruya verdikleri cevabın birbiri ile paralellik göstermediği görülmektedir. Buna göre Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri verilen BİT eğitiminin teoride çok iyi olduğunu düşünmelerine rağmen iş hayatında yeterli olmayacağını düşündükleri yorumu yapılabilir. Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin “Üniversitede verilen BİT eğitimi ne derece yeterli buluyorsunuz?” önermesine kötü yanıtını vermesi, bu soruya verdikleri cevap ile paralellik göstermektedir. Buna göre Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin verilen BİT eğitiminin hem teorik hem pratik anlamda yetersiz olduğunu düşündükleri yorumu yapılabilir. Bu durum genellikle verilen eğitimin teoriyle sınırlı kalması, okullarda bulunan bilgi teknolojileri kaynaklarının sınırlı olması, öğretmenlerin bilgi teknolojilerine karşı olan olumsuz tutumu nedeniyle derste BİT kaynaklarını yeterli şekilde kullanmaması veya öğrencileri kullanmaya teşvik etmemesi olabilir. Arat (2015) yapmış olduğu çalışmada okullarda bilgi teknolojileri kullanımı için yeterli fiziki alan

ve teknolojik donanımın yeterli olmadığını, öğretmenlerin de gerekli teknolojik yeterliliğe sahip olmadığını ortaya koymuştur. Polat'ın (2015) yapmış olduğu çalışmada fen bilimleri öğretmenleri okullarda yeterli zaman ve donanıma sahip olunmadığı için derslerde teknoloji kullanımının yeterli seviyede olmadığını dile getirmiştir. Çalışmalara göre yeterli BİT eğitiminin sağlanabilmesi ve öğrencilerin gelecekte iş hayatlarında kullanabilecekleri bilgi teknolojileri eğitimini almaları için yeterli bilgi teknolojileri kaynaklarının temin edilmesi ve teoriden ziyade uygulamaya yönelik bir eğitimin verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

BİT'in hayatımızın her alanında yer almaya başlaması ile büyük kolaylıklar sağladığı görülmektedir. Özellikle eğitim alanında gerek öğretmenler için gerek öğrenciler için büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların yarısından fazlasının (%649) "BİT'i kullanmak hayatımızı kolaylaştırır." önermesine (4,11±0,75) yüksek ortalama ile katıldığı görülmektedir. Katılımcıların "Sunum programları ile hazırladıkları sunumları animasyonlar ile zenginleştirmek hoşuma gider." önermesine (3,52±1,05) yüksek ortalama ile, "İhtiyaç halinde grafik ve çizim programlarını kullanırım." önermesine (3,42±1,06) yüksek ortalama ile ve "Elle yazmaktansa grafik kelime işlemci programlarını kullanmayı tercih ederim." önermesine (3,35±1,14) de yüksek ortalama ile katıldıklarını söylemeleri bu önermeyi destekler niteliktedir. Bu durumun öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanarak yaptıkları ödevlerden daha fazla keyif almasına, verimliliklerinin artmasına ve daha kısa sürede daha iyi işler ortaya koymasına imkân tanıyarak memnuniyet düzeylerinin artmasına neden olduğu söylenebilir. Arat (2015) araştırmasında derslerde bilgi teknolojilerinden faydalandığı zaman öğrenciler için daha kalıcı, eğlenceli, aktif bir öğrenme ortamının sağlandığını, olumlu bir sınıf ortamının yaratıldığını belirtmesi çalışmayı destekler niteliktedir.

"Cinsiyet ile BİT kullanımı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?" önermesine çalışmada anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yirci ve Aydoğar (2017) çalışmalarında erkeklerin kadınlara nazaran BİT'te daha fazla zaman harcadığı ortaya koyması ve Eryılmaz'ın (2018) araştırmasında erkek öğrencilerin BİT yeterlik düzeyinin kadınlardan daha yüksek bir seviyede olduğunu ortaya koyması bu çalışma ile farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri ile üniversitedeki BİT eğitimi yeterlik durumu arasında anlamlı ($p=,000$) ve düşük düzeyde ($\varphi=,240$) ilişki tespit edilmiştir. Genel olarak katılımcıların %37,4'ü verilen BİT eğitiminin yeterliğini orta düzeyde değerlendirirken, katılımcıların %0,8'i verilen BİT eğitimi yeterliğinin çok kötü olduğu yanıtı vermiştir. Katılımcıların bölümlerine göre değerlendirildiğinde; beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri, çocuk gelişimi bölümü öğrencileri, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencileri ve sosyal hizmet bölümü öğrencileri aldıkları BİT eğitimini yeterli bulurken; sağlık yönetimi bölümü öğrencileri ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin verilen BİT eğitimini kötü olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Özellikle sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin verilen eğitimin yeterliğinden yüksek oranda memnun kalmadıkları dikkat çekmektedir. Bu durum sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin diğer bölümlere nazaran teknolojiyle ilgili daha fazla ders alması, verilen eğitimin daha çok teoriye yönelik olması ve üniversitelerdeki teknolojik kaynakların yeterli olmaması gibi durumlar etkili olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri ile internetin günlük kullanım süresi arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($\varphi=,214$) bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%67,4) interneti günde 1-5 saat, en az (%1,8) 16-18 saat kullandığı görülmektedir. Bölüm olarak bakıldığında interneti en fazla sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin kullandığı saptanmıştır. Bu durum yukarıda da belirtildiği gibi sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin diğer bölümlere nazaran bilgi teknolojileri ile daha fazla muhatap olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcıların yaşadıkları yer ile internete bağlandıkları yer arasında anlamlı ($p=,044$) ve düşük düzeyde ($\varphi=,142$) bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların internete bağlanmada en fazla (%57,8) cep telefonunu, en az (%1,1) internet kafeyi tercih ettiği görülmektedir. Köy-kasabada yaşayan katılımcıların %17,9'unun ve ilçede yaşayan katılımcıların %41'inin internete diğerden (yurt, apart vb.) bağlandığı, ilde yaşayan katılımcıların yarısının (%50) internete internet kafeden bağlandığı, büyükşehirde yaşayan katılımcıların %41,6'sının internete evden bağlandığı saptanmıştır. Bu durum katılımcıların yaşadıkları yerin internete bağlandıkları yeri etkilediğini göstermektedir. Açıkgül (2011) araştırmasında yerleşim birimlerine göre bilgi teknolojilerinin kullanım durumunda ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulamamış olması bu çalışma ile farklılık göstermektedir. Yerleşim birimlerine göre katılımcıların internete bağlanmayı

tercih ettiği yer arasında farklılık olması ailelerin ekonomik durumu, eğitim durumu ve internet hattının olup olmama durumu ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca çalışmada yaşanan yer ile internetin kullanım miktarı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

Katılımcıların ekonomik düzeyi ile internetin günlük kullanım süresi arasında anlamlı ($p=,001$) ve düşük düzeyde ($\phi c=,180$) bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlasının (%67,3) interneti günde 1-5 saat, en az ise (%1,7) 16-18 saat kullandığı görülmektedir. Ekonomik durumu orta, yüksek ve çok yüksek olan katılımcıların interneti ekonomik durumu kötü olan katılımcılara göre daha fazla kullandığı saptanmıştır. Bu durum gelir seviyesine bağlı olarak katılımcıların internete erişim de sıkıntı yaşamadığından olabilir. Ancak bireylerin gelir durumu ne olursa olsun internet kullanımının günümüzde bireyler için bir ihtiyaç olduğunun göstergesidir diyebiliriz. Seferoğlu ve ark. (2008) da araştırmasında düşük gelir ve düşük eğitim durumunda olan birey ve grupların BİT'ten yeterli şekilde faydalanamadıklarını belirtmesi çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin eğitim yeterliği ile mevcut bilgi ve iletişim teknolojileri bilgilerinin iş hayatlarındaki yeterliği arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($c=,417$) bir ilişki tespit edilmiştir. Mevcut bilgi ve iletişim bilgilerinizin iş hayatında ne derece yeterli olacağı önermesine katılımcıların en fazla (%56,9) orta, en az (%2) çok iyi yanıtını verdiği görülmüştür. Buna göre eğitim yeterliğine çok iyi, iyi, kötü ve çok kötü yanıtını veren katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğine verdiği cevapların paralellik gösterdiği; ancak eğitim yeterliğine orta cevabını veren katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterliğini kötü olarak değerlendirdikleri saptanmıştır. Bu durum katılımcıların bilgi teknolojileri eğitimini asıl almaya başladıkları yerin üniversiteler olduğunu ve katılımcıların okul dışında kendilerini ve bilgilerini geliştirecek faaliyette bulunmadıkları sürece okulda verilen BİT eğitiminin onlar için yeterli olmayacağı yorumu yapılabilir. Eryılmaz (2018) araştırmasında okul dışında kurs veya eğitime katılan öğrencilerin BİT yeterliklerinin katılmayanlara oranla daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma durumuna bakıldığında, kadın ve erkek katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür.

Erkeklerin BİT'e yönelik tutumlarının, kadınların BİT'e yönelik tutumlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeği toplam puan ortalamaları ile katılımcıların sosyo-demografik (yaş, cinsiyet, medeni durum, yaşanılan yer, ekonomik düzey) özellikleri arasında fark olup olmadığı incelenmiş ve yaş, medeni durum, yaşanılan yer, ekonomik düzey ile BİT tutum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının katılımcıların bölümlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve farkın sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı saptanmıştır. Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin BİT'e yönelik tutumlarının, diğer bölümlerdeki öğrencilerin tutumlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin diğer bölümlere nazaran iş hayatında BİT'e daha fazla ihtiyaç duyacak olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamalarının katılımcıların üniversitelerine göre farklılaşma durumuna bakıldığında, üniversiteler arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin BİT'e yönelik tutumlarının, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin tutumlarına eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda her iki üniversitede verilen BİT eğitiminin benzer olduğu yorumu yapılabilir.

BİT tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamalarının üniversitedeki BİT eğitimi yeterli düzeyine göre farklılaşma durumuna bakıldığında, istatistiksel açıdan herhangi bir farkın olmadığı görülmüştür.

BİT tutum ölçeği toplam puan ortalamalarının katılımcıların mevcut BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterli düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve bu farkın mevcut BİT bilgisi yeterliğinin kötü düzeyden kaynaklandığı saptanmıştır. Bu düzeyde yer alan katılımcıların BİT'e yönelik tutumlarının diğer düzeydeki katılımcıların tutumlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

BİT alt boyutları toplam puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma durumuna bakıldığında, sadece donanım faktörü ile arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre erkeklerin donanım tutumunun, kadınların donanım

tutumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet değişkeninin diğer alt boyutlar ile arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

BİT alt boyutları toplam puan ortalamalarının katılımcıların bölümlerine göre farklılaşma durumu incelendiğinde, sadece yazılım kullanımı ile arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş ve bu farkın sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinden kaynaklandığı görülmüştür. Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin yazılım kullanımına dair tutumunun, diğer bölümlerdeki öğrencilerin yazılım kullanımı tutumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca bölüm değişkeninin diğer alt boyutlar ile arasında herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır.

BİT alt boyutları toplam puan ortalamalarının katılımcıların üniversitelerine göre farklılaşma durumuna bakıldığında, sadece genel BİT eğilimi ile arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş ve bu farkın Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinden kaynaklandığı saptanmıştır. Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin genel BİT eğilimi tutumunun, Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin genel BİT eğilimi tutumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların üniversite değişkeninin diğer alt boyutlar ile arasında herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır.

BİT alt boyutları toplam puan ortalamalarının öğrencilerin sahip olduğu BİT bilgilerinin iş hayatında ne derece yeterli olacağı önermesine göre farklılaşma durumu incelendiğinde, sadece yazılım kullanımı ile arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş ve farkın mevcut BİT bilgisi yeterliğinin çok kötü düzeyinden kaynaklandığı görülmüştür. Bu düzeyde yer alan katılımcıların yazılım kullanımı tutumunun, diğer düzeydeki katılımcıların yazılım kullanımı tutumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların sahip olduğu BİT bilgilerinin iş hayatındaki yeterlik düzeylerinin diğer alt boyutlarla arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada ayrıca BİT'in eğitimden sonra yoğun olarak kullanıldığı alanlardan biri olan sağlık sektörüne de değinilmiştir. Hastanelerin etkili, verimli, kaliteli bir hizmet sunabilmek, hasta ve çalışan memnuniyetini en üst düzeyde sağlayabilmek adına bilgi teknolojilerinden faydalandığı görülmektedir. Evcil (2016) araştırmasında sağlıkta BİT'in kullanılması ile kaynakların daha verimli kullanıldığını, yapılan hataların en aza indirildiğini, daha etkin bir ödeme sisteminin sağlandığını ortaya koymuştur. Boylubay

(2017) çalışmasında karmaşık bir yapıya sahip olan hastanelerin yönetilmesi ve yoğun rekabet ortamına ayak uydurabilmesi amacıyla ileri teknoloji kullanımının zorunluluk haline geldiğini ifade etmiştir. Değişip gelişen teknolojiyi yakından takip eden ve bu teknolojiyi kullanan yöneticiler daha hızlı karar almakta ve değişen koşullara karşı hızlı önlem alabilmektedir. Ayrıca hastanede çalışan personel BİT'i kullanarak işlerini daha hızlı ve hatasız bir şekilde yapmaktadır.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin BİT'e yönelik tutumunu ölçmek amacıyla yapılan tez çalışmasında, öğrencilerin BİT'i hem eğitim hem de güncel hayatlarında kullanmaya karşı olumlu bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencilerinin ve Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin BİT'e karşı aynı tutuma sahip oldukları görülmüştür. Literatürde de BİT'in eğitim alanında ve diğer alanlarda kullanımının zorunluluk haline geldiği ifade edilmiştir. Ayrıca literatürde eğitimde bilgi teknolojilerinden faydalanmanın öğrencilerin dersten daha fazla verim almasına ve derste daha etkin olmasına katkı sağladığı görülürken, öğretmenlerin derste BİT kullanımına karşı olumlu bir tutuma sahip olmadıkları görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda bilgi ve iletişim teknolojileri ve öğrencilerin BİT'e yönelik tutumu ile ilgili şu önerilerde bulunulabilir:

1. Literatürde BİT ile ilgili çalışmaların daha çok öğretmenler üzerinde yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle bu alanda çalışma yapacak olan kişiler öğrenciler üzerinde çalışma yapabilir.
2. Literatürde sağlık alanındaki BİT uygulamalarına ve BİT'in sağlığa etkilerine çok yer verilmediği görülmüştür. Bu sebeple BİT'e yönelik çalışma yapacak bireylerin sağlık sektörü alanında çalışması beklenebilir.
3. Üniversitelerde bilgi teknolojileri dersi teoriden ziyade pratik olarak verilmeli ve eğitimler belirli bir sürede güncellenerek sürmelidir. Ayrıca öğrencilerin BİT'e yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olabilmesi için üniversitelerde BİT ile ilgili ders sayısı artırılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Açıkgül E. Dijital bölünmenin fen bilgisi öğretmen adaylarının bilimsel süreçte bilgi iletişim teknolojilerini kullanma durumlarına etkisi. Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman, 2011 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa Özden).
- Abuhmaid A. ICT Training Courses For Teacher Professional Development In Jordan. The Turkish Online Journal Of Educational Technology. 2011; 10(4): 195–210.
- Afşin F. İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında yer alan konuların öğretiminde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılmasının öğrenci başarısına etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Elazığ ili örneği), Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2015 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Feyzullah Ezer).
- Aktan CC. ve Vural İ. 2005. Bilgi Çağı Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri. Çizgi Kitabevi. 1. Baskı. Konya
- Akıcı A., Altun R. Elektronik (E) Reçete Uygulaması ve Akılcı İlaç Kullanımına Katkısı. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi. 2013; 17(3): 125-133
- Aktan CC. ve Vural İ. Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi, Yeni Türkiye. Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı. 2016; 1(88): 3-35
- Alaca E. ve Yıldız B. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Bilgi Toplumuna Dönüşüm: Türkiye’de Durum. Türk Kütüphaneciliği Dergisi. 2016; 30(3): 507-523
- Arat R. Ortaokullarda kullanılan bilgi iletişim teknolojilerinin öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine etkisi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2015 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali Sabancı).
- Anıl D. Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programında Türkiye’deki Öğrencilerin Fen Bilimleri Başarılarını Etkileyen Faktörler. Eğitim ve Bilim Dergisi. 2009; 34(152): 87-100.
- Avcı K. Sağlık Kurumlarında İlaç Hatalarının Engellenmesinde Teknoloji Kullanımı. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi. 2014; 3(3): 183-188.
- Bayraç N. Yeni Ekonomi’nin Toplumsal, Ekonomik ve Teknolojik Boyutları. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2008; 4(1): 48
- Berce J., Lanfranco S., Vehovar V. E-governance: Information and Communication Technology, Knowledge Management and Learning Organisation Culture. Informatica. 2008; 32: 189-205.
- Berberler R. Bilgi toplumuna geçiş sürecinde Türkiye: bir kamu kurumunda bilgi teknolojileri kullanımına ilişkin bir araştırma. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2010 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç Dr. Asena Altın Gülova).
- Bradley JA. (2009). A Multi-domain Analysis Framework for Product Development: The ‘Mediating Links’ of Data, Information, and Knowledge in Complex Engineered Product Systems (Doctoral (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses.
- Bradshaw P., Twining P., Walsh C. The Vital Programme: Transforming ICT Professional Development. American Journal Of Distance Education. 2012; 26(2): 74–85.
- Boylubay Ö. Sağlık hizmetlerinin yönetiminde ve hasta bakımında bilgi teknolojilerinin kullanımı. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fikret Gezgin).
- Bozkurt V. 2000. Enformasyon Toplumu ve Türkiye. Sistem Yayıncılık. İstanbul.

- Büyükbaykal Cİ. Communication Technologies and Education in the Information Age. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 2015; 174: 636 – 640
- Cantürk G. Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışları ve bilişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanımı arasındaki ilişki. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Antalya, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Türkan Aksu).
- Can A. 2017. SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi. Pegem Akademi. Ankara.
- Cüre F. ve Özden N. Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) uygulama başarıları ve BİT' e yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. H. U. Journal of Education, 2008; 34: 41-53.
- Çakır R. ve Yıldırım S. What Do Computer Teachers Think About the Factors Affecting Technology Integration in Schools? *Elementary Education Online*. 2009; 8(3): 952-964.
- Çakır O. Otel işletmelerinde bilgi teknolojileri kullanımının görev teknoloji uyum modeli kapsamında değerlendirilmesi: İstanbul' daki 4 ve 5 yıldızlı oteller üzerine bir araştırma. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2011 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Oğuz Türkay).
- Çepni S. 2009. Fen ve Teknoloji Öğretimi (Kuramdan Uygulamaya). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Çevik S. Turizm pazarlamasında bilgi iletişim teknolojileri: seyahat acentaları internet siteleri üzerine uygulamalı bir çalışma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2009 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gürhan Aktaş).
- Çilenti K. 1991. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Kadıoğlu Matbaası. Ankara.
- Çobanoğlu HC. Öğrenen organizasyonlarda bilgi teknolojilerinin rolü ve örgütsel öğrenmeye etkisi üzerine bir araştırma. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014 (Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Dr. Meral Arık Toprak).
- Çubukçu Z. Yaşam Boyu Öğrenmenin Gereği Olarak Bilgi ve İletişim Teknolojileri. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 2011; 6 (1): 1023-1038.
- Dadashpoor H., Afaghpoor A., Allan A. A Methodology To Assess The Spatial Configuration Of Urban Systems İn Iran Via İnteraction View. *GeoJournal*, 2017; 82(1): 109–129.
- Dağ Y. Muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojileri kullanım kararına etki eden faktörler üzerine bir alan araştırması. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Metin Uyar).
- Doğantemur A. The Importance of It on Organizational Learning. Bahçeşehir University, Graduate School Of Social Sciences Mba, Master's Thesis, İstanbul, 2017 (Tez Danışmanı: Assıst. Prof. Gül Selin Erben).
- Dovancescu S., Meschede J., Petre C., Schleyer M., Vancu FM.(2014). The ePrescription System in Finland-A Case Study.
- Drucker P. 1988. From Capitalism to Knowledge Society in: D. Neef (Ed.), *The Knowledge Economy*. Butterworth: Woburn M.A.
- Ekici SK., Gümüş Ö. Yaşlılıkta Teknolojinin Kullanımı. *Ege Tıp Dergisi*. 2016; 55: 26-30.
- Erdemir N., Bakırcı H., Eydurun E. Öğretmen Adaylarının Eğitimde Teknolojiyi Kullanabilme Özgüvenlerinin Tespiti. *Journal of Turkish Science Education*. 2009; 6 (3): 99-108

- Eryılmaz S.2018 Öğrencilerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2018; 17(65): 37-49
- Evcil B. Sağlık hizmetlerinde etkinliğin sağlanmasında bilgi teknolojilerinin önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Aykut Sezgin).
- Gider Ö., Ocak S., Top M. Sağlık Hizmetlerinde Elektronik Reçete (E Reçete) Uygulamasının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi. 2015; 10(1): 15-25
- Günbatar MS. Bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışması. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2014; 15(1): 121-135
- Işkın M. Bilgi teknolojileri kullanımının otel işletmeleri yöneticilerine etkileri: antalya'daki beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Düzce, 2010 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Said Kınır).
- İdemem BT. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin iş yaşamı koşulları üzerindeki etkileri. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Haluk Erkut).
- İleri Yİ. 2018. Sağlık Yönetim Bilişim Sistemleri. Çizgi Kitapevi. Konya.
- İmren M. Üniversite öğrencilerinde bilgi iletişim teknolojileri kullanım düzeyleri, motivasyonları ve bilgi iletişim teknolojileri kullanım düzeylerinin kısa süreli bellek, çalışma belleği, yönetici işlevler ve dikkat üzerinde etkileri. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2015 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan Gürkan Tekman).
- İslamoğlu AH. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Beta Basım. 2009. İzmit.
- Juuti K., Lavonen J., Aksela M., Meisalo V. Adoption of ICT in Science Education: a Case Study of Communication Channels in A Teachers' Professional Development Project. Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education. 2009; 5 (4): 103-118
- Kala H. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu' nda bilgi teknolojilerinin kullanımı ve bilgi teknolojilerinin işletmeler için önemi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İşletme Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa İsmail Kaya).
- Kartal YE. 2015, Dış tedavi hizmetlerinde kullanılan merkezi hekim randevu sisteminin dış hekimlerince değerlendirilmesine ilişkin bir çalışma. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2015 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mahmut Akbolat).
- Klimova BF. Teaching and Learning Enhanced by Information and Communication Technologies, Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2015; 186: 898 – 902
- Kılıç M.Sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyinin saldırgan davranış düzeyleri ile ilişkisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ayhan Uludağ)
- Kılıç T. e-Sağlık, İyi Uygulama Örneği. Hollanda, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017; 6(3): 203-217.
- Kıroğlu O. Okul yöneticilerinin bilgi teknolojilerindeki yeterliliklerinin değerlendirilmesi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin Uzunboylu).
- Kim YH.. Statistical Notes For Clinical Researchers: Assessing Normal Distribution (2) Using Skewness And Kurtosis. 2013; 38 (1): 52-54.

- Kuşçu M. Yöneticiler açısından Milli Eğitim’de MEBBİS uygulamasının rolü ve önemi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2016 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hasan Arslan).
- Küçükendirci H., İncesu E., Yorulmaz M. 2015. Elektronik (E) Reçete Uygulamasının Aile Hekimleri Ve Eczacılar Tarafından Değerlendirmeleri. 18. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Bildiri Kitabı.
- Laybats C., Tredinnick L. Using Information and Technology Responsibly: Enhanced Awareness and Skills Development for the Future, Business Information Review. 2017; 34(3): 120–121
- Liew A. Understanding data, Information, Knowledge and Their Inter-relationships. Journal of knowledge management practice, 2007; 8(2): 3
- Lucasa RI. Promentillab MA. Ubandob A. Tanb RG. Avisob K. Yuc KD. An AHP-Based Evaluation Method For Teacher Training Workshop On Information And Communication Technology. Evaluation and Program Planning, 2017; 63: 93-100.
- Maeng DM. Nedovic Budic Z. Relationship Between ICT And Urban Form In Knowledge Based Development: Empirical analysis of Washington, Dc Metro Region. International Journal Of Knowledge Based Development. 2010; 1: 97-117.
- Mercan S. Bilgi teknolojilerinin örgütsel yapıları etkileri Muğla ilinde faaliyet gösteren kamu ve özel sektör kuruluşlarının karşılaştırılması. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2008 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ali Sayılır).
- Mercin B. Hizmet sektöründe bilgi teknolojilerinin kullanımı ve verimliliğe etkisi: İzmir defterdarlığında bir araştırma. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Talat Fırlar).
- Milli Eğitim Bakanlığı. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017; 1-16
- Mutlu H. İşletmelerde bilgi teknolojileri yetenekleri kavramı, önemi ve BT yeteneklerin geliştirilmesi üzerinde rol oynayan faktörler. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2016 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Günsel).
- Odabaşı HF. 2007. Öğretmen Eğitiminde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Planlama Rehberi. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Odabaşı, F. 2010. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Oğrak A. Bilgi teknolojilerinin Kobi’lerin rekabet gücü üzerindeki etkileri: İnegöl mobilya işletmelerinde bir uygulama. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Konya, 2010 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Şerif Şimşek).
- Orhan B. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin muhasebe meslek mensuplarının verimliliğine etkileri. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çorum, 2017 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Habib Akdoğan).
- Özbay Ö., Çapraz Tablo Analizi Nasıl Yapılır?: Pratik Bir Açıklama. HÜTAD, 2009, 9.
- Özden Ö. Bilgi teknolojilerinin verimlilik üzerine etkisi: bir kamu kurumunda araştırma. Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Metehan Tolon).
- Özmuş M. Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Ölçeğinin Geliştirilmesi, Kuramsal Eğitimbilim. 2011; 4 (1): 1-17

Polat N. Ortaokullarda görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin derslerindeki fizik konularında bilgi teknolojilerini kullanma düzeyleri ve kullanmama nedenlerinin tespiti (Van ili örneği). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2015 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Naki Erdemir).

Sarıfakıoğlu B. İnternetin Toplumsal Etkileri. Elektrik Mühendisliği Dergisi. 2007; 431: 55

Seferoğlu SS., Avcı Ü. Kalaycı E. Sayısal Uçurum: Türkiye'deki Durum ve Mücadelede Uygulanabilecek Politikalar. 25. Ulusal Bilişim Kurultayı, Bilişim' 08 Bildiriler Kitabı. 2008(BTIE-2008), Ankara.

Semiz S., Okay Ş., Emirza E. İşletmelerde Teknolojik Değişim ve Bir Alan Araştırması. Akademik Dizayn Dergisi. 2008; 2(2): 61-67.

Sezikli R. Bilgi teknolojilerinin banka çalışanlarının performansına etkileri. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Tijen Ertay).

Sönmez V. 2008. Bilim Felsefesi. Anı Yayıncılık. Ankara.

Stafford SP. (2009). Data, Information, Knowledge, and Wisdom. Knowledge Management, Organizational Intelligence and Learning, and Complexity; Vol. III. Retrieved from <http://www.eolss.net/samplechapters/c15/e1-29-05-01.pdf> (17.05.2018)

Şener B. 2010. Modern Otel İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon. Detay Yayıncılık. Ankara

Şiker P. Müşterilerin internet bankacılığını benimsemelerine yönelik keşifsel bir araştırma. 2011; 2(2): 36-50.

Şişman A., Alkış Z. ve Maraş E. E-Devlet ve M-Devlet Geliştirilmesinin Önündeki Engel; Sayısal Uçurum. Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi. 2011; 3(1): 27-37.

Tartan H. Teknik Açından Merkezi Hekim Randevu Sistemi. Merkezi Hekim Randevu Sistemi Dergisi. 2014; 1: 18-9.

Tanyeri T. Matematik Öğretimine Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonu Konusunda Paydaş Görüşleri. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Eskişehir 2008 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. H. Ferhan Odabaşı).

Tamim RM., Bernard RM., Borokhovski E., Abrami PC., Schmid RF. What Forty Years of Research Says About the Impact of Technology on Learning: A Second Order Meta-Analysis And Validation Study. Review Of Educational Research. 2011; 81(1): 4-28

Tiryakioğlu AE. Bir ilçede aile hekimliği bilgi sistemine göre esansiyel hipertansiyona yönelik tedavi uygulamaları ve tedavi maliyeti. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2012 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Ali Bumin).

Toklu H., Zerrin AA., Keyer U., Meral Dülger AG. 2010, Akılcı İlaç Kullanımı Sürecinde Hasta Uyuncuna Hekim Ve Eczacının Katkısı. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi. 2010; 14(3): 139-145

Tunçay R. Askeri endüstrilerde inovasyon, bilgi teknolojilerinin kullanımı, Türkiye'deki çalışmalar ve tavsiyeler. Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Strateji Bilimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gebze, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kurtuluş Demirkol).

Türk Dil Kurumu (2015). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara: TDK

Uçkun S., Uçkun G., Latif H. 2005. Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri (Ed: Coşkun Can Aktan, İstiklal Y. Vural), Çizgi Kitabevi. Konya

Ullah S., Higgins H., Braem B., Latre B., Blondia C., Moerman I., Saleem S., Rahman Z., Kwak KS. A Comprehensive Survey Of Wireless Body Area Networks. J. Med.Syst. 2012; 36(3): 1065-1094

- Uysal DY. Bilgi teknolojileri yatırımları, bilgi teknolojileri performansı ve karar verme ilişkisi üzerine bir araştırma. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih Semerciöz).
- Ünalınış MM. İşletmelerde ürün tasarım sürecinde bilgi teknolojileri kullanımına yönelik bir alan araştırması. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstriyel Sanatlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2013 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. C. Hakan Kağmıçoğlu).
- Wang B., Zhen F., Wei Z., Guo S., Chen T. A Theoretical Framework And Methodology For Urban Activity Spatial Structure İn E-Society: Empirical Evidence For Nanjing City. Chinese Geographical Science. China, 2015; 25: 672–683.
- Yaşar ME. Toplam kalite yönetimi uygulamalarında bilgi teknolojilerinin rolü ve verimliliğe etkisi: Van organize sanayi bölgesinde bir uygulama. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2015 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Abdullah Öğrak).
- Yavuz E. Bilgi teknolojilerinin kurumlarda örgütsel performans üzerindeki etkileri ve konya meslek odaları araştırması. KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2016 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hasan Fehmi Atasagun).
- Yenipazar E. Son kullanıcı bilgi teknolojileri tatmini Sakarya üniversitesi SABİS örneği. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2017 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Aykut Hamit Turan).
- Yıldız MS. Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerde (Kobi) Bilgi Teknolojilerinin Kullanım Düzeyi Ve Bilgi Teknolojilerinin Firmalar Üzerindeki Etkileri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2008; 7(25): 212-239
- Yılmaz M. Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2007; 27(1): 155-167.
- Yirci R., Aydoğar N. 2017 Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2017; 5(18): 2175-2203
- Yolcu H. Elektronik (e) reçete uygulamasının hasta ve hasta yakınları tarafından algı ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi Trabzon kanuni eğitim ve araştırma hastanesi örneği, Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2017 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Osman Yıldızlar).
- Yüksel B. Teknolojinin makro iktisadı ve teknoloji politikası: Türkiye örneği. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çorum, 2015 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. İsmail Seyrek).
- Zuppo CM. Defining ıct in a Boundaryless World: The Development of a Working Hierarchy. International Journal of Managing Information Technology, 2012; 4(3): 13-22.
- <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgitoplumu/e-donusum-projesi/> (20 Mayıs 2018)
- <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda> (2 Haziran 2018)
- <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/> (3 Haziran 2018)
- [http://yegitek.meb.gov.tr/www/turkiye-e-twinning-faaliyetlerinde-avrupada-birincisirada/icerik/1499#\(3](http://yegitek.meb.gov.tr/www/turkiye-e-twinning-faaliyetlerinde-avrupada-birincisirada/icerik/1499#(3) Haziran 2018)
- <https://www.mhrs.gov.tr/Vatandas/hakkimizda.xhtml> (7 Haziran 2018)
- <https://enabiz.gov.tr/Yardim/Index> (7 Haziran 2018)
- <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862> (5 Kasım 2018)

7. EKLER

Ek- A Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi Ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma: Konya İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Bu çalışma öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine hakkında bilgi ve tutumları belirleyebilmek amacıyla yapılmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilecek tüm bilgiler yalnızca bilimsel amaçlı olarak kullanılacak ve toplanan bilgiler gizli tutulacaktır. Bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunmak maksadıyla, kıymetli zamanınızı ayırdığınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fak. Öğretim Üyesi

Tezi Hazırlayan

Döne TÛTÛNCÛ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enst. Sağlık
Yönetimi ..

BİRİNCİ BÖLÛM

1.Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2.Yaşınız:.....

3.Medeni Haliniz: Evli Bekâr

4.Üniversiteniz: Necmettin Erbakan Üniversitesi Selçuk Üniversitesi

5.Bölümünüz:

Beslenme ve Diyetetik

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

Çocuk Gelişimi

Hemşirelik

Ebelik

Sağlık Yönetimi

Sosyal Hizmet

6.Sınıfınız: 1 2 3 4

7.Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?

Köy-Kasaba İlçe İl Büyük Şehir

8.Sizce aşağıdaki seçeneklerden hangisi ekonomik düzeyinizi en iyi ifade etmektedir?

Çok Düşük Düşük Orta Yüksek Çok Yüksek

9. Günlük hayatta yararlandığınız bilgi iletişim teknolojileri nelerdir?

Cep Telefonu Masaüstü Bilgisayar

Dijital Kayıt Cihazları Notebook/Netbook

Dijital Oynatıcılar Tablet

Dijital Kamera/Fotoğraf Makinesi Taşınabilir Disk

10. İnterneti günde ortalama kaç saat kullandığınızı belirtiniz?

.....

11. İnterneti kullanım amaçlarınız nelerdir?

Elektronik posta atmak İnternet üzerinden para kazanmak

Haber okumak- medyayı izlemek Araştırma yapmak

Eğlenmek Ödev yapmak

Müzik dinlemek-resim yapmak Yazı yazmak

Chat yapmak Yabancı dilimi ilerletmek

Oyun Ders esnasında kullanmak

Yarışmalara katılmak Uzaktan eğitime devam etmek

Bankacılık işlemleri- alışveriş Akademik araştırmalar

Şans oyunları oynamak Diğer (İş aramak vs.)

12. İnternete genellikle nereden bağlanıyorsunuz?

Ev Fakülte İnternet Kafe Cep Telefon Diğer

13. Üniversitedeki Bilgi ve İletişim Teknolojileri eğitimini ne derece yeterli buluyor musunuz?

Çok İyi İyi Orta Kötü Çok Kötü

14. Mevcut bilgi ve iletişim bilgilerinizin iş hayatında ne derece yeterli olacağını düşünüyorsunuz?

Çok İyi İyi Orta Kötü Çok Kötü

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin günlük hayatta kullanımı konusunda aşağıdaki önermelere ne derecede katılırsınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.BİT'i güncel hayatta kullanmayı seviyorum.					
2.BİT'i güncel hayatta kullanmak benim için büyük bir zevktir.					
3.BİT'i kullanmak hayatımızı kolaylaştırır.					
4.BİT'in güncel hayatımızda kullanımı kaçınılmazdır.					
5.BİT ile ilgili gelişmeler beni heyecanlandırır.					
6.BİT'i kullanarak işlerimi zorlanmadan hallederim.					
7.İnternet ortamında arama motorları ile (Google, Yandex vb.)ile ayrıntılı arama yapmanın kolay olduğunu düşünürüm.					
8.Araştırma yaparken interneti tercih ederim.					
9.İnternet ortamında arama motorlarını (Google, Yandex vb.) kullanarak bilgiye erişmek bana zevk verir.					
10.İnternette araştırma yapmaktan zevk alırım.					
11.İnterneti kullanarak bilgiye nasıl erişeceğimi bilirim.					
12.Bilgisayar parçalarını söküp takmaktan zevk alırım.					
13.Bilgisayar parçalarını kurcalamaktan zevk alırım.					
14.Bilgisayarın donanımsal bir arızası olduğunda bunun nedenini anlamak için bilgisayarı kurcalarım.					
15.Bilgisayar parçalarını nasıl söküp takmam gerektiğini bilirim.					

16.Sunum programları (Power point, Presenter vb.) ile hazırladığım sunularımı animasyonlar ile zenginleştirmek hoşuma gider.					
17.Topluluk karşısında sunum yapacağım zaman sunum programlarını (Power point, Presenter vb.) kullanırım.					
18.Verilerimi hesaplama tablo (Microsoft Excel, Calc vb.) programını kullanarak saklamayı tercih ederim.					
19.İhtiyaç hâlinde grafik ve çizim programlarını (Paint, Photoshop vb.) kullanırım.					
20.Elle yazmaktansa kelime işlemci (Microsoft Word, Writer vb.) programlarını kullanmayı tercih ederim.					
21.Mail adresimi düzenli olarak kontrol etmek gerektiğine inanırım.					
22.İnsanlarla e-posta aracılığı ile iletişim kurarım.					
23.İnternet ortamında eş zamanlı olarak yazışarak (skype, whatsapp, yahoo messenger vb. kullanarak) insanlarla iletişim kurarım.					

Ek- B Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Etik Kurulu Kararı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARI

Toplantı Sayısı : 33	Toplantı Tarihi: 19/02/2018
Karar Sayısı : 2018/3	

Yrd. Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ'nin danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Döne TÜRÜNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" isimli araştırma projesi ile ilgili 30/01/2018 tarih ve 4797 sayılı dilekçesi ve ekleri görüşüldü. Başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, araştırmanın gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA

Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı

DEĞERLENDİRME FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma	
SORUMLU ARAŞTIRMACI	Döne TÖTÖNCÜ	UZM. ALANI: Sağlık Bilimleri
ARAŞ. MERKEZİ VE ADRESİ	Necmettin Erbakan Üniversitesi	
ARAŞTIRMANIN AMACI	TEZ AMAÇLI ☒ AKADEMİK AMAÇLI ☐	
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Araştırma Projesi	
ARAŞ. KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒ ÇOK MERKEZLİ ☐ ULUSAL ☒ ULUSLARARASI ☐	
ARAŞTIRMA EKİBİ	Yrd. Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ (Danışman) Döne TÖTÖNCÜ (Yüksek Lisans Öğrencisi)	

KARAR:	Karar No: 2018/3	Tarih: 19/02/2018
	Yrd. Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ'nin danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Döne TÖTÖNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı projesi değerlendirilmiştir. Araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.	
	Etik bulunmama gerekçesi:	
	Karşı oy açıklaması:	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL BAŞKAN VE ÜYELERİ

Unvanı/Adı/Soyadı	Kurumu	Arş. İle İlişki	İmza
Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA (Başkan)	N.E.Ü. Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	YOK	
Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR (Üye)	N.E.Ü. Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	YOK	KATILMADI
Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN (Üye)	N.E.Ü. Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	YOK	KATILMADI
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi	YOK	
Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi	YOK	
Prof. Dr. Ahmet ÖNKAL (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi	YOK	KATILMADI
Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	YOK	
Prof. Dr. Fatih TEPEBAŞILI (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	YOK	
Prof. Dr. Ahmet SABAN (Üye)	N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	YOK	

Ek-C Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kurum İzni

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 25669789-044/
Konu : Anket İzni (Döne TÖTÖNCÜ)

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 09/04/2018 tarihli, 5085 sayılı yazı

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÖTÖNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine anket yapma isteğine ilişkin Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığının 13/04/2018 tarih ve 60249463-044/42208 sayılı yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ahmet Kağan KARABULUT
Rektör V.

Ek :Yazı ve Ekleri (7 sayfa)

Ek- D Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Kurum İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/04/2018-E.42208

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 60249463-044/
Konu : Araştırma İzni (Döne TÜTÜNCÜ)

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 11/04/2018 tarihli, 41290 sayılı yazı

İlgi yazınıza istinaden; Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÜTÜNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında Fakültemiz Bölümlerinin görüşleri sorulmuş olup, ilgili yazılar ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ
Dekan V.

Ek : Yazı (6 Sayfa)

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Beslenme ve Diyetetik Bölüm Başkanlığı

Sayı : 69355695-044/41856
Konu : Araştırma İzni (Döne TÖTÖNCÖ)

12/04/2018

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÖLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 12/04/2018 tarihli, 41581 sayılı yazı

Necmettin Erbakan Öniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÖTÖNCÖ'nün "Sağlık Bilimleri Faköltesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında bölömümüz öğrencilerine anket yapması bölöm başkanlığımızca uygun görölmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Ali CEBİRBAY
Bölöm Başkanı V.

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BE6E5DCB3
Selçuk Öniversitesi Sağlık Bilimleri Faköltesi No:299/1 Alaeddin Keykubat Yerleşkesi Selçuklu/KONYA
Bilgi için: Yasemin ER Tel:(0332)2230760 Faks:3322400056
e-Posta :sbf@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr selcukuniversitesi@hs01.kep.tr

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Yönetimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : 83165997-044/
Konu : Araştırma İzni (Döne TÜTÜNCÜ)

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 12/04/2018 tarihli, 41581 sayılı yazı

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÜTÜNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında Bölümümüz öğrencilerine anket yapılabilmesi uygun görülmüştür. Gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Şebnem ASLAN
Bölüm Başkanı

Evrak Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BE8A5DCBN

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi No:299/1 Alaeddin Keykubat Yerleşkesi Selçuklu/KONYA

Bilgi için: Talha ÇAVUŞOĞLU Tel:03322233529 Faks:3322400056

e-Posta :sbf@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr selcukuniversitesi@hs01.kep.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Hizmet Bölüm Başkanlığı

Sayı : 93215110-044/41651
Konu : Araştırma İzni (Döne TÜTÜNCÜ)

12/04/2018

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 12/04/2018 tarihli, 41581 sayılı yazı

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÜTÜNCÜ'nün "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında Bölümümüz öğrencilerine anket yapılabilmesi uygun görülmüştür. Gereğini arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Doğa BAŞER
Bölüm Başkanı V.

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BE6L5DZ8J
Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi No:299/1 Alaeddin Keykubat Yerleşkesi Selçuklu/KONYA
Bilgi için: Talha ÇAVUŞOĞLU Tel:03322233529 Faks:3322400056
e-Posta :sbf@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr selcukuniversitesi@hs01.kep.tr

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Çocuk Gelişimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : 64348028-044/41682
Konu : Araştırma İzni (Döne TÛTÛNCÛ)

12/04/2018

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÛLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 12/04/2018 tarihli, 41581 sayılı yazı

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Döne TÛTÛNCÛ'nun "Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Bakışı Üzerine Bir Araştırma" adlı tezi kapsamında bölümümüz öğrencilerine anket yapması bölüm başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ramazan ARI
Bölüm Başkanı

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BE5U5DZJD
Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi No:299/1 Alaeddin Keykubat Yerleşkesi Selçuklu/KONYA
Bilgi için: Yasemin ER Tel:(0332)2230760 Faks:3322400056
e-Posta :sbf@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr selcukuniversitesi@hs01.kep.tr

8. ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı	Döne TÜTÜNCÜ	İmza	
Doğum Yeri:	Kulu		
Doğum Tarihi:	15.05.1994		
Medeni Durumu:	Bekâr		

Öğrenim Durumu

Derece	Okul Adı	Bölüm	Mezuniyet Tarihi
İlköğretim	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu		2005
Ortaokul	Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu		2008
Lise	Kulu Düden Anadolu Lisesi		2012
Lisans	Slüymen Demirel Üniversitesi	Sağlık Yönetimi	2016
Yüksek Lisans			
Becerileri			
İlgi Alanları			
İş Deneyimleri			
Aldığı Ödüller			
Hakkımda Bilgi			
Tel.	05413189829		
Adres	Melikşah Mah. Ulusöz Sok. Altay Sitesi B Blok Kat:4 No:18 Meram/Konya		
E-mail	donetutuncu.42@gmail.com		